

#1 INTERNATIONAL BEST-SELLER

Phút DÀNH CHO Con

KENT
NERBURN

LETTERS *to My SON*

First News®

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

MỤC LỤC

[Lời giới thiệu](#)

[Lời mở đầu](#)

[Bóng cha](#)

[Giới tính nam và đàn ông](#)

[Sức mạnh](#)

[Bài học về cái tôi](#)

[Tri thức và học hành](#)

[Công việc](#)

[Tài sản](#)

[Sẻ chia là một điều kỳ diệu](#)

[Tiền bạc và sự giàu có](#)

[Ma túy và bia rượu](#)

[Bi kịch và nỗi đau](#)

[Giao chiến](#)

[Chiến tranh](#)

[Hành trình tâm linh](#)

[Cô đơn và độc lập về tinh thần](#)

[Thể thao và thi đấu](#)

[Du hành](#)

[Những khoảnh khắc đặc biệt](#)

[Sức mạnh của sự quan tâm](#)

[Sự kỳ diệu của nghệ thuật](#)

[Phụ nữ và đàn ông](#)

[Điều kỳ diệu của tình yêu](#)

[Bí ẩn của tình dục](#)

[Nỗi ám ảnh của trái tim](#)

[Hôn nhân](#)

[Sự chung thủy](#)

[Tình cha con](#)

[Tuổi già](#)

[Cái chết](#)

[Lời kết](#)

[ĐÔI NÉT VỀ TÁC GIẢ](#)

Chia sẻ ebook : <http://downloadsach.com/>

Follow us on Facebook : <https://www.facebook.com/caphebuoitoi>

Cho con trai cha, Nick,

và tất cả những cậu con trai khác.

“Khi sinh ra chúng ta mang giới tính nam. Chúng ta phải học cách để trở thành một người đàn ông.”

Lời giới thiệu

Tôi đã không định viết quyển sách này. Thế giới đã tồn tại quá nhiều giáo điều và các quan điểm cá nhân, và tôi không có ý định bổ sung tên mình vào danh sách dài dằng dặc những con người như vậy.

Vậy mà mọi thứ đã thay đổi khi tôi bước vào tuổi trung niên, khi tôi có một cậu con trai. Đột nhiên, những thử thách tôi phải vật lộn trong suốt thời gian qua và vô vàn câu hỏi tôi đã chôn vùi từ lâu bỗng hiện trở lại trong đôi mắt của con trai tôi. Tôi thấy trước mặt tôi là một cậu bé đang phải lần dò tìm hướng đi riêng giữa mớ hỗn độn của cuộc sống. Lẽ dĩ nhiên, tôi phải gánh vác trọng trách trở thành người dẫn đường cho con trai mình.

Việc dẫn đường của tôi đến giờ vẫn diễn ra khá thuận lợi. Cuộc sống của con trai tôi cho đến nay vẫn chưa vượt ngoài tầm kiểm soát của nó. Tôi có thể nắm tay và dẫn đường cho con tôi. Nhưng rồi đến một lúc nào đó nó cũng phải tự tìm đường đi cho bản thân. Vậy thì, nó sẽ tìm ở đâu những bàn tay để dẫn lối cho mình?

Tôi nhìn mọi thứ và cảm thấy lo lắng. Cuộc sống là một mớ hỗn loạn bắt nguồn từ những định kiến, quan điểm và các lời buộc tội trái ngược. Loài người ở khắp mọi nơi nhận ra rằng thế giới mà chúng ta tạo ra cũng chính là thế giới mà chúng ta dần đánh mất, rằng những giấc mơ tươi đẹp nhất và những nỗi sợ hãi kinh hoàng nhất đều thấp thoáng nơi chân trời. Tuy nhận thức rõ ràng và sâu sắc về tất cả điều này, nhưng dường như chúng ta vẫn im lặng; chúng ta vẫn cứ để cho niềm hy vọng dẫn mình đi tới, nhưng nhiều khi cũng để mặc những nghi ngờ giữ mình đứng lặng thinh.

Tôi không thể chịu đựng sự lặng im này hơn nữa. Tôi muốn con trai mình trở thành một người đàn ông có một trái tim thật lạnh lạnh, nó phải tiến vào thế giới xung quanh với một tâm hồn rộng mở và một cái chạm tay thật nhẹ nhàng. Tôi muốn nó trở thành người đàn ông có lòng tin, nhưng không phải là người đàn ông hay phán xét. Tôi muốn con trai tôi khám phá những chân trời đạo đức để nó sẽ không phải vô ý làm tổn thương bản thân nó hay những người xung quanh. Để trở thành một người đàn ông như vậy, con tôi cần được nghe những lời nói cảm thông, chia sẻ thực tế về những vấn đề nó sẽ gặp phải trên bước đường trưởng thành.

Vì vậy, tôi đã nỗ lực để gửi đến con trai mình *một tiếng nói*.

Trong quyển sách này, tôi đề cập đến những kỹ năng và trải nghiệm của mình: tình yêu dành cho ngôn ngữ, niềm tin vào tầm nhìn tiến bộ của loài người, sự phức tạp của những nỗi sợ hãi, nghi ngờ và thất vọng về thế giới mà chúng ta đang sống; nhiều năm học hành,

hàng ngàn dặm đi xa, một niềm tin vào những điều kỳ diệu vô tận của cuộc sống quanh mình.

Nhưng trên tất cả, tôi muốn chia sẻ với con trai mình và tất cả những cậu con trai khác về lòng tin vào một thế giới tốt đẹp hơn.

Tôi muốn mang đến cho những cậu con trai cái nhìn của một người đàn ông đã nhận thức được về thân phận và hiểu rõ về tiềm năng của con người. Và trong quá trình này, tôi cũng muốn đem đến một cách nhìn khác cho những ai đang tìm kiếm một điểm tựa thích hợp để quan sát thế giới bao la và kỳ diệu đang hiển hiện trước mắt mình.

- Kent Nerburn

Lời mở đầu

Ước mong của cha

Cha viết cuốn sách này với tư cách một người cha. Con sẽ không hiểu được điều này có ý nghĩa như thế nào cho đến khi con cũng có con trai. Con chưa thấy được niềm vui và tình yêu vô bờ dành sau trái tim của một người cha khi nhìn đứa con trai của mình. Con cũng chưa hiểu được niềm hân hoan tột cùng đã khiến một người đàn ông muốn vượt qua bản thân để có thể đặt vào tay con trai mình những điều tốt đẹp và hy vọng nhất.

Trở thành một người cha là đặc ân đồng thời cũng là một gánh nặng. Có những điều mà một đứa con trai phải được tiếp nhận từ chính người cha của mình, nếu không thì nó sẽ chẳng bao giờ được hướng dẫn một cách rõ ràng. Đó là những cảm nhận về tuổi trưởng thành, giá trị của bản thân và trách nhiệm với thế giới xung quanh.

Nhưng mà, làm sao để truyền đạt những điều này bằng ngôn ngữ? Chúng ta đang sống ở thời điểm thật khó để bộc lộ những lời nói xuất phát từ trái tim. Cuộc sống của ta đang bị vô vàn những điều tầm thường che lấp, những nghĩ suy và lo toan cơm áo đời thường đã làm mất đi những khoảng lặng trong tâm hồn.

Vì vậy, cha phải nói thật với con điều này. Cha không có lời giải cho tất cả những thách thức mà chúng ta phải đối mặt. Nhưng cha hiểu những thách thức này. Khi cha nhìn con chiến đấu, khám phá và nỗ lực tiến lên phía trước, cha như thấy hình ảnh mình đang được phản chiếu trong đôi mắt và những gì con đang trải nghiệm.

Cha cũng như con, phải học cách để đi, để chạy, cả để vấp ngã. Cha cũng có mối tình đầu. Cha đã trải qua cảm giác sợ hãi, tức giận cũng như phiền muộn, và có nhiều lúc cha đã thấy ấm áp khi bàn tay ai đó đang đặt lên vai mình. Cha cũng đã từng rơi những giọt nước mắt cho niềm vui và cho cả nỗi buồn.

Cha đã từng trải qua cảm giác cô độc trước cuộc sống và không thiếu những khoảnh khắc muốn bùng cơn thịnh nộ. Có những lúc cha cảm thấy mình không còn đủ sức để bước tiếp trên cuộc đời, cha bước qua mọi người một cách hờ hững, ngay cả với những người đang cần cha giúp đỡ.

Nhiều lúc cha thấy mình làm được nhiều điều hơn mình được yêu cầu, nhưng cũng có lúc cha cảm thấy mình là một kẻ bất tài và thua cuộc. Đường như trong cha vừa có ánh sáng của sự vĩ đại đồng thời cũng có bóng tối của những tội ác lương tâm.

Bởi vì, cha cũng là một người đàn ông, giống như con vậy.

Mặt trời sẽ chiếu sáng trên đầu con giống như nó đã chiếu trên đầu cha, và những bài học trong cuộc sống sẽ đến với con giống như đã đến với cha, mặc dù con đường phía trước và thời gian phía trước của cha và con không như nhau.

Và đó là những điều cuốn sách này sẽ đề cập đến. Cha muốn thông qua cuốn sách này mang đến cho con những bài học cha đã trải qua, nhờ đó con sẽ áp dụng được cho cuộc sống của mình. Nhưng nó không có nghĩa là con sẽ giống cha. Cha thật sự hạnh phúc nếu con được là chính con. Thời gian sẽ mang đến sự thật, và sự thật thì luôn vĩ đại hơn bất kỳ điều gì trên thế giới này.

Trở thành cha của con là niềm vinh hạnh lớn nhất trong cuộc đời cha. Trong phút chốc cha cảm thấy như mình đã chạm tay vào những điều thần bí, và nó khiến cha thấy tình yêu đang ngày một mênh mông hơn. Nếu cha chỉ có một điều ước, cha ước mong con sẽ mang theo tình yêu đó bên mình. Cuộc sống này còn cần gì hơn thế?

Yêu con,

Kent Nerburn

Bóng cha

Cha lớn lên với hình ảnh của ông con trong tâm trí. Tất cả những tính cách cũng như cuộc sống của cha đều có dấu ấn của ông con.

Cha nhớ tấm lưng mạnh mẽ của ông con khi ông làm việc muộn mỗi tối, nhổ cỏ, cào đất hoặc sơn tường,... mồ hôi ướt đầm chảy dọc tấm lưng.

Cha nhớ bàn làm việc của ông dưới tầng hầm, nơi mỗi dụng cụ đều được sắp xếp gọn gàng và các hộp đều được dán nhãn phân biệt.

Cha nhớ những cơn giận dữ tốt cùng của ông, và những lần trò chuyện ngập ngừng giữa hai cha con về giới tính.

Cha nhớ ông con rất cần cù và kiệm lời. Nhớ ông đã nỗ lực như thế nào để thông qua những cuốn sách đạo đức mà dạy cho cha những điều ông ngại cất thành lời.

Và cha nhớ niềm tự hào lặng lẽ của ông khi các con trưởng thành và bắt đầu cuộc sống riêng.

Những điều này ông con không nhớ nhiều đâu. Trí nhớ ông đã kém rồi. Người đàn ông từng đọc vanh vách địa chỉ của Lincoln ở Gettysburg bây giờ còn không thể nhớ nổi các ngày trong tuần. Bàn làm việc của ông đã lung lay nhiều, những dụng cụ lâu ngày không ai đụng đến nằm xếp chồng đầy bụi bặm trong xó nhà. Người đàn ông mạnh mẽ từng là trụ cột của gia đình giờ đây bỗng trở nên nhỏ bé, chậm chạp trong từng cử chỉ và vụng về trong mỗi bước đi.

Cha cảm thấy rất buồn vì điều này. Trong nỗi buồn còn có niềm lo sợ. Mỗi ngày trôi qua cha càng nhận ra rõ hơn hình ảnh ông đã sống trong cha nhiều thế nào, và cái bóng ông phủ xuống cuộc đời cha mới vĩ đại làm sao.

Tất cả chúng ta đều giống nhau: không ai chạy trốn khỏi hình bóng của người cha, ngay cả khi hình bóng ấy tràn ngập nỗi sợ hãi, ngay cả khi nó không có tên hay không định hình rõ ràng. Cho dù chúng ta đang cố gắng để cảm thấy xứng đáng với cha mình, hay để chứng tỏ một điều gì đó, hoặc thậm chí để quên đi mọi ký ức về cha mình – cho dù sức ảnh hưởng của cái bóng người cha ra sao, chúng ta cũng không thể phủ nhận sự tồn tại của nó.

Cha thật may mắn. Dù có giận dữ đến đâu hay cô đơn tận đáy lòng, ông cũng không bao giờ làm tổn thương đến cha. Bàn tay ông luôn đặt lên vai để động viên mỗi khi cha cần.

Tuy nhiên không phải ai cũng có một người cha tốt như vậy. Nhiều người phải sống và chịu đựng trong một môi trường đầy bạo lực, tàn nhẫn, đầy mùi bia rượu, và mỗi đêm họ thường phải thu mình vào góc tối trong tiếng chai lọ bị đập vỡ. Hay cũng có người, ký ức về cha với họ chỉ là khoảng không trống trải. Nhưng dù thế nào thì tất cả chúng ta đều có ảnh hưởng từ những hình bóng này. Ta sẽ trở thành ai và ta hy vọng thành người đàn ông như thế nào, phần lớn có liên quan đến hình ảnh người cha trong trái tim mỗi chúng ta.

Cha bỗng nhìn thấy hình ảnh ông con hiện ra trước mắt mình. Ông đang đứng trên hành lang tranh tối tranh sáng ở một căn hộ. Cha đứng ngay phía sau ông, lúc đó cha chỉ là đứa trẻ 10 tuổi đang sợ sệt, rụt rè nhìn về phía cửa chính. Bên cạnh hai cha con là một chiếc xe đạp. Chiếc xe đạp này là một “tay đua màu tía” (cha và ông gọi nó như vậy) có phanh tay, có thể sang số và là chiếc xe đẹp nhất mà cha từng nhìn thấy. Ông và cha đang mang chiếc xe trả lại cho chủ của nó.

Ông con đã tìm thấy chiếc xe đạp này trong một buổi đi dạo sớm trên bãi biển. Ông đã cất nó trong ga-ra nhà, bọc một lớp vải phủ. Ông không cho cha chạy nó, vì ông bảo rằng nó thuộc về người khác. Chiếc xe ở trong ga-ra nhà hàng tuần lễ trong lúc ông đăng quảng cáo trên tờ báo địa phương để tìm chủ nhân của nó. Cha đã thầm mơ ước rằng sẽ không có ai gọi điện đến để cha có thể trở thành người sở hữu chiếc xe đó.

Nhưng người chủ chiếc xe đạp đã gọi điện.

Ông nội gõ cửa. Có tiếng mở cửa ken két. Một người đàn ông xuất hiện, nhìn lướt qua hai cha con và hướng về phía chiếc xe. Ông ta kéo chiếc xe đến phía cửa và kiểm tra. Cha và ông đứng ngay bên, chờ đợi.

- Xe có nhiều vết trầy mới. - Người đàn ông nói.

Ông con không trả lời.

Người đàn ông tiếp tục xoay bánh, kiểm tra ghi-đông. Ông ta nhìn ông con như muốn kết tội. Lúc đó cha chỉ muốn hét lên với ông ta rằng chả có vết trầy nào cả, rằng nó đã được giữ cẩn thận trong ga-ra.

Người đàn ông đẩy chiếc xe vào nhà và lẩm bẩm: “Tôi nghĩ là nên cho ông một thứ gì đó”. Sau đó ông ta mang ra một tấm séc nhàu nát và ném nó về phía ông con. Ông con đã trả lại tấm séc.

Ông ta nhìn chằm chằm vào hai cha con và sau cùng quay trở vào nhà để xem xét chiếc xe.

Ông và cha cũng quay ra. Trên đường đi, cha níu lấy áo ông hỏi:

- Tại sao chúng ta lại đối xử tốt với hắn ta vậy? Hắn ta thật vô ơn.

Ông con vẫn tiếp tục bước đi:

- Có thể một ngày nào đó, anh ta cũng sẽ đối xử tốt như vậy với một người khác.

Cha đuổi theo ông xuyên qua ánh sáng màu vàng rực. Hai cha con không bao giờ nhắc về chuyện chiếc xe nữa.

Rồi hình ảnh này trở nên nhạt phai, lùi xa và bị thay thế bằng một hình ảnh khác.

Đó là hình ảnh của nhiều năm về sau. Lúc đó cha đang ghé thăm một nhà tù địa phương để thực hiện một vài công việc hành chính lặt vặt. Lúc đang ngồi trong phòng đợi, cha bỗng để ý thấy trên danh sách tù nhân có tên người học trò cũ của cha. Anh này bị bắt vì chứng nghiện rượu và phá hoại tài sản công cộng. Đây không phải là lần đầu tiên anh ta bị bắt.

Trước giờ cha vẫn luôn yêu mến người học trò này, một phần cũng vì hoàn cảnh của anh ta: cậu ta là trẻ mồ côi. Sau đó, cha xin được gặp cậu ta.

Cha được đưa đến một căn phòng bằng xi-măng, loang lổ bên trong là thứ ánh sáng yếu ớt của đèn huỳnh quang.

- Đợi ở đây nhé. - Người quản ngục nói.

Rồi ông ta dẫn người học trò vào.

- Chào Chris. - Cha nói.

Chris không trả lời. Đôi mắt cậu ta đầy sợ hãi.

- Người này hơi hung dữ nên phải nhốt một mình. Đợi một lúc để anh ta làm quen với ánh sáng đã. Người quản ngục phân trần.

Chris nhìn cha. Môi anh ta run run.

- Làm ơn đừng để họ đưa tôi vào đây nữa. - Đôi mắt cậu ta trông giống hệt đôi mắt một đứa trẻ đầy sợ hãi.

- Làm ơn! - Anh ta lặp lại một lần nữa. Cha chưa từng nghe Chris nói “làm ơn” với bất kỳ ai.

Cha nhìn Chris một lúc lâu. Cha chỉ nhìn thấy đôi mắt sợ hãi của cậu ta.

Cha liên hệ với người quản lý trại giam và trả tiền bảo lãnh cho Chris. Họ mang quần áo đến cho cậu ta. Cha ký vào một vài tờ giấy và đưa cậu ta ra xe. Cha mua cho Chris một cái ham-bơ-gơ, sau đó chở cậu ta đến ngôi nhà mà cậu ta yêu cầu. Trên đường đi, Chris huyền thuyên với cha đủ thứ chuyện, giọng nói đầy vẻ ngông cuồng và nghênh ngang không khác gì ngày trước.

Khi cha dừng xe lại, cậu ta ngay lập tức nhảy ra khỏi xe và nói: « Bye nhé ». Từ đó cha không bao giờ gặp cậu ta nữa.

Ngày hôm sau cha kể cho một người bạn nghe về Chris. Bạn cha nổi giận:

- Không thể tin được cậu lại làm vậy. Cậu đã để nó ép buộc cậu, như nó đã ép buộc bao nhiêu người khác. Lẽ ra cậu nên để nó chết dần chết mòn trong tù mới phải. Như vậy nó mới học được bài học rằng không phải lúc nào cũng có thể khua môi múa mép được. Sao cậu lại có thể ngốc nghếch đến vậy cơ chứ?

Cha nói:

- Có thể một ngày nào đó, anh ta cũng sẽ đối xử tốt như vậy với một người khác.

Bạn của cha lắc đầu và quay trở lại công việc của anh ấy.

Ở một nơi nào đó, cha biết ông con đang nhìn cha và mỉm cười.

Giới tính nam và đàn ông

Cha muốn kể cho con nghe đôi chút về ông con. Ông không phải là một người phi thường, nhưng ông là một người tốt, luôn sống vui vẻ và sẵn sàng giúp đỡ mọi người khi họ cần.

Vậy mà mười năm trở lại đây cha đã chứng kiến cảnh ông con đang dần đánh mất những niềm vui trong cuộc sống. Bên cạnh việc suy giảm sức khỏe, ông dường như còn bị mất toàn bộ ý thức về giá trị bản thân và không còn tìm thấy ý nghĩa của cuộc sống nữa.

Điều gì đã xảy ra? Làm sao một người đàn ông từng khỏe mạnh lại trở nên ốm yếu như vậy? Tại sao ông lại sớm bỏ cuộc khi cuộc đời vẫn còn ở phía trước?

Ông đã sống như một người đàn ông mà ông muốn trở thành - để tỏa sáng hơn, mạnh mẽ hơn, kiếm nhiều tiền hơn. Ông vào đời bươn chải từ năm 16 tuổi, và những gì ông đạt được dường như vượt hơn cả điều ông mong đợi. Ông đã tự khẳng định mình, tìm cho mình một chỗ đứng trong xã hội và xây dựng nên một gia đình hạnh phúc. Điều gì đã khiến ông không đánh giá cao những thành quả mình đạt được? Tại sao một người đàn ông khởi đầu từ con số không và đạt được nhiều thành quả như ông lại cảm thấy mình không xứng đáng là một người đàn ông?

Câu trả lời tuy khó nghe nhưng rất rõ ràng. Bởi vì ông con đã nhầm lẫn giữa việc mang giới tính nam và là một người đàn ông.

Giới tính nam là một phần của hệ thống sinh học của chúng ta, bao gồm sức mạnh, sự thống trị, sở hữu, cạnh tranh và hàng loạt đặc tính khác tồn tại trong thời kỳ mông muội - thời kì lấy việc thống trị làm nền tảng cho sự tồn tại của loài người.

Điều này có nhiều điểm khác biệt so với việc là một người đàn ông. Một người đàn ông sẽ mang những đặc trưng của giới tính nam và định hình chúng vào cuộc sống để giúp ích cho đời. Đó là hành động mang tính phục vụ.

Thế giới khi ông con được sinh ra không cho phép ông nhìn thấy sự khác biệt giữa giới tính nam và đàn ông. Ông đã phải tự đấu tranh để sống còn trong thế giới đầy biến động. Ông đã chịu khổ cực từ khi mới sinh ra và sớm là một đứa trẻ mồ côi. Để có thức ăn ông phải làm việc chăm chỉ, đánh đổi bằng chính sức lực của mình. Khi xảy ra chiến tranh với Đức quốc xã và chủ nghĩa phát xít, ông phải cầm súng ra chiến trường. Chiến tranh kết thúc, ông con trở về tay không, rồi sau đó xây dựng gia đình.

Từ tuổi ấu thơ, ông con đã phải sống trong một thế giới mà con người nếu muốn tồn tại thì phải trở thành người chiến thắng. Vì vậy không có gì ngạc nhiên nếu những cảm nhận của ông con về đàn ông gắn liền với sự thống trị và quyền điều khiển của giới tính nam.

Thế nên bây giờ, khi cơ thể ông không còn sức mạnh, cảm giác về sự thống trị và quyền điều khiển đã bị thay thế bằng cảm giác phụ thuộc, ông cảm thấy cuộc sống không còn mục đích và ý nghĩa. Đánh mất công việc, sức mạnh thể chất, khả năng giới tính cũng như khả năng kiểm soát những chuyện xung quanh, người đàn ông trong ông như bị đánh bại.

Ông con là một người đàn ông thực thụ, cha cảm nhận được điều này vì là con trai của ông. Cha nhìn thấy người đàn ông đó từng nhiều ngày không ngủ để giúp đỡ những người bị mất nhà vì hỏa hoạn và lũ lụt. Cha nhìn thấy người đàn ông đó làm đến hai, ba công việc cùng một lúc để có tiền mua quà Giáng sinh cho các con và luôn đặt nhu cầu của mình sau cùng. Cha nhìn thấy người đàn ông đó đã mang sức mạnh của mình phục vụ cho sứ mệnh của sự quan tâm và chia sẻ... Vì vậy mà trong mắt cha, không có gì có thể làm giảm bớt nam tính của ông con.

Ông là người đàn ông tuyệt vời. Nhưng ông không thể nhìn thấy điều này. Ông sống trong thời điểm không có sự phân biệt giữa giới tính nam và đàn ông, vì vậy mà ông đã tự đo mình bằng những chuẩn mực xưa cũ.

Nhưng bây giờ mọi việc đã thay đổi.

Con sinh ra ở một thế giới khác, thế giới sẽ mang đến cho con những món quà cũng như những thách thức khác. Cái nhìn mới về người đàn ông không còn gắn chặt với biểu tượng của một chiến binh. Những cách thức con tìm kiếm để thể hiện sức mạnh, sự điều khiển và phô bày lòng can đảm sẽ không còn giống như việc con phải đương đầu với thế giới có những kẻ thù như trước kia.

Hiểu một cách sâu xa hơn, con sẽ phải tìm đường đi cho riêng mình, sẽ không có một luật tục nào dẫn dắt con cả. Ta không được dẫn đường để trở thành đàn ông, mà chúng ta phải tự tìm con đường riêng của mình.

Khi cơ thể chúng ta bảo với ta rằng ta đã trưởng thành, đó là khi chúng ta đã nảy sinh ham muốn và tham vọng không giới hạn. Ta nghĩ ta đã trở thành đàn ông, nhưng chỉ là giới tính nam của ta đã phát triển đầy đủ. Vậy nên khi giới tính nam phát triển chưa đạt đến giá trị đạo đức, nó đã sinh ra những tội ác trên thế giới.

Cha muốn con phải để ý đến sự khác biệt này khi con tiến vào cuộc sống. Chỉ mang giới tính nam thì không đủ. Là một người đàn ông mới là điều con cần theo đuổi và là niềm vinh dự con cần trân trọng. Cha không thể chỉ cho con cách để theo đuổi quyền lợi và xứng đáng với niềm vinh dự này. Nhưng cha có thể giúp con hiểu rằng việc con trở thành người đàn ông như thế nào sẽ bị hình mẫu về người đàn ông mà con cho là vĩ đại nhất chi phối.

Trong quá trình con hướng đến nhận thức về người đàn ông con muốn trở thành sau này, những tiếng vang vọng của giới tính nam sẽ luôn vang vọng bên tai con. Âm thanh của sự đấu tranh, thống trị, những thèm khát nhục dục và tham vọng tiến xa hơn sẽ luôn thì thầm bên con. Nhưng nếu con có thể thay đổi chúng, những thuộc tính bản năng này sẽ trở thành những thước đo thật sự cho tuổi trưởng thành của con – đó là sức mạnh, tư cách và đạo đức; sự can đảm, đức hy sinh và lòng tự tin của chính con.

Vì vậy, con hãy hiểu về những đặc tính nam giới của con và trân trọng chúng. Hãy sử dụng chúng nhưng đừng để chúng lấn át con. Trên hết, đừng trở thành con mồi của những niềm tin sai lầm rằng điều khiển và thống trị là đồng nghĩa với nam tính.

Hãy để sự vĩ đại của con thể hiện không chỉ qua khả năng được phát huy hết, mà còn là tấm lòng nhân ái dành cho những người chung quanh. Bây giờ, thế giới cần những tấm lòng

nhân ái, chứ không phải là những hành động chiếm đoạt. Con hãy là một trong số những tấm lòng nhân ái ấy.

Sức mạnh

Một ngày nọ, cha nhìn thấy một đám trẻ đang xô đẩy một cậu bé bên ngoài một cửa hàng địa phương. Dù tỏ thái độ sẵn sàng đánh trả những kẻ tấn công mình, nhưng rõ ràng cậu bé đang sợ hãi. Đám trẻ vây lấy cậu, chế giễu và thách cậu đánh lại chúng. Sau đó chúng nhảy lên người và đánh cậu tới tấp.

Cuộc tấn công chỉ dừng lại khi một người đàn ông đi ngang qua ngăn chúng lại. Đám trẻ nhìn ông ta rồi lẩn đi. Cậu bé được giải thoát nhưng chưa thực sự an toàn. Đám trẻ vẫn có thể sẽ đợi để bắt nạt cậu vào một ngày khác, ở một nơi khác.

Cha không biết nguyên nhân của cuộc ẩu đả này. Nhưng cha chắc rằng chẳng có lý do gì đặc biệt. Có thể cậu bé đó đã có một lời nói hay hành động làm phật ý đám trẻ. Qua cuộc ẩu đả, cha nhận thấy rằng con người chúng ta dù sống trong xã hội nào cũng luôn muốn chứng tỏ cho người khác biết về sức mạnh bản thân. Ý thức về sức mạnh thể chất này đã tồn tại trong hệ thống sinh học của chúng ta như một điều đầy ý nghĩa, và ngay cả người vĩ đại nhất cũng cảm nhận được sự chuyển động của nó sâu bên trong cơ thể. Đó là những tàn dư còn sót lại từ thời kỳ săn bắn và tự vệ trước thiên nhiên, khi sức mạnh thể chất trở thành thước đo về sự thành công của người đàn ông.

Chúng ta có thể nâng một vật cao hơn, mang vác được nhiều hơn, chạy nhanh hơn, làm việc lâu hơn, chứng tỏ chúng ta giỏi hơn.

Chúng ta có thể đánh bại người khác, chứng tỏ chúng ta mạnh hơn.

Chúng ta có thể không rơi nước mắt ủy mị dù trải qua niềm vui hoặc nỗi buồn, chứng tỏ chúng ta là người mạnh mẽ.

Tuy nhiên, thế giới bây giờ không còn bị đo bằng nguyên tắc thể hiện sức mạnh. Bây giờ chúng ta cần sức mạnh tinh thần hơn sức mạnh thể chất.

Cha sẽ kể con nghe câu chuyện mà cha từng gặp.

Một lần, cha có hai chiếc vé xem hòa nhạc, nhưng cha không biết mời ai đi cùng.

Cuối cùng, cha quyết định lái xe đến một nhà điều dưỡng trong vùng. Cha lên phòng hộ lý ở tầng 2, tìm gặp người hộ lý trưởng và nói về ý định của mình.

Các cô hộ lý đưa mắt nhìn nhau rồi bắt đầu nhắc đến những cái tên bệnh nhân, nào là Edna, Florance, Joe... Sau vài phút họ dẫn cha đến phòng của Edna.

- Không, tôi không đi đâu. - Edna trả lời, vẻ e ngại.

Mọi người đi qua phòng Florence. Bà đang ngồi trên xe lăn, hai tay đặt lên vạt áo. Bà đã 80 tuổi, đôi mắt dường như đã bị lừa.

- Florence này, người đàn ông trẻ này có một cặp vé xem hòa nhạc tối nay. Ông ấy hỏi liệu bà có muốn đi cùng không? - Cô hộ lý cất lời.

Cha đã bật cười vì câu nói của cô.

- Nhà điều dưỡng là nơi duy nhất mà tôi còn được gọi là “người đàn ông trẻ”. - Cha vui vẻ đùa.

Florence hướng cặp kính dày cộp của bà về phía cha:

- Chắc chắn rồi. - Bà nói. - Đi nào. Lâu lắm rồi ta không hẹn một ai.

Cha và Florence nói chuyện thêm một lúc về buổi hòa nhạc và những trở ngại bà có thể gặp khi lên xuống xe ô-tô. Cha hẹn thời gian đến đón bà.

7 giờ 30 tối, cha quay trở lại nhà điều dưỡng. Florence đã mặc xong quần áo và đang ngồi trên xe lăn trong bóng tối. Bà mang găng-tay bằng vải co-ton màu xanh chuối, tay nắm chặt một chiếc bóp nhỏ. Cha chào các cô hộ lý và cả hai đi ra xe.

Mọi việc đã diễn ra tốt đẹp. Florence không gặp trở ngại gì khi lên xuống xe. Nhân viên tại khu hòa nhạc đã giúp cha đưa Florence vào thính phòng và nán lại với bà một lúc trong khi cha tìm chỗ đỗ xe.

Florence đã quyết định ngồi trên xe lăn suốt buổi hòa nhạc; cha tìm được một chỗ ngồi bên cánh gà và có thể ngồi cạnh bà. Trước lúc đèn thính phòng tắt đi, cha và bà đã nói chuyện về những địa danh và những người cả hai cùng biết đến. Khi dàn nhạc đang hiệu chỉnh, cha đã đọc cho bà nghe chương trình hòa nhạc – tối nay người ta sẽ chơi nhạc của Vivadli, Bach, Dvorák và Beethoven.

Rồi dàn nhạc bắt đầu biểu diễn. Trong suốt một tiếng rưỡi, Florence ngồi lặng thinh, chăm chú hướng đôi mắt gần như đã mù lòa vào sân khấu và lắng nghe những âm thanh bà đã không được nghe trong nhiều năm. Bà nở một nụ cười nhẹ, đôi tay đeo găng không hề rời khỏi bóp.

Cuối buổi hòa nhạc, khi những tràng vỗ tay kết thúc, bà hỏi cha có thể lấy cho bà bản copy tờ chương trình không. Cha vẫn còn nhớ câu nói của bà: “Ta không thể đọc được, nhưng ta vẫn thích giữ một cái”.

Rồi cha đưa bà về lại nhà điều dưỡng. Bà cảm ơn cha. Những người hộ lý đưa bà và đẩy xe lăn vào căn phòng sâu sắc tối. Đôi găng-tay màu xanh chuối của bà nằm yên trên chiếc bóp, và dưới chiếc bóp là bản copy tờ chương trình.

Tất cả câu chuyện chỉ có vậy. Và cha muốn kể cho con nghe câu chuyện thứ hai:

Mùa hè khi cha vừa tốt nghiệp trung học, cha làm việc cho một câu lạc bộ đồng quê cùng với một người đàn ông tên Haines và con trai ông ta là Calbert. Ông Haines hồi ấy đã 60 tuổi, gương mặt hiền lành. Calbert thì khoảng 25 hay 26 tuổi. Vì họ là người da đen nên phải ăn ở tầng dưới, gần lò hơi thay vì phòng ăn trưa của nhân viên ở gần bếp. Cha thường mang thức ăn xuống để ăn cùng với họ.

- Cậu không cần phải làm vậy đâu – Haines nói - Chẳng giúp ích gì đâu.

- Cháu làm vậy bởi cháu không đồng ý với hành động của họ. - Cha đáp lại.

- Thoải mái đi. - Haines nói. - Cũng chả ảnh hưởng gì cả.

Calbert chỉ cười và lắc đầu.

- Cậu đang tự làm mình rối tinh lên chẳng vì điều gì cả. - Anh ta nói trong lúc lôi ra một cái bảng ghi điểm chơi bài kípbi. - Cậu thì làm được gì.

Ngày qua ngày, cha dỗi theo Haines và Calbert. Cha nêu ý kiến bất bình với người quản lý và với những nhân viên khác, nhưng chẳng thay đổi được gì. Có điều, chưa bao giờ cha nhìn thấy Haines hay Calbert tỏ ra dù là một mảy may thù hằn hay giận dữ. Họ chỉ ăn trưa, chơi bài kípbi, làm công việc lau dọn phòng thay quần áo nam và đánh bóng giày.

Vào cuối mỗi ngày, người ta đưa cho hai cha con một danh sách những đôi giày cần đánh bóng để mang trong ngày hôm sau. Nhiều lần, lúc chuẩn bị ra về cha vẫn nhìn thấy họ cần mẫn ngồi đánh giày, trong tiếng cười vọng lại của khách chơi golf từ phòng trên.

Một ngày, cha đọc một bài báo trên tờ báo địa phương có một vụ trộm đã xảy ra tại một CLB đồng quê gần đó – không phải là CLB nơi Haines và Calbert làm việc, mà là một CLB khác nơi cha đã từng làm chân nhật bóng trước đó. Bài báo đăng tin một người đàn ông da đen đã bị bắn chết khi đột nhập vào một phòng của khách.

Người đàn ông da đen đó là Calbert.

Tên cảnh sát đã bắn anh ta là người học trên cha mấy khóa ở trường trung học. Hắn ta là một cảnh sát côn đồ; tất cả đều sợ hắn bởi vì hắn hay đánh người bằng dây xích và ống sắt. Theo như bài báo, hắn đã được xác định là bắn để tự vệ, mặc dù viên đạn bắn vào lưng Calbert và Calbert lúc đó không mang theo súng. Bởi vì không có bằng chứng nào được đưa ra cả, nên chẳng thể dựa vào đâu để kết tội tên này.

Vô cùng giận dữ và thương tiếc, cha đã tìm gặp Haines. Ông ấy vẫn đang ngồi đánh giày.

- Calbert đã không cố ý giết ai cả. - Cha nói.

- Ta biết. - Haines trả lời trong khi khi luồn đoạn dây buộc giày mới vào đôi giày da màu trắng.

- Cháu đã học cùng tên cảnh sát đó hồi trung học. - Cha tiếp tục nói. - Hắn ta là một tên côn đồ và bây giờ thực sự là một kẻ sát nhân. Hắn đã bắn Calbert từ phía sau lưng.

- Ta biết. - Haines lặp lại.

- Tại sao ông không phản ứng gì cả? - Cha hét lên.

Haines nhìn thẳng vào cha. Đôi mắt của ông thật buồn.

- Calbert lẽ ra không nên ở đó. - Ông nói. Và ông chỉ nói có vậy.

Haines không đổ lỗi cho bất kỳ ai, dù cuộc đời ông ông đã gặp vô vàn đau khổ, dù sự bất công và gian lận luôn vây quanh con trai ông cho tới tận hơi thở cuối cùng của cậu ấy. Chỉ là Calbert không nên ở đấy.

Cha muốn phát điên vì giận. Cha không thể tin vào những gì mình vừa nghe được. Một người đàn ông đã mất con trai mình trong một phát súng bất công của một kẻ sát nhân mặc

đồng phục công vụ, vậy mà đôi mắt công lý dường như không nhìn thấy. Và tại sao ông Haines lại có thể làm ngơ trước sự bất công đến vậy?

Haines chỉ cười với cha và lắc đầu.

- Cậu đang tức giận. Ta biết. Ta cũng vô cùng tức giận. - Ông nói – Tên đó đã giết con trai ta. Ta muốn nhìn thấy hắn sau song sắt nhà tù và ta sẽ cố để đưa hắn vào đó. Nhưng làm vậy cũng chẳng thay đổi được những điều Calbert đã làm. Calbert bị bắn vì nó đã có mặt ở nơi nó không thuộc về nó. Ta không thể làm gì để biến điều nó làm từ sai thành đúng. Nó lẽ ra không nên ở đó.

Cha đứng chết lặng trước người đàn ông vừa mất con. Haines đang đau khổ, nhưng ông lại vô cùng điềm tĩnh. Ông không biện minh hay điên cuồng với việc nuối hy vọng trả thù. Ông không có những hành động nông nổi vì nó chẳng giúp được gì ngoài việc làm cho đau thương chồng chất đau thương. Ông đứng vững trên sự mạnh mẽ của mình, cố kiềm nén nỗi đau riêng.

Đó không phải là một sự hèn nhát, thụ động, mà là một tinh thần vô cùng mạnh mẽ. Haines đã giữ được phong thái điềm tĩnh mà không phải ai trong hoàn cảnh ấy cũng làm được.

Nếu đặt cha trong hoàn cảnh ấy, cha nghĩ mình không thể mạnh mẽ như vậy. Nhưng Haines, ở khía cạnh khác, lại không bao giờ đủ can đảm để đi đến nhà điều dưỡng và mời một người xa lạ đi nghe hòa nhạc như cha từng làm. Ông chấp nhận một cuộc đời buồn tẻ cho chính bản thân mình cũng như người khác.

Điều đó nói lên rằng, mỗi người đàn ông đều có một sức mạnh riêng. Có người chọn cuộc sống bên cạnh bố mẹ già, có người quên đi khát vọng tự do riêng của bản thân để dành toàn bộ cuộc đời trở thành người cha mẫu mực, có người cống hiến cả đời cho nghệ thuật, khoa học; những người này đều có sức mạnh riêng mà không phải ai cũng nhìn thấy được.

Con cần tìm cho mình một sức mạnh riêng. Có một khuynh hướng mang tính bản năng rằng con người luôn đồng nhất một cách sai lầm giữa sức mạnh và vũ lực, và luôn đo sức mạnh qua những tình huống mang tính hành động. Chẳng hạn những hình ảnh ta thường thấy như việc một người đàn ông leo lên một ngọn núi, hay đánh thắng kẻ xâm phạm. Chúng ta bị những người đàn ông này thu hút vì họ đã vượt qua được sự sợ hãi, và tất nhiên đó là sức mạnh mà chúng ta có thể dễ dàng nhìn thấy được.

Nhưng có những sức mạnh còn lớn hơn cả chuyện vượt qua được nỗi sợ hãi. Mỗi người đàn ông đều có những nỗi sợ riêng. Một vài người sợ bị thương trong chiến đấu, vài người sợ không tìm được bạn đời, có người lại sợ đứng trước đám đông, trong khi có người sợ phải sống một mình. Trên bước đường trưởng thành, nếu chỉ chăm chăm nhìn vào nỗi sợ hãi và tự đo sức mạnh của mình bằng những nỗi sợ mà mình đã vượt qua được, con sẽ chẳng thể mạnh mẽ hơn. Ngược lại nó sẽ càng làm con yếu đuối hơn vì sự cao ngạo. Sức mạnh đích thực tồn tại ở nơi mà nỗi sợ hãi không thể khiến ta chùn bước, vì sức mạnh đích thực tồn tại ở nơi có đức tin.

Rồi con sẽ thấy rằng một đức tin vững chắc sẽ bao trùm tất cả nỗi sợ hãi và tức giận trong con. Giống như Haines, đức tin sẽ giúp con trụ được trong sự yên bình bao la không gì lay chuyển được, và ban cho con sức mạnh để vượt qua những tranh cãi, hay nghi ngờ.

Vì vậy hãy nỗ lực để tìm ra được sức mạnh này trong con. Sức mạnh này nằm ở nơi trái tim con có sự yên bình.

Liệu con có thể quay lưng và bỏ đi khỏi một trận đánh nhau khi mà tất cả mọi người xung quanh đều giễu cợt con và chê bai rằng con đang sợ? Liệu con cố thể đối xử tốt với một người mà ai cũng ghét mặc dù con sẽ bị chế nhạo vì lòng tốt của mình? Liệu con có thể đương đầu với một nhóm người đang chòng ghẹo một người chẳng muốn gì hơn ngoài việc được gia nhập nhóm đó? Con có thể từ chối một ly rượu hoặc một điều cần sa do nhóm bạn mời mọc? Liệu con có thể làm tất cả những việc này đơn giản bắt nguồn từ lòng tốt trong con chứ không phải là từ tính tự cao tự đại?

Đây chính là những bài kiểm tra hàng ngày về sức mạnh của một người đàn ông trẻ tuổi.

Nếu con có thể làm được những chuyện này, vậy thì con là người mạnh mẽ, mạnh mẽ hơn những người có thể đánh bại con về mặt thể chất. Hãy nhớ rằng, sức mạnh không nằm ở vũ lực, mà nằm ở trái tim.

Hãy ghi nhớ câu nói của Lão Tử: “Sức mạnh đích thực không phải là thứ sức mạnh khiến người ta sợ hãi”.

Sức mạnh dựa vào vũ lực là thứ sức mạnh làm người ta sợ hãi.

Sức mạnh dựa vào tình thương mới là sức mạnh làm cho người ta khao khát.

Chú thích:

[\(1\)](#) Kipbi: Một loại bài phổ biến ở các nước nói tiếng Anh, có thể chơi được từ 2 đến 4 người.

Bài học về cái tôi

Hôm nay, cha chợt nhớ về một kỷ niệm khó quên từ hồi cha học lớp 7, nó như bài học luôn nhắc nhở cha trong suốt quãng đời về sau. Đó là một ngày khi cha và các bạn vừa kết thúc buổi họp nhóm, lúc ra về cha đã nói những câu bông đùa làm cả nhóm cười ồ. Khi ấy thầy Rainaldi – thầy dạy cha môn toán – đi ngang qua và đã nhìn cha, thầy nói rất điềm đạm: *“Nerburn, câu nói nào của trò cũng bắt đầu bằng từ ‘Tôi’!”*.

Rồi thầy bước đi.

Câu nói giản dị của thầy đã làm cha suy nghĩ và sau đó cha đã giác ngộ được điều thầy muốn nói.

Từ buổi hôm đó trở đi cha bắt đầu nhìn nhận lại bản thân và có những thay đổi trong nhận thức. Cha không còn nhìn thế giới chỉ bằng cái nhìn chủ quan của riêng mình. Cha cũng không còn tự xem “cái tôi” của mình là “cái rốn của vũ trụ”. Thay vào đó, những gì cha nhìn thấy, những người cha bắt gặp, những sự kiện xảy ra đều cho cha những suy nghĩ mới, để từ đó, thế giới mở ra trước mắt cha như một khu vườn đầy hoa.

Cha đã bắt đầu chuyển hành trình để nhìn ngắm thế giới bằng con mắt không chỉ của riêng cha, để tìm thấy niềm vui bất tận của việc trải nghiệm cuộc sống qua suy nghĩ và cảm nhận của những người xung quanh.

Tuy nhiên, cha biết đối với hầu hết chúng ta, việc thay đổi này không thể diễn ra một sớm một chiều được. Vì con người vẫn thường xây dựng cuộc đời mình một cách giới hạn, chỉ xoay quanh “cái tôi” của mình – “tôi nghĩ, tôi cần, tôi muốn”. Trong khi đó, thế giới bên ngoài, cuộc sống bên ngoài rộng lớn hơn nhiều, gần như không đồng nhất với cái nhìn cá nhân của chúng ta. Vì vậy để nhìn cuộc sống trọn vẹn hơn, chúng ta hãy mở rộng tầm mắt theo cách nhìn của người khác.

Điều này thoát nghe có vẻ hơi trừu tượng, nhưng thực ra nó rất rõ ràng. Ngôn ngữ của chúng ta chứa đựng sự áp chế tách biệt đã làm xói mòn tính cộng đồng. Những câu như “Tôi thấy điều này. Tôi làm điều này...” – chủ thể “Tôi” đã tự mình đứng tách biệt với xung quanh. Một ngày chúng ta sẽ thấy mình ngày càng xa cách với mọi người mà không hiểu tại sao.

Do đó, điều con cần làm bây giờ là giải thoát bản thân ra khỏi trung tâm của quan điểm cá nhân. Cha nghĩ không phải ai cũng sẵn sàng làm việc này, nhưng việc loại bỏ dần tính tự mãn của bản thân là cần thiết để khơi thông tầm nhìn của mỗi người về thế giới.

Và khi con đã giác ngộ, thế giới xung quanh con sẽ thay đổi. Lúc đó con sẽ không còn cố gắng đi tìm một mái ấm trong vũ trụ này mà sẽ khiến vũ trụ trở thành mái ấm của con. Con sẽ ngưng phán xét người khác và bắt đầu biết ơn cuộc sống. Mọi điều sẽ trở nên thú vị và mỗi khoảnh khắc sẽ trở thành một cơ hội để con trưởng thành và khám phá.

Tri thức và học hành

Tri thức là một trong những niềm vui và tạo nên sự thăng hoa tuyệt vời nhất trong cuộc sống. Nó mang đến cho chúng ta một nền tảng kiến thức để hiểu thế giới xung quanh, đồng thời mở ra cho ta lối đi vượt qua không gian và thời gian để cảm nhận suy nghĩ, cảm xúc của người khác.

Nhưng tiếp nhận được tri thức không đơn giản chỉ là việc đến trường và học tập. Nó còn là những sắc thái suy nghĩ, là thái độ quan sát thế giới xung quanh với tất cả sự tò mò và khám phá.

Để có được tri thức thật sự, mỗi ngày trôi qua con cần mở rộng lòng mình để hướng đến sự phong phú của cuộc sống – hướng đến cảm xúc riêng, đến sự chuyển động của bầu trời và ngôn ngữ của các loài chim, đến những thiếu thốn và no đủ của mọi người ở bất kỳ thời gian và địa điểm nào, đến bàn tay tài hoa của những người thợ cơ khí, sự cần mẫn của nhân viên đánh máy tính hay sự thơ ngây của những đứa trẻ. Không có giới hạn cho việc trau dồi tri thức qua những gì xuất hiện trước mắt ta.

Tuy nhiên, việc tiếp cận tri thức cũng phát sinh nhiều ý kiến ngược chiều.

Nhiều người cho rằng cách tiếp nhận và trau dồi tri thức tốt nhất là cứ bước mộng lung về phía trước, nơi những bí ẩn của cuộc sống sẽ tự tạo ra những bài học cho bản thân mỗi người.

Trong khi những người khác lại tin rằng chúng ta sẽ tiếp thu tri thức vững chắc nhất nếu được truyền đạt đầy đủ những kiến thức về một chủ đề nào đó, sau đó mới bắt đầu việc thực hành và sử dụng những kiến thức đã được cung cấp này vào thực tế.

Chúng ta có thể vận dụng đồng thời cả hai cách kể trên trong cuộc sống, không nên nghiêng hẳn về một phương pháp nào. Nhà hiền triết người Trung Quốc - Khổng Tử, đã nói với các với môn đồ của mình: *“Học mà không nghĩ chẳng khác gì mù lòa, nhưng suy nghĩ mà không có kiến thức thì thật nguy hiểm”*.

Học tập chính quy là một trong những cách rất tốt để tiếp thu tri thức. Học tập chính quy sẽ cung cấp cho ta những kiến thức nền tảng để hiểu thế giới xung quanh. Nó cung cấp cho ta cả những tri thức mà nếu tự bản thân trải nghiệm, chúng ta chẳng bao giờ khám phá ra, như những con người và những nền văn hóa mà ta chưa bao giờ biết đến. Chúng ta sẽ được gia nhập vào cộng đồng trí thức, những người ham hiểu biết, đồng thời định hướng ta đến với dòng chảy bất tận của loài người trong những trải nghiệm quý báu.

Tuy nhiên, bên cạnh những lợi ích đó, học tập chính quy phần nào sẽ khiến ta thất vọng bởi đôi khi nó chẳng liên quan tới những sở thích và tín ngưỡng cá nhân. Nhưng dù vậy, cho dù con có cảm thấy chán chường với việc học tập chính quy, thì cũng đừng vội vàng từ bỏ nó. Những gì con đang trải qua sẽ giúp con không ngừng nâng cao ý thức tìm tòi học hỏi về mọi thứ.

Con phải nhớ rằng việc học của ai cũng như nhau. Và dù tất cả chúng ta đều thôi thúc muốn tiến tới phía trước bằng những cách riêng, thì học tập chính quy, với những định dạng và cách thức của nó, vẫn được loài người coi trọng ở bất cứ thời điểm nào, trong bất kỳ nền văn minh nào. Nắm bắt kiến thức chính quy quan trọng hơn nhiều so với việc chỉ theo đuổi niềm đam mê khám phá riêng, và bỏ rơi nó sẽ là một tổn thất lớn cho bản thân con.

Tuy vậy, mặt khác, những tri thức tiếp nhận từ việc học tập chính quy lại không mang đến cho con cái nhìn đầy đủ và toàn diện về một thế giới thực. Vì vậy, ngoài kiến thức chính quy, con cần tự trang bị cho mình sự trải nghiệm. Kiến thức thì đa dạng, nhưng sự trải nghiệm thì chỉ có một. Kiến thức là việc đứng từ bên ngoài, tìm hiểu những gì đang diễn ra, trong khi trải nghiệm là đứng giữa trung tâm và hiểu những gì không nhìn thấy được. Vì vậy, không ai có thể hoàn hảo nếu thiếu một trong hai cách tiếp nhận tri thức trên.

Có rất nhiều cách để con trải nghiệm cuộc sống. Có thể trải nghiệm từ việc đi đó đi đây, từ những người giỏi hơn mình, hay đơn giản chỉ từ việc con phục vụ cho cuộc sống. Con cũng có thể trải nghiệm bằng cách hãy nhìn chăm chú vào đôi mắt của trẻ thơ, của người già, những người thân yêu và những người xa lạ. Hay con có thể ngồi lặng thinh một nơi, hoặc hòa mình vào dòng chảy hỗn loạn của cuộc đời. Cuộc sống tự nó sẽ mang đến cho con những bài học mà con không thể tự nắm bắt cũng như lựa chọn.

Khám phá những bài học mới và đón nhận nó với sự toàn vẹn hay không, điều này tùy thuộc vào chính con.

Vì vậy con không nên coi thường bất cứ bài học nào, dù từ trường lớp chính quy hay từ trong cuộc sống.

Những người ít có cơ hội được học tập chính quy sẽ có thể hiểu được sâu hơn những vấn đề đơn lẻ, và có thể sớm bước vào giai đoạn tìm kiếm sự trải nghiệm. Với những khác biệt của mình, bản thân họ sẽ khám phá ra tri thức từ những điều đặc biệt trong cuộc sống, và nếu như con mở lòng ra để sẵn sàng đón nhận những chia sẻ từ họ, những tri thức này sẽ là của con.

Trong khi đó, những người dành cả cuộc đời cho việc học tập chính quy có thể đi xa hơn trên một con đường mà con sẽ không thể tưởng tượng nổi và đồng thời có thể dẫn con đến với những chân trời tri thức lớn lao, nếu như con có thể vượt qua được sự nản chí của bản thân khi theo đuổi việc học tập.

Một nhạc sĩ khi được hỏi rằng học hành hay trải nghiệm có giá trị hơn đối với ông, ông đã trả lời: “Nếu không học tôi chẳng thể chơi Violon được, nhưng nếu không có trải nghiệm, tôi thậm chí còn không thể chơi nhạc”.

Hãy trở thành một trong số những người sống có đam mê, và con sẽ có tri thức thực thụ. Và dù con có chọn con đường nào, cũng đừng e ngại với những gì con đang theo đuổi. Thước đo thật sự của tri thức không phải là điều ta biết, mà là cách ta chia sẻ điều đó với nhau.

Công việc

Cha thường nghe người ta nói “Tôi phải tìm ra chính mình”. Thực ra điều họ muốn nói là “Tôi phải tạo ra chính mình”. Cuộc sống là chuỗi những trải nghiệm vô tận đầy sáng tạo, và mỗi phút giây trôi qua chúng ta sẽ tự tạo ra bản thân mình bằng mỗi quyết định của ta.

Đó là lý do tại sao công việc con theo đuổi sẽ đóng vai trò quyết định đến cảm giác của con về giá trị và hạnh phúc bản thân. Cho dù con có nghĩ rằng công việc chỉ để kiếm tiền chẳng nữa thì thực chất nó vẫn là thứ quyết định con người con sẽ trở thành, vì công việc là nơi con tiêu tốn phần lớn thời gian của đời mình.

Cha nhớ khi mình còn trẻ, lúc đó cha là một nhà điêu khắc và đang phấn đấu để xây dựng sự nghiệp cho mình. Bên cạnh đó cha còn làm thêm công việc lái xe taxi, và tuyên bố với mọi người rằng: “Tôi muốn làm một việc đơn giản thôi để không bị nhầm lẫn giữa công việc và nghề nghiệp”. Tuy nhiên trong vòng 6 tháng làm công việc này cha đã phát ngôn như một tài xế taxi, cách suy nghĩ của một tài xế taxi, và nhìn cuộc sống qua con mắt của một tài xế taxi. Tất cả những vấn đề lớn nhỏ cũng như khả năng quan sát cuộc sống đều đến từ công việc lái taxi của cha. Cha bắt đầu quan tâm đến những thành viên và những hoạt động nơi công ty cha làm việc, và hình thành thói quen sinh hoạt từ những ca làm việc đêm. Những ngày không phải lái xe, tuy quay lại với công việc điêu khắc, cha vẫn giữ những thói quen và ý thức về công việc lái xe của mình.

Con thấy đấy, dù cha có thích công việc này hay không, cha vẫn là một tài xế taxi.

Điều này xảy đến với tất cả những ai đang có công việc. Thậm chí con có ghét công việc và cố giữ khoảng cách với nó, con vẫn đang định hình bản thân con thông qua công việc. Bằng cách dành thời gian cho công việc, con đang dành tâm trí mình cho nó. Và ngược lại, công việc cũng sẽ lấp đầy cuộc sống của con bằng những thực tế mà con sẽ trải qua.

Nhiều người không quan tâm đến sự thật này. Họ chọn việc làm bởi cảm thấy nó có vẻ thú vị, hay mang đến cho họ thu nhập cao, hay bởi vì họ nghĩ nó danh giá. Họ gắn bó bản thân với công việc, nhưng dần dần lại cảm thấy bấp bênh và trống trải. Họ bắt đầu cảm thấy nặng nề với khoảng thời gian dành cho công việc, cuối cùng cảm thấy như đang cấn cỗi đi và bị mắc bẫy vì chính công việc họ đang làm.

Họ đi sâu vào cảm giác chán chường, như Thoreau [u](#) đã định nghĩa – đó là cảm giác không thỏa mãn, không hạnh phúc, mất phương hướng về công việc mình làm. Tuy nhiên vì sự an toàn thu nhập, vì những lo ngại về cuộc sống tương lai, họ đã không dám thay đổi, họ nỗ lực bám trụ vào điều mà họ đã chán nản.

Nhưng những nỗ lực này của họ sẽ không thể nào có tác dụng hoàn toàn. Công việc tạo nên con người chúng ta, và càng gắn bó với nó chừng nào, con người ta sẽ càng được thể hiện qua công việc ta gắn bó. Vì vậy, cách duy nhất để làm mới cuộc sống chính là phải thay đổi ước mơ của chúng ta về cuộc sống, về công việc. Nếu chúng ta hạ thấp mức độ mong đợi

ở bản thân, chúng ta đang giết chết những ước mơ của mình. Mà một con người không có mơ ước thì cũng như đã chết đi một nửa.

Vì thế con cần phải thật cẩn thận trong việc chọn công việc cho mình. Con cần có cái nhìn xa hơn những thước đo bề ngoài của công việc, không chỉ là sự danh giá, thu nhập và sự hào nhoáng nhờ nó, mà là cách con sử dụng nó thế nào.

Hãy nghĩ về công việc như một “niềm đam mê”, vì “niềm đam mê” sẽ chỉ cho con công việc nào thích hợp và làm cho cuộc sống của con có ý nghĩa hơn. Khi ấy, công việc không phải đo bằng sự trao đổi giữa sức lao động và thù lao, nó là một điều gì đó thôi thúc con hành động, hoặc ít nhất khiến con cảm thấy có ý nghĩa.

Vì vậy, khi con tìm thấy công việc mang đến cho con sự đam mê, hãy giữ lấy nó bằng cả trái tim mình. Con phải biết rằng rất ít người có được may mắn này. Khi ai đó tìm kiếm công việc mà chỉ hướng đến giá trị vật chất với cái nhìn hạn hẹp và sai lầm, thì dù cho họ có đạt được thành công, nó cũng chẳng mang lại cho họ điều gì ngoài tiền bạc và danh giá. Nhưng đổi lại, họ đã đánh mất tâm hồn. Mỗi phút giây trôi qua trong đời họ trở thành món hàng để đổi lấy tiền của, và cuối cùng rồi họ cũng chết đi trong mối mòn buồn chán.

Cha đã nghĩ về một người đàn ông cha gặp ở Cleveland. Ông là một công nhân lắp ráp dây chuyền tại một xưởng sản xuất ô-tô. Ông hay than phiền rằng công việc của ông thật đáng chán ghét, đến nỗi mỗi sáng ông chẳng muốn dậy đi làm. Cha hỏi tại sao ông không bỏ việc đi. *“Tôi chỉ còn 13 năm nữa là nghỉ hưu rồi”*, ông ta trả lời. Và thật sự ông vẫn tiếp tục, chấp nhận 13 năm gắn bó với điều chán nản. Cuộc đời ông giống như không còn thuộc về ông nữa.

Khi trò chuyện với người đàn ông này, cha chỉ mới 20 tuổi, đang còn trẻ và đầy sức lực, vì thế cha chẳng thể hiểu được lý lẽ của ông.

Bây giờ thì cha đã hiểu rõ. Bị hấp dẫn bởi ma lực của đồng tiền, ông ấy đã chọn công việc mang đến cho mình thu nhập cao, dù nó không mang lại cho ông niềm yêu thích. Ông sống một cuộc sống với kinh tế đầy đủ, hàng tháng nhận lương rồi mua xe, mua du thuyền đúng như mong ước của ông. Ông ngày càng kiếm được nhiều tiền hơn, vì công ty luôn thưởng hậu cho những người làm việc lâu năm.

Vậy là lương của ông ngày một tăng lên, trong khi những chọn lựa công việc mới lại giảm dần, và cuối cùng ông gắn bó với một công việc ổn định mang lại thu nhập đảm bảo cho cuộc sống của ông. Ông kết hôn, mua nhà, có con cái. Rồi bước qua tuổi trung niên. Công việc đã từng mang đến cho ông sự hăng hái khi còn thanh niên bây giờ trở thành một thói quen chết. Dần dần ông bắt đầu cảm thấy chán ghét nó. Nó khiến ông ngột ngạt và chán chường, nhưng ông không có ý định từ bỏ. Ông cần nguồn thu nhập từ công việc này đảm bảo cho cuộc sống.

“Tôi chỉ còn 13 năm nữa là nghỉ hưu rồi”, câu nói này giống như lời của một tù nhân đang đếm nốt những ngày tù đầy còn lại để được giải thoát và tự do.

Với hầu hết mọi người, công việc và cuộc sống của họ cũng gần giống như câu chuyện người đàn ông cha gặp ở Cleveland này. Có rất ít người dành thời gian tuổi trẻ của họ để xem xét và tìm ra ý nghĩa thật sự của công việc mà họ sẽ gắn bó cả cuộc đời.

Có thể với nhiều người, họ không có sự lựa chọn khác. Vì thiếu tiền, không được đào tạo, thiếu khả năng trong khi áp lực mưu sinh đang đè nặng, họ chỉ biết chấp nhận công việc đem lại sự đảm bảo cao nhất cho đời sống. Nhưng những người còn lại hầu hết đều không nhìn nhận kỹ càng. Họ đuổi theo những giá trị vật chất sai lầm, và rồi bị mắc bẫy vì chúng; trong khi họ có thể tránh được nếu khi lựa chọn công việc, họ biết lắng nghe trái tim mình một cách chú tâm hơn.

Tuy nhiên, chẳng có lý do nào mà một người lại không thể chọn hai, ba, hay nhiều công việc trong suốt cuộc đời của mình. Chẳng có lý do gì mà một người lại không thể bỏ việc khi nó không còn phù hợp và không mang lại sự yêu thích cho bản thân để tìm kiếm một công việc yêu thích hơn. Có thể sẽ là liều lĩnh, sẽ mất mát, sẽ thiếu thốn. Nếu con theo đuổi công việc yêu thích, có thể con sẽ gặp khủng hoảng, mặc dù nó giúp con nhìn rõ hơn giá trị bản thân của mình. Nhưng con nên nhớ rằng kể cả con có tìm một công việc ổn định, con vẫn sẽ phải trả giá bằng một cuộc sống xiềng xích và giết dần giết mòn những giấc mơ của riêng con.

Hãy nhớ rằng đối với ông chủ của con, công sức lao động của con chẳng khác gì một mặt hàng. Con được trả công vì con cung cấp một dịch vụ hữu ích. Nếu dịch vụ con cung cấp không còn mang lại lợi ích nữa, thì bất kể con có xứng đáng, chăm chỉ và gắn bó đến bao nhiêu, con cũng sẽ không còn giá trị sử dụng nữa, và con sẽ bị sa thải. Dù con có dành cả cuộc đời mình để theo đuổi công việc, thì cha cũng phải nói thật rằng, bản thân con chỉ là một sự trao đổi mang tính thương mại, và con chỉ có giá trị cho tới khi nào con vẫn là người góp phần đáng kể vào sự trao đổi này. Chẳng có gì xấu cả, nó chỉ là một sự giao dịch kinh tế tự nhiên.

Người ta sẽ chẳng trả công để con gắn chặt cuộc đời mình vào một công việc có thể giết chết tình yêu của con dành cho cuộc sống. Công việc sẽ từ bỏ con nếu cần thiết. Và con cũng có thể bỏ công việc nếu con muốn. Người đàn ông cha gặp ở Cleveland cũng có thể sẽ bị sa thải trước lúc nghỉ hưu. Ông có thể sẽ mất việc vì những lý do pháp lý mà ông còn không biết là nó đang tồn tại.

Cha từng là học trò của một giáo sư luôn mơ ước được trở thành nghệ sĩ piano trong dàn nhạc giao hưởng. Bởi vì sợ thất bại, nên ông đã chọn đi theo con đường học vấn, nơi có công việc và thu nhập ổn định. Một ngày, khi cha than phiền với giáo sư về sự mệt mỏi trong việc học hành, tốt nghiệp, ông đã đi đến và ngồi xuống cây đàn piano của mình. Ông lướt qua bản nhạc khá hay, rồi bất thành linh dừng lại và nói: *"Hãy làm theo những điều trái tim em mách bảo. Mơ ước lớn nhất của ta thực ra là trở thành một nghệ sĩ piano. Nhưng ta đã lo sợ mình không làm được. Cuối cùng bây giờ ta đành ngồi đây, và tự dần vật bản thân mình tại sao ta lại bỏ cuộc khi ta có năng khiếu về piano?"*.

Con đừng giống như giáo sư của cha, phải nói những lời đầy dằn vặt như vậy vào lúc cuối hành trình sự nghiệp của mình. Hãy lắng nghe và làm theo những lời mách bảo đang cháy bỏng trong trái tim con.

Chúng ta nợ bản thân mình những điều tốt đẹp như thế con ạ!

Chú thích:

[\(1\)](#) Henry David Thoreau (1817 – 1862): Triết gia, thi sĩ, nhà tiểu luận người Mỹ.

Tài sản

Chuyện mất trộm từng xảy ra nhiều lần, nhưng lần cha nhớ nhất là thời gian cha ở Oregon.

Lúc đó cha sống một mình trong một ngôi nhà nhỏ cách thị trấn gần nhất khoảng trên 40 km. Tài sản của cha chẳng có gì nhiều, cha có thể chất tất cả vào băng ghế sau một chiếc ô-tô. Nhưng những tài sản này đều đáng giá vô cùng – chúng là sự sànlộc và đại diện của tất cả mọi điều cha đã làm, mọi lựa chọn và quyết định trong suốt quãng đời đã qua. Chúng còn là những ký ức và niềm hy vọng của cha - các dụng cụ tự chế và những kỷ vật cha đã xem như là nguồn động viên của mình.

Thư từ. Sách. Con búp bê một người bạn làm tặng. Máy đánh chữ. Máy ảnh. Máy ghi âm. Bưu ảnh, bản thảo, nhật ký và những tập thơ. Một bát ăn ưa thích, một vài cái lọ và xoong. Tuy ít ỏi nhưng có ý nghĩa thật nhiều với cha.

Vậy mà khi cha quay lại ngôi nhà sau hai tuần đi nghỉ Giáng sinh, tất cả đã bị phá nát. Những tập giấy bị xé toỉ tả, máy đánh chữ vỡ nát. Máy ảnh và máy ghi âm bị lấy mất. Còn những bức ảnh thì bị bôi vẽ nham nhở.

Các mảnh vỡ vương vãi tứ tung khắp nơi làm ngôi nhà trông như một bãi rác.

Ngay cả con búp bê cũng bị xé rách toỉ tả và ném vào lò nhóm củi.

Cha ngồi phịch xuống, ôm lấy đầu và khóc.

Đó quả là một sự kiện khủng khiếp. Cuộc sống đôi khi vẫn mang lại nhiều điều tồi tệ. Tuy nhiên, sự kiện lần này rốt cuộc lại trở thành một trong những điều may mắn và tốt đẹp nhất đã từng xảy đến với cha.

Bởi vì nhờ nó mà cha đã được giải thoát khỏi sự ràng buộc của số tài sản này. Trước đây, cha nghĩ chúng chính là con người cha và cha cũng là chúng. Cha sống bên chúng và không biết rằng chúng đang chi phối khá nhiều cuộc sống của cha.

Rồi dần dần, cha cũng lấy lại được sự thăng bằng. Cha vẫn nhớ như in những kỷ niệm trong mỗi bức thư. Cha luôn mang trong lòng hình ảnh người bạn đã làm tặng mình con búp bê. Và cha đã viết nên trong đầu ngày càng nhiều hơn và hay hơn những dòng bản thảo, thậm chí còn rất sáng tạo nữa. Sách thì đã có những cuốn tương tự trong thư viện. Sau đó, cha cũng mua lại cho mình máy ảnh và máy ghi âm mới.

Cuộc sống vẫn tiếp diễn và theo thời gian, những mất mát đó trở nên không đáng kể. Thậm chí cha còn cảm nhận rõ sự nhẹ nhõm mà trước đây, khi giữ khư khư bên mình những tài sản kia, cha đã không cảm nhận được.

Trong trường hợp này tên trộm tuy tàn nhẫn nhưng thật sự đã dạy cho cha bài học về sự sở hữu. Từ lần mất trộm đó, cha tự dặn lòng rằng cha sẽ không để cho tài sản chi phối cuộc đời cha, mà chính cha sẽ làm chủ chúng.

Và cha nghĩ, đây cũng là một bài học cần thiết cho tất cả mọi người.

Hãy nhìn xung quanh con. Hãy nhìn vào những tài sản con đang sở hữu. Có bao nhiêu trong số chúng, con đã dùng vào tuần trước? Có bao nhiêu trong số chúng đã tạo nên sự khác biệt cho cuộc sống của con? Có bao nhiêu trong số chúng chỉ khiến con hân hoan vài phút sau khi sở hữu?

Và có bao nhiêu trong số đó con sẵn sàng bỏ đi?

Cha đoán là rất ít.

Nguồn gốc những thứ được gọi là “tài sản” có thể là do ta mua, có thể do ta được tặng... Nó giống như tuyết rơi trong mùa đông, chúng chất chồng xung quanh ta rồi một ngày sẽ định hình chính ta. Ta trở thành chúng và ngược lại chúng phản chiếu hình ảnh bản thân ta. Chúng ta sẽ trở thành chính những gì mà mình sở hữu.

Nhưng chúng ta có đủ lý do để không chịu bỏ đi những thứ ràng buộc này. *“Nó là quà của một người đặc biệt”. “Tôi đang dùng nó mà”. “Có thể một ngày tôi sẽ cần đến nó”. “Làm gì có ai coi trọng nó như tôi”.*

Và chúng ta cũng có vô vàn lý do để không bán chúng: *“Tôi không biết bán nó với giá bao nhiêu”. “Chẳng có ai cần nó cả”.*

Rốt cuộc, tất cả những lý do cũng chỉ để giải thích cho việc *“Tôi muốn giữ nó lại bên mình”.*

Dường như chúng ta không nhận ra rằng vật chất xung quanh thực ra cũng giống như những con bướm “tiến hóa ngược” thành sâu. Ban đầu chúng trông thật quyến rũ với đôi cánh rực rỡ. Và ta tin rằng chúng có khả năng thay đổi cuộc đời ta.

Vậy là ta mãi miết đuổi theo chúng với tất cả năng lượng và sự phấn khích cao độ - chúng trở thành ý nghĩa và trọng tâm trong cuộc sống chúng ta. Và khi sở hữu được chúng, ta cảm thấy niềm vui như được kích thích; nhưng sau đó không lâu, cảm giác mới mẻ này sẽ nhạt dần đi. Chúng ta bắt đầu đuổi theo những thứ khác hấp dẫn hơn. Nó không khác gì một cuộc đua không có điểm dừng.

Kết quả, cuộc sống của chúng ta tràn ngập những thứ mà chúng ta từng săn đuổi. Ta cảm thấy mình có giá trị hơn bởi sự hiện diện của chúng. Ta cố gắng tích trữ, giữ gìn và bảo vệ chúng. Dần dần những ý nghĩ của chúng ta cứ bị xoay quanh bởi những tài sản này và bằng cách này hay cách khác, chúng sẽ kiểm soát suy nghĩ của ta. Chúng ta bị đè nặng bởi quá nhiều trách nhiệm với những gì mình đang sở hữu, chúng ràng buộc ta vào một cuộc sống lo toan với nhiều thứ hỗn độn.

Lúc này, chúng ta bắt đầu mơ ước được tự do thực sự.

Vậy thì chúng ta phải làm gì để thay đổi những điều này?

Điều đầu tiên ta cần làm là tìm ra giá trị thật sự của những tài sản ta đang sở hữu, để có thể giải thoát ta khỏi sức ảnh hưởng của chúng mà không bỏ sót những tài sản có giá trị đích thực.

Một bài kiểm tra chúng ta có thể áp dụng được trong trường hợp này, đó là hãy tự hỏi rằng: Những tài sản này của ta có thể giúp ta trở thành người có ích? Liệu vẻ đẹp và sự tiện ích của nó có khiến ta nhìn xa hơn về giá trị bản thân mình cũng như những điều ta có thể làm được?

Tuy nhiên không phải lúc nào nó cũng được áp dụng hoàn hảo và rõ ràng, vì nó phụ thuộc nhiều vào lương tâm của mỗi người.

Chẳng hạn, ai dám tuyên bố rằng một bác sĩ phẫu thuật đã từng chỉnh hình thành công khuôn mặt cho rất nhiều trẻ em không phải là một bác sĩ tốt chỉ bởi vì ông đi làm trên chiếc Mercedes tiện nghi và sang trọng? Chẳng lẽ cha lại muốn ông phải ngồi co ro ở một góc đường với hai bàn tay chìa ra xin của bố thí, bị ám ảnh với miếng ăn hàng ngày nên chẳng còn tâm trí nghĩ đến việc giúp đỡ ai? Hay là cha vẫn muốn ông là một bác sĩ giỏi, nhưng thay vào đó ông hãy đi chiếc xe rẻ tiền hơn, hãy nghĩ nhiều đến những cảnh đời bất hạnh xung quanh?

Động cơ của người bác sĩ nói trên có thể là ích kỷ. Có thể ông sắm một chiếc xe sang trọng vì nó thể hiện được sự thành đạt, hoặc vì ông cho rằng nó hoàn toàn xứng đáng với vị trí của ông trong xã hội. Cha lại mong ông giúp đỡ mọi người xung quanh mà không nghĩ nhiều tới bản thân, nghĩa là ông hãy tìm sự cân bằng cho cuộc sống để cùng người khác hướng tới những điều tốt đẹp. Nhưng nhìn lại xung quanh thì thấy, ai cũng đang sở hữu những tài sản của riêng mình mà không san sẻ cho kẻ khác, như chính cha cũng sở hữu một căn nhà riêng đấy. Vì vậy cha nên để mặc người bác sĩ với lương tâm của ông ta, và ngược lại ông cũng nên để mặc cha với lương tâm của mình.

Con cũng vậy, con phải đương đầu với lương tâm của con về vấn đề này. Cha biết ở giai đoạn hiện tại của cuộc đời con, việc thể hiện hình ảnh bản thân rất quan trọng, và con có nhu cầu được nhìn thấy hình ảnh của mình phản chiếu hoàn hảo trong xã hội. Nhưng liệu sở hữu những tài sản tốt nhất và hiện đại nhất có thật sự chiếm vai trò quan trọng giúp nâng giá trị của bản thân con? Liệu ước mơ tậu được một chiếc xe hơi sang trọng hay khoác lên người những bộ quần áo lộng lẫy có lấn át ước mơ được thể hiện khả năng tốt nhất để gia tăng vị thế và tầm quan trọng của con trong xã hội?

Cha nhận ra những người trẻ rất coi trọng hình ảnh của bản thân mình dựa vào những tài sản họ có được, và coi chúng là nền tảng quyết định khả năng họ đóng góp cho xã hội. Con hãy cẩn thận với những suy nghĩ kiểu này. Con cần hiểu được điều mấu chốt để tự hỏi bản thân mình rằng, liệu thứ tài sản này có khiến con trở thành người tốt hơn, biết chia sẻ nhiều hơn, cho đi nhiều hơn và làm nhiều việc tốt đẹp cho xã hội hơn không? Nếu như một cái quần jeans đắt tiền có thể giúp con trở thành người như vậy, hãy mua nó. Nhưng khi con thấy bản thân bị thôi thúc phải có một chiếc quần jeans đắt tiền mỗi khi có một mối, thì con đang lạc lối và tự khiến mình bị điều khiển bởi sự thôi thúc vô hình của những khát vọng vật chất tầm thường.

Con cũng giống như cha, giống như người bác sĩ đi chiếc Mercedes, cần phải làm rõ động cơ của mình. Con cần phân biệt được sự khác nhau giữa những tài sản con cần có để giúp ích cho cuộc sống của con, và những tài sản con chỉ cần để xây dựng hình ảnh bản thân.

Cha chỉ hy vọng rằng con sẽ tự nhìn nhận lại bản thân kỹ hơn đồng thời có một tầm nhìn sâu rộng hơn trước khi bắt đầu tìm kiếm và tích góp những tài sản quanh mình.

Cha muốn con hiểu rằng tài sản cũng như những con tắc kè hoa, một khi con giữ chúng trên tay, từ màu sắc sặc sỡ nó sẽ chuyển thành trách nhiệm con phải giữ chặt, đồng thời thu hút sự chú ý của con xuống mặt đất thay vì hướng lên bầu trời nếu con không biết cách nắm giữ.

Bên cạnh đó, cha cũng muốn con hiểu rằng giá trị của tài sản không nằm ở việc con sở hữu bao nhiêu mà nó nằm ở cách con sử dụng chúng. Nó sẽ trở thành những tài sản giá trị nếu con dùng nó giúp ích cho mọi người. Còn ngược lại, chúng sẽ mất đi ý nghĩa nếu chúng khiến con chỉ nghĩ đến bản thân và trở thành tiêu chuẩn để con đánh giá người khác. Vì thế, con cũng chính là người quyết định giá trị tài sản con đang sở hữu.

Hãy tiến hành thanh lọc tài sản một cách định kỳ. Cho đi những thứ con không sử dụng nữa. Hãy mang một túi hành lý gọn nhẹ thôi cho một chuyến đi dài ngày. Hãy tự nhắc nhở bản thân rằng hầu hết những tài sản con cho là quan trọng thực ra cũng chỉ là những vật trang trí bề ngoài mà thôi.

Hãy chỉ sở hữu những tài sản thật sự cần thiết cho cuộc sống của con. Thẩm định giá trị của chúng thông qua cách mà chúng giúp con sẻ chia với mọi người. Đừng bao giờ quên rằng nếu con cứ chùng chất tài sản bên mình như một kết quả lô-gic của việc đuổi theo những ước vọng hảo huyền, con sẽ làm mất đi đôi cánh tự do và khả năng khám phá của chính mình.

Khi đó, sẽ cần đến một cuộc viếng thăm của kẻ trộm để giải phóng con một lần nữa; tuy nhiên, cha không mong muốn điều đó xảy ra với bất kỳ ai.

Sẻ chia là một điều kỳ diệu

Khi cha viết những dòng này, không khí Giáng sinh đang tràn ngập khắp nơi. Trong năm thì đây là thời khắc cha yêu thích nhất. Cha xem đây như là thời gian để điểm lại số tiền mình đã làm được một năm, nhưng không phải để xem cuộc sống của năm qua sung túc và ổn định ra sao, mà để xem cha đã sẻ chia được bao nhiêu. Vì mùa giá lạnh này ai cũng muốn mang hạnh phúc đến cho mọi người và tìm thấy niềm hạnh phúc của bản thân mình trong những gì người khác nhận được.

Đây là một bài học làm người giản đơn, nhưng rất hay bị chúng ta quên lãng.

Sẻ chia là một trong những hành động tốt đẹp và tuyệt vời nhất. Đó là điều kỳ diệu có thể sưởi ấm trái tim và mang lại những niềm vui mới. Khi chúng ta sẻ chia thật sự, bất kể là chia sẻ tiền của, thời gian, sự quan tâm hay bất cứ điều gì, trái tim ta sẽ được mở rộng. Nó mang lại cảm giác đủ đầy cho những người sẻ chia và làm ấm lòng những người được nhận. Sự sẻ chia có khả năng tạo ra những niềm hạnh phúc mới.

Vậy mà chúng ta vẫn thường hay quên lãng điều này. Một cách thật bản năng, chúng ta đã xây dựng cuộc sống của mình chỉ xoay quanh mong muốn nhận được. Nghĩa là chúng ta xem sự chất chồng của địa vị, tiền bạc, quyền lợi, hay được công nhận giá trị như là cách để bảo vệ bản thân và gia đình. Cứ như vậy từng ít một, ta xây quanh mình một bức tường bảo vệ an toàn, và bắt đầu xem những hành động sẻ chia như là sự mất mát. Sự sẻ chia lúc này trở thành một cuộc mua bán – cho đi bao nhiêu thì mất đi bấy nhiêu – vì thế mà thậm chí một món quà nhỏ nhất ta cũng mang đặt trên đĩa cân của tư lợi.

Cũng có khi đã sẻ chia rồi, ta lại muốn được chú ý và ngợi khen vì hành động đó. Khi ấy, những sẻ chia của ta được thúc đẩy bởi những lời khen ngợi chứ không phải vì niềm vui không vụ lợi khi ta mở lòng với người khác. Ta dường như bị giam cầm trong nhà tù của sự tư lợi, ta không hiểu được sự thật rằng chính những hành động sẻ chia sẽ giúp ta trưởng thành và hạnh phúc hơn nhiều.

Vậy nên cách duy nhất để thoát khỏi nhà tù kia là con hãy dang tay ra và hãy sẻ chia, hãy cho đi mà không cần nhận lại bất cứ điều gì.

Mỗi mùa Giáng sinh, cha đều thuê một bộ đồ hóa trang ông già tuyết và ra đường. Chẳng ai biết cha là ai. Cha chỉ đơn giản là ông già tuyết, và mong muốn sự xuất hiện của mình sẽ đem đến niềm vui cho mọi người.

Cha đến những nhà điều dưỡng, trường học, bệnh viện. Cha dừng lại nói chuyện với lũ trẻ lang thang trong bãi đỗ xe và tặng quà cho những người nghèo. Có rất nhiều bậc cha mẹ đã gửi cha những mảnh giấy yêu cầu, một vài người trong số đó muốn cha làm cho lũ trẻ tin rằng ông già tuyết là có thật, còn một vài người chỉ muốn cha quan tâm đến con của họ.

Một lần có một cặp vợ chồng người Do Thái mời cha vào nhà và nhờ cha trò chuyện với đứa con nhỏ của họ. Đây là đứa trẻ người Do Thái duy nhất trong khu nhà trẻ. Cậu bé cho rằng ông già tuyết sẽ chẳng bao giờ để mắt đến cậu chỉ vì cậu là người Do Thái, vì thế cậu tỏ

ra rất rụt rè khi cha vào phòng. Cha ngồi xuống với cả gia đình, trò chuyện với họ về Lễ hội Hanukkah⁽¹⁾, về những hành động sẻ chia; và cuối buổi trò chuyện, cậu bé đã ôm lấy cha, hứa rằng cậu sẽ không e ngại nữa.

Việc cha làm chỉ bình thường và vô cùng giản dị, nhưng cha cảm thấy hạnh phúc và cha nghĩ những người được cha quan tâm cũng cảm thấy niềm hạnh phúc như thế. Sự sẻ chia đã tạo nên niềm vui và hạnh phúc cho cả người cho lẫn người nhận. Cha làm điều ấy không phải vì mong muốn được khen ngợi hay ghi nhận, cha chỉ muốn mang một điều tốt đẹp dù là nhỏ bé đến mọi người.

Và cha nhận ra rằng, chính sự sẻ chia còn là hành động giúp sản sinh những điều mới mẻ, giúp nối kết mọi người lại với nhau. Con có thể thấy hai người trước đó bị gò bó ở hai thế giới khác xa nhau, với những mối bận tâm khác nhau, bỗng nhiên gặp nhau qua một hành động chia sẻ, sẽ cùng nhau tạo ra những niềm vui và ấm áp mới. Thế giới như mở rộng vòng tay, sự sẻ chia dù nhỏ bé hay lớn lao cũng đều sản sinh ra những điều kỳ diệu.

Có rất nhiều người lầm tưởng rằng để có thể sẻ chia, họ phải vĩ đại như Mẹ Terasa⁽²⁾ hay Albert Schweitzer⁽³⁾, hay như ông già tuyết, nghĩa là họ phải có những hành động vĩ đại. Nhưng họ không hiểu rằng những hành động sẻ chia bình dị nhất được thể hiện ở bất kỳ đâu, với bất kỳ ai cũng chính là những điều vĩ đại của tình thương yêu.

Hãy cố gắng sẻ chia dù là điều giản dị nhất. Như việc nói lời hỏi thăm với những người cô đơn. Như đi sang nhà hàng xóm và giúp họ nhổ cỏ. Như ngừng lại và giúp những người lỡ xe, nổ lốp ven đường.

Hay sẻ chia bằng những hành động to tát hơn một chút. Như mua một bó hoa và mang đến nhà điều dưỡng. Như lấy 10 đô-la ra khỏi ví và cho một người ăn xin bên đường. Con hãy sẻ chia những điều này bằng nụ cười thật nhẹ nhàng, bước chân thật khẽ. Đừng tiếc nuối, cũng đừng tự cho là mình hào phóng. Chỉ sẻ chia, chỉ mỉm cười, và đi tiếp.

Từng chút một, con sẽ bắt đầu cảm nhận được sự kỳ diệu. Con sẽ bắt đầu hiểu được thế nào là sự thanh thản của tâm hồn, thế nào là nụ cười hạnh phúc thật sự, và con sẽ tìm thấy tình nhân ái ở những nơi con chẳng để ý bao giờ. Dần dần, con sẽ cảm nhận được những điểm tương đồng, gần gũi giữa con và những người xung quanh.

Rồi sẽ đến lúc con nhận ra rằng chúng ta có sức mạnh để tạo ra niềm vui và hạnh phúc bằng những hành động giản dị của sự quan tâm và lòng trắc ẩn, chúng ta có sức mạnh để khơi dậy lòng nhân ái ở người khác bằng cách sẻ chia lòng nhân ái của bản thân mình.

Và, điều ý nghĩa nhất là con sẽ thấy ngày càng có nhiều người biết sẻ chia với mọi người hơn. Bất kể con sống ở đâu hay chu du đến nơi nào, chẳng cần biết có nói được tiếng của người dân ở đó hay biết tên của họ không, con vẫn sẽ hiểu được họ và hòa nhập với họ, bởi mọi người sẽ nhận ra nhau qua những hành động nhân ái. Khi ấy, con sẽ trở thành thành viên của cộng đồng những người có trái tim nhân hậu.

Và có một điều chắc chắn con sẽ nhận được sau những sẻ chia, là con sẽ không bao giờ cô đơn.

⁽¹⁾ Lễ hội Hanukkah là một lễ hội của người Do Thái, kỷ niệm việc người Do Thái giành lại đền thờ Jerusalem sau 4 năm bị người Babylon chiếm đóng.

⁽²⁾ Mẹ Terasa là một nữ tu người Anh, nổi tiếng vì lòng nhân ái và sự tận tụy.

⁽³⁾ Albert Schweitzer là một nhà thần học, triết gia, nhà văn, nhà soạn nhạc người Pháp.

Chú thích:

(1) Hanukkah: Một lễ hội truyền thống kéo dài 8 ngày của người Do Thái.

(2) Mẹ Teresa (1910 – 1997): Một nữ tu Công giáo người Albania, là nhà sáng lập Dòng Thừa sai Bác ái ở Calcutta, Ấn Độ, năm 1950. Trong hơn 40 năm, bà chăm sóc người nghèo, người bệnh tật, trẻ mồ côi, người hấp hối, trong khi hoàn tất nhiệm vụ lãnh đạo dòng tu phát triển khắp Ấn Độ và đến các quốc gia khác.

(3) Albert Schweitzer (1875 – 1965): Tiến sĩ, bác sĩ, nhà triết học, thần học người Đức. Ông đoạt giải Nobel Hòa bình năm 1952 vì đã có công lớn trong giúp đỡ người châu Phi, bất chấp gian khổ, bệnh tật.

Tiền bạc và sự giàu có

Tiền bạc điều khiển cuộc sống của chúng ta.

Có thể con sẽ bác bỏ quan điểm này, vì con xem nhẹ đồng tiền. Con luôn quả quyết rằng con không phụ thuộc vào nó và không quan tâm đến nó. Và có thể con sẽ làm những điều đề cao đạo đức và trí tuệ hơn đồng tiền. Nhưng con biết không, rốt cuộc, tiền bạc vẫn là thứ có ảnh hưởng rất lớn đến cuộc sống của chúng ta.

Tuy vậy tiền bạc không phải là điều quan trọng nhất. Vì nó không thể tác động được đến những giá trị lâu dài và bền vững của một cuộc sống ý nghĩa.

Tóm lại, đây là một vấn đề khó khăn. Làm sao con có thể hòa hợp bản thân con với điều không quan trọng nhưng lại quyết định cuộc sống của con?

Cha biết nhiều người có những cách sử dụng đồng tiền rất khác nhau. Cha đã từng uống thứ rượu rẻ tiền với những người vô gia cư mà tiền của họ là một nắm nhơm nhớp nhét trong túi quần, và cha đã từng trò chuyện suốt đêm với những người môi giới cổ phiếu phải điều khiển một lượng tiền ảo khổng lồ mà chưa bao giờ đụng được vào chúng. Cha cũng từng thấy những người giàu tính toán chi li đến từng đồng 5 xu, cứ như thể để mất chúng thì họ sẽ nghèo đi; và cũng biết nhiều người nghèo nhưng luôn rộng lòng san sẻ cùng người khác. Cha từng thấy những người giàu tử tế, những người nghèo phạm pháp, người giỏi chắt vật để tìm ra đồng tiền, hay thậm chí là những người có lòng hảo tâm như bậc thánh nhân.

Và tất cả họ đều có một điểm chung: họ sử dụng tiền theo cách họ nghĩ về đồng tiền, chứ không phụ thuộc vào số tiền họ có.

Tiền bạc trong thị trường một thực tế khắc nghiệt – hoặc con có nó, hoặc con không có nó. Nhưng ở phạm trù tâm lý, nó chỉ là một tác phẩm hư cấu. Con nghĩ về đồng tiền như thế nào thì nó sẽ trở thành như thế ấy.

Hãy tưởng tượng về hai người đàn ông khác nhau. Người thứ nhất xây dựng cuộc sống của anh ta xung quanh những khao khát của bản thân – đó là những sản phẩm anh ta thấy ở các cửa hiệu sang trọng và những kế hoạch anh ta cho là cần thiết để mang lại hạnh phúc cho mình. Anh ta đã lập trình sẵn số tiền cần có để đạt được khát vọng của mình, và khi nào có đủ số tiền hoạch định đó, anh ta mới cảm thấy thỏa mãn.

Anh ta không cần biết rằng lấp đầy những khát vọng chưa hẳn đã làm bản thân anh ta hạnh phúc. Hạnh phúc là một vấn đề khác. Đứng ở mặt tiền bạc, người đàn ông này luôn cảm thấy mình nghèo; trừ khi anh ta có thể thu hẹp khoảng cách giữa tình trạng hiện tại và những ảo vọng của mình bằng số tiền anh ta cần có để biến những ảo vọng này thành hiện thực. Có thể anh ta đang là một triệu phú, nhưng nếu ảo vọng hướng anh ta đến với ước mơ tỉ phú, thì anh ta vẫn cho mình là một kẻ nghèo.

Người đàn ông thứ hai, người xem đồng tiền chỉ như một công cụ để đảm bảo cuộc sống, sẽ vẫn cảm thấy hài lòng nếu anh ta có đủ chỉ hơn 1 đô-la số tiền anh ta cần, và nếu đó là 10 đô-la, anh sẽ cảm thấy mình cực kỳ giàu có. Anh không xây dựng hạnh phúc của mình xoay quanh những khát vọng vật chất, vì thế anh không đo sự giàu có của bản thân bằng số tiền hiện có. Anh có thể dùng tiền mua quà cho ai đó. Hoặc cũng có thể ném nó đi. Anh có thể làm bất cứ điều gì bản thân mình muốn làm, bởi vì anh cảm thấy thỏa mãn với số tiền đang có.

Sự khác nhau giữa hai người đàn ông này không nằm ở khả năng kinh tế thực sự của họ. Nó nằm ở cách suy nghĩ của họ về đồng tiền. Người xem đồng tiền như một cách để thỏa mãn những *khao khát* của bản thân sẽ chẳng bao giờ hạnh phúc, vì nỗi khao khát không bao giờ có điểm dừng. Ngược lại, người xem đồng tiền như cách để phục vụ *nhu cầu* bản thân có thể kiểm soát cuộc sống bằng cách kiểm soát nhu cầu của mình.

Tuy nhiên, con có thấy rằng thực phẩm, nhà cửa, quần áo và những khoảnh khắc thanh bình, những niềm vui trong cuộc sống là những nhu cầu đương nhiên phải được đáp ứng của con người. Nếu đồng tiền con có không đủ đáp ứng những nhu cầu cơ bản này, tâm hồn con cũng sẽ luôn sóng gió. Ngay cả một người đã cắt xén nhu cầu chi tiêu của anh ta đến mức tối thiểu đi nữa cũng không thể vượt qua được áp lực nặng nề của việc không có tiền để ăn hay để có thể nuôi sống gia đình mình. Khi con không có đủ tiền để tồn tại, đồng tiền lúc đó sẽ trở thành điều quan trọng bậc nhất trong cuộc sống của con. Âm ảnh bởi sự thiếu thốn tiền bạc, trái tim con sẽ bị bao phủ bởi những nỗi căng thẳng, tuyệt vọng và hoang mang lo sợ.

Nếu con lâm vào tình cảnh trên – tất nhiên cha mong rằng điều này sẽ không bao giờ xảy đến với con – thì con phải vượt lên trên những tuyệt vọng và hoang mang ấy, bởi vì có rất ít người hiểu được tình cảnh này và hầu như chẳng có ai muốn đối diện với nó. Những người đầy đủ sẽ chẳng bao giờ hiểu được cảm giác nghèo đói kiệt quệ. Ngay cả khi họ đã một lần lâm vào cảnh khốn cùng, những gì họ nhớ được cũng chỉ là cảm giác khó khăn lúc đó, chứ không để ý đến việc phải rút ra kinh nghiệm từ những tuyệt vọng và bất bình. Còn những người chưa từng trải qua tình cảnh khốn cùng sẽ chẳng bao giờ hiểu được những áp lực đang đè nặng lên những người nghèo đói. Tất cả những gì họ thấy chỉ là một người đang bất bình vì số phận, một người đang tuyệt vọng, và đó là kẻ mà hầu hết mọi người đều xa lánh, chứ không phải là người họ muốn giúp đỡ.

Vì vậy, khi lâm vào cảnh khốn cùng, con cần phải vượt lên những bất bình và tuyệt vọng, để tìm thấy hy vọng. Con cần phải có trong con sự tự hào về giá trị bản thân và niềm tin rằng con có thể và con sẽ vượt qua được hoàn cảnh khó khăn. Sau đó con cũng cần truyền niềm tin này đến những người có thể sẵn sàng giúp đỡ con.

Thế giới này đầy những người tuyệt vọng đồng thời cũng không thiếu người hảo tâm. Tuy nhiên, một người hảo tâm cũng chỉ có thể giúp đỡ người khác ở một chừng mực nào đó. Họ sẽ không giúp đỡ nhiều hơn những gì họ thấy. Nếu họ thấy một người đàn ông đói, họ sẽ cho ông ta thức ăn. Nếu họ thấy một người giận dữ, họ sẽ tránh xa và cố kiềm chế người này. Nếu họ thấy một người đàn ông biết cố gắng, họ sẽ giúp ông ta vượt qua khó khăn.

Vì thế, khi con gặp khó khăn và cần sự giúp đỡ để sống sót, con phải thể hiện mình là một người đàn ông đầy hy vọng, chứ không phải là người đang bất bình và đói khổ. Sự tuyệt vọng và những đòi hỏi của con chỉ có thể làm người khác khó chịu, và dù họ có giúp con thì lúc đấy, sự giúp đỡ của họ cũng chẳng khác hơn một hành động bố thí giúp họ lấp đi cảm giác tội lỗi vì đã bỏ rơi người khác. Thay vào đó, nếu con thể hiện sự tin tưởng vào những nỗ lực của mình, mọi người sẽ tận tình giúp đỡ con, vì hầu hết con người đều sẵn sàng giúp đỡ người khác hoàn thành ước vọng của họ.

Hãy nhớ rằng, khi con lâm vào cảnh cùng cực, thì người bạn duy nhất và thực sự của con lúc này là lao động. Một hành động sẽ chia từ người khác có thể giúp được con, nhưng chỉ là nhất thời. Nó sẽ không thể giúp cắt đứt những mối nguy hiểm và sự bất lực trong con. Lao động – bất cứ dưới hình thức nào – sẽ tái xây dựng giá trị bản thân bên trong con mà ở đó không còn chỗ cho sự tuyệt vọng. Lao động sẽ giúp con thiết lập nền tảng của sự phát triển và cho con một điểm tựa để vươn đến những điều tốt đẹp hơn.

Vì vậy, khi sự nghèo khổ vây lấy con, hãy tìm một việc làm. Nhờ đó con sẽ kiếm được tiền, và những vòng tròn siết chặt của sự bất bình cũng như tuyệt vọng sẽ dần dần nói lỏng ra. Sau đó con có thể bắt đầu đẩy đồng tiền ra khỏi vị trí trung tâm của cuộc sống và đưa nó về vị trí thích hợp - nơi đồng tiền chỉ là công cụ để giúp con có một cuộc sống ý nghĩa.

Tuy nhiên, con cũng đừng lầm tưởng rằng chỉ có sự nghèo khổ triền miên mới khiến con người coi đồng tiền như sự thành bại của một cuộc đời. Vẫn có những người dù không nghèo nhưng vẫn khư khư tích góp tiền bạc như một thứ để bảo vệ họ khỏi sự nghèo hèn. Những người này rồi một ngày sẽ sớm nhận ra rằng tiền bạc cũng siết cổ họ như siết cổ người nghèo thôi.

Ngay cả nếu con không khát khao về tiền – nếu con thuộc tuýp người chỉ cần kiếm tiền đủ để không phải lo nghĩ về chúng – thì vào một thời điểm cụ thể nào đó, đồng tiền vẫn có thể khiến con rối trí. Chẳng hạn như việc tiền bạc sẽ sản sinh lợi nhuận, con cần tìm cách để đầu tư nó, con cần phải trả thuế thu nhập... Cứ như vậy, tiền bạc sẽ dần trở thành một tài sản có sự sống. Từ đó sẽ mọc lên các nhánh, rễ, rồi chúng sẽ bị lay động bởi ngọn gió của sức mạnh kinh tế mà một người bình thường như con cứ tưởng là mình sẽ không bao giờ để ý đến. Khi đó, con sẽ phải chăm bón nó như một người làm vườn, và nó trở thành trung tâm chú ý của tâm trí con, ngay cả khi con cho rằng mình đã có đủ rồi và không cần phải bận tâm về nó nữa.

Vậy vấn đề ở đây là, con nên sử dụng đồng tiền như thế nào? Con nên làm gì để cân bằng quyền lực giữa “bạo chúa nghèo đói” và “bạo chúa giàu có”?

Chẳng có quy tắc nào rõ ràng và chắc chắn cả. Nhưng có một vài nguyên tắc cơ bản con nên ghi nhớ.

Nguyên tắc đầu tiên là: Học cách sống chung với sự nghèo khó cũng quan trọng như học cách làm giàu.

Sự vững vàng về tài chính, hiểu rộng ra, không khác gì trò biểu diễn đi trên dây đầy mạo hiểm. Con có thể bị ngã bất cứ lúc nào. Khi đó, con sẽ rơi vào tình cảnh nghèo đói. Nhưng

nếu con biết cách giữ phẩm giá và sự bình tâm ngay trong cảnh nghèo đói, sẽ chẳng có tác động nào đủ mạnh để có thể khuấy động sự yên bình trong tâm hồn con.

Biết cách sống chung với nghèo khó nghĩa là con biết phân biệt được chính xác sự khác nhau giữa điều gì là nhu cầu cần thiết và điều gì chỉ là thèm muốn. Nghĩa là con biết cách để kiểm soát cuộc sống của mình – cách để sửa chữa và duy trì những tài sản xung quanh con, cách để chi tiêu thông minh và hợp lý, cách để mua sắm những vật dụng cần thiết ngay cả khi không có đủ tiền, cách để tìm thấy hạnh phúc trong những niềm vui giản dị của cuộc sống. Nghĩa là con không đuổi theo những thứ con cho là mình đang thiếu, mà tìm thấy ý nghĩa trong những thứ con đang có. Nghĩa là con biết tạo nên một cuộc sống sáng tạo theo cách của riêng mình mà không phải phụ thuộc hoàn toàn vào tiền bạc.

Đây là những bài học thiết thực ở bất cứ thời điểm nào, và cũng là những bài học con cần phải thuộc nằm lòng để tồn tại khi lâm vào tình cảnh khốn cùng. Có những người không bao giờ chịu học cách sống chung với sự nghèo khó, họ cứ hành động như thể họ chưa bao giờ rơi vào hoàn cảnh ấy. Họ giấu diếm, họ vay mượn, họ sống một cuộc đời đầy giả tạo và huênh hoang.

Những người này xem sự nghèo khổ đồng nghĩa với sự kém cỏi của bản thân, nên họ làm mọi cách để trốn tránh và che giấu nó với những người xung quanh. Họ xem tiền bạc như danh giá của mình. Họ không nhìn thấy được mặt tích cực và những kinh nghiệm quý báu khi trải qua tình cảnh ấy. Họ không tìm thấy những cơ hội để học hỏi nhiều hơn về sự sẻ chia hay việc tìm thấy ý nghĩa của cuộc sống trong những hoàn cảnh khốn cùng.

Nếu con biết chấp nhận và sống chung với sự nghèo đói, con sẽ giữ được sự sáng suốt, mạnh mẽ và tự lập. Nhờ nó, con sẽ biết trân trọng hơn những món quà giản dị từ cuộc sống và luôn giữ cho sự trân trọng này ghi sâu trong trái tim con. Mặt khác, nó cũng là cách để con làm quen và vượt qua những giới hạn, phiền toái mà sự nghèo đói mang lại.

Nếu con không bao giờ chịu tiếp nhận những bài học này, con sẽ mãi mãi sống trong sự dằn vặt và đau khổ, bất kể con có nhiều tiền đến đâu chăng nữa. Ngược lại, con sẽ sống thanh thản và vững tin hơn nếu con hiểu sâu sắc ý nghĩa của những điều cha nói.

Nguyên tắc thứ hai: Kẻ thù lớn nhất của sự ổn định kinh tế không phải là nghèo đói mà là nợ nần.

Một ngày nào đó, con sẽ bị tiếng nói của sự vay mượn thôi thúc. Con sẽ được mách bảo rằng bằng cách vay mượn, con sẽ thiết lập được một cuộc sống mang dáng vẻ sung túc và đáng được tôn trọng trong con mắt xã hội. Con cũng sẽ được mách bảo rằng tương lai của con sẽ đầy hứa hẹn nếu con vay mượn để chi trả trong hiện tại. Những tiếng nói này sẽ mang đến cho con những lời lẽ có sức thuyết phục và cảm dỗ ghê gớm. Lúc này, những nợ nần sẽ được che đậy trong một bộ trang phục lịch lãm và được gọi tên là “khoản vay tín dụng”. Nhưng thực chất, nợ nần chính là việc con phải thế chấp tương lai của mình để trả cho những vay mượn trong hiện tại, và đó là điều cha biết chắc rằng con không bao giờ muốn vướng vào.

Nợ nần sẽ tước mất sự tự do đi đến những vùng đất mới và cả những ý tưởng sáng tạo của con. Một khoản vay có thể mang đến cho con cơ hội để con đầu tư. Một khoản vay có thể giúp giải quyết các vấn đề vướng mắc và cho con hy vọng một cuộc sống tốt đẹp ở hiện tại.

Nhưng nợ nần sẽ định hình tương lai của con, và khi tương lai của con bị định hình, những ước mơ sẽ chết đi. Con đã ràng buộc tương lai con vào những nỗ lực để trả nợ cho quá khứ, và như vậy tinh thần con không thể chấp cánh bay xa. Vì vậy hãy để mặc các khoản vay cho những doanh nghiệp và tổ chức cần nó để phát triển. Còn với cuộc sống cá nhân của con, con hãy tránh xa nó. Chẳng có cảnh tượng nào đáng buồn hơn hình ảnh một người đàn ông tràn ngập ước mơ và những điều hứa hẹn nhưng không thể thực hiện được điều gì chỉ vì đã bị kiềm hãm bởi gánh nặng nợ nần.

Dẫu con có thể bắt đầu mọi thứ từ con số không thì vẫn sẽ tốt hơn là rơi vào tình cảnh ấy. Khi đó, con sẽ cảm thấy nhẹ nhàng hơn. Khi bắt đầu từ con số không, và không bị điều khiển bởi trí tưởng tượng về những nhu cầu trước mắt, thì tiền bạc sẽ không thể kiểm soát con. Mọi quyết định sẽ tùy thuộc vào chính con và tiền bạc lúc này chỉ để phục vụ cho những nhu cầu để con có một cuộc sống ý nghĩa hơn.

Nguyên tắc thứ ba: Tiền bạc có khuynh hướng rời xa những người cố gắng tích trữ chúng, và đến gần những người biết chia sẻ chúng.

Nếu con chỉ biết tích trữ tiền bạc, con chẳng khác nào như đang sống trong một căn hầm bị khóa chặt. Không gì có thể đi vào, cũng như không có gì có thể thoát ra. Con sẽ phải nhanh chóng đóng mở căn hầm này mỗi khi con muốn bỏ tiền vào hay lấy tiền ra, và những người quanh con cũng sẽ hành động y như vậy.

Lúc này những trao đổi miễn phí, nơi có sự hòa hợp của cơ hội và nhu cầu tương tác lẫn nhau giữa con người, sẽ bị dập tắt. Những điều tốt đẹp có thể đến sẽ bị thay thế bằng những rào cản. Nhưng điều gì đến sẽ đến, cuộc sống rồi sẽ lấy đi của con những gì con đang cố giữ chặt.

Ngược lại, nếu con là một người biết sẻ chia, con cũng sẽ khơi dậy được điều đó ở mọi người. Chia sẻ - ý cha không phải là sự lãng phí khi con tiêu tiền một cách không suy nghĩ, mà chia sẻ ở đây cha muốn nói là dùng đồng tiền để làm những việc ý nghĩa, mà không cần một sự đền đáp hay bồi hoàn nào cả.

Nếu con chia sẻ, con sẽ mở ra cho bản thân mình những khả năng bất tận của sự trao đổi và tương tác với mọi người xung quanh, và con sẽ nhận lại được sự đối xử của mọi người như cách con đã đối xử tốt với họ.

Nhưng quan trọng hơn, nếu là một người chỉ biết tích trữ thì con sẽ không thể có hạnh phúc, bởi những người như vậy thường không chịu được sự mất mát. Trong khi đó, đồng tiền đến rồi có lúc sẽ đi. Đó là việc tự nhiên và là nền tảng của sự trao đổi.

Còn những người biết chia sẻ sẽ luôn giàu có trong tâm hồn vì họ nhìn thấy được những điều tốt đẹp ngay cả khi đồng tiền ra đi. Và điều thường thấy nhất là sự chia sẻ của họ sẽ thấp lên ngọn lửa sẻ chia ở người khác. Lúc này tiền bạc trở thành một phương tiện có thể giúp ích cho tất cả những người biết sẻ chia.

Những con người sẻ chia, những người luôn sẵn lòng nhìn thấy đồng tiền đi ra khỏi túi mình cũng sẽ dễ dàng hiểu được *nguyên tắc thứ tư về việc sử dụng đồng tiền, đó là: **Thỉnh thoảng chúng ta cũng nên để tiền ra đi.***

Những người nhất định giữ chặt đồng tiền bằng bất kỳ giá nào sẽ dần bị ham muốn chiến thắng điều khiển.

Cha chợt nhớ về một người láng giềng lớn tuổi của nhà mình trước kia. Công việc sinh nhai của ông là làm chuồng chó và cuộc sống của ông túng quẫn. Lúc đó gia đình ta sống ở khu người nghèo, nơi người ta bỏ rất ít tiền ra để xây một căn nhà, huống gì là một chuồng chó. Vậy mà người hàng xóm này một mực bán những sản phẩm của ông ta với giá cao tới 85 đô-la, cao gấp nhiều lần khả năng những người ở khu này có thể trả được. Một lần bố sang hỏi mua một chiếc chuồng chó và bảo rằng bố chỉ có thể trả 70 đô-la thôi. Ông ta từ chối ngay: “Tôi chỉ bán với giá 85 đô-la” rồi đóng sầm cửa lại.

Vậy nên mỗi khi đi ngang qua, cha thấy sân nhà ông ta chất đầy những sản phẩm chưa bán được. Còn nhà ở của ông thì ngày càng xuống cấp. Cha chắc rằng bây giờ ông còn nghèo hơn xưa. Nhưng dẫu vậy ông cũng không hạ giá những chuồng chó của mình. Ông đã tự thiết lập nên trong ông một giá trị mà không ai có thể thay đổi. Cuộc đời của ông sẽ không thể tiến xa được nếu ông không tự giải thoát mình khỏi tư tưởng cố chấp rằng ông không thể để mất tiền. Cứ như vậy ông đã trở thành nô lệ của chính những sản phẩm của mình và để sự nghèo đói vây quanh.

Con hãy rút kinh nghiệm từ bài học này. Ông hàng xóm của chúng ta bị ràng buộc bởi những sản phẩm của mình, chứ không phải bởi những cơ hội chúng mở ra cho ông. Ông đã cố để tự xây dựng một giá trị của riêng mình và khẳng khái theo đuổi nó mà quên rằng những người khác cũng có những giá trị của riêng họ. Giá trị lớn nhất là giá trị có thể phục vụ cho cuộc sống của con. Vì vậy nếu con sẵn sàng bỏ đi những điều đã qua, ngay cả khi nó sẽ làm con mất mát, thì con sẽ được tự do và cuộc sống của con sẽ ngày càng tiến tới. Ngược lại, nếu con cứ khẳng khái ôm trong mình những giá trị viển vông, nghĩa là con đang trở thành con tin của chính sự sở hữu của mình.

Tuy nhiên, cha không bắt buộc con phải nghĩ giống y như cha về giá trị đồng tiền. Cha chỉ muốn con biết rằng tiền bạc như một dòng chảy, nó đến rồi nó sẽ đi. Nếu con một mực khẳng khái rằng giá trị đồng tiền chỉ có thể tăng lên chứ không hề giảm sút, tức là con đã ép buộc bản thân mình chống lại quy luật tự nhiên như sự hít thở, hít vào rồi thở ra, có đến thì có đi, đó là những đặc điểm cơ bản của sự sống. Đồng tiền cũng vậy, một khi đã qua tay ta nó có thể trở lại, hoặc có thể không. Nhưng cho dù thế nào thì cuộc sống vẫn tiếp tục, và vẫn còn đó những vấn đề quan trọng hơn trong cuộc sống của con người.

Nếu con cứ cố gắng bóc lột tối đa đồng tiền của mình, thì đây là nguyên tắc cuối cùng con nên biết:

Đồng tiền có khả năng tự khẳng định giá trị của nó. Những người làm việc với đồng 5 xu sẽ kiếm được và mất đi đồng 5 xu. Những người làm việc với 1 đô-la sẽ làm ra và mất đi 1 đô-la. Những người làm việc với hàng triệu đô-la sẽ kiếm được hàng triệu và cũng mất đi hàng triệu đô-la.

Vì vậy, nếu con thật sự muốn làm ra tiền ở mức độ nào, con hãy đặt bản thân mình ở giữa những người trao đổi với nhau lượng tiền ở mức độ đó. Nếu con muốn trở thành một nhà triệu phú, con nên học các quy tắc và kỹ năng cần thiết để gia nhập vào thế giới của các triệu phú. Để rồi tìm kiếm cơ hội làm việc với họ. Những người kiếm được hàng triệu đô-la không có gì đặc biệt hơn hầu hết những người bình thường, điều khác biệt duy nhất là họ ở trong một xã hội mà tiền được trao đổi ở mức lớn hơn nhiều lần, và tài năng của họ được ban thưởng gấp nhiều lần.

Cũng có nhiều câu chuyện về những nhà triệu phú giàu lên nhờ tích cóp từng đồng từng cắc. Nhưng những người đó bị ám ảnh trọn đời mình về những khoản nhỏ nhặt, và đó là một cuộc đời chán ngắt, một cuộc đời không đáng sống.

Nhưng cho dù con chọn cách nhìn nhận về đồng tiền như thế nào đi chăng nữa, hãy luôn nhớ kỹ một chân lý: ***Điều quan trọng không phải là con có bao nhiêu tiền, mà là con sử dụng đồng tiền của mình như thế nào.***

Đồng tiền không gì hơn là một thứ hàng hóa được quy định giá trị để trao đổi. Chính sự trao đổi giúp đồng tiền lưu thông và có ý nghĩa. Những người hào phóng, dù giàu hay nghèo, đều dùng tiền để mang lại ánh sáng cho thế giới này. Ngược lại những kẻ hà tiện, dù giàu hay nghèo, lại dùng tiền để chia rẽ mối liên kết giữa con người với nhau.

Hãy là một người hào phóng. Như thế, dù con có gặp trường hợp rủi ro bất khả kháng, mọi người sẽ giúp đỡ con.

Ma túy và bia rượu

Lúc này, cha đang ở trong một quán cà phê nhỏ. Ngay bên cạnh cha là một người đàn ông đang uống bia một mình, với đôi mắt trĩu nặng. Phút chốc anh lả đi, người đổ sang một bên, nhưng rồi lại bật dậy. Có vẻ như anh ta đã say, nhưng vẫn tiếp tục uống.

Trông gương mặt anh có vẻ là một người hiền lành tử tế. Có lẽ anh đến đây vì đang cảm thấy cô đơn. Hay có lẽ anh ta đang có nỗi khổ riêng trong lòng. Nhưng cũng có thể anh ta là một người nghiện ngập.

Anh ta vẫn uống, càng uống trông mặt anh càng tiều tụy, hai má chảy xệ và cặp mắt lơ đãng.

Anh ra hiệu cho người phục vụ mang thêm một ly bia nữa. Giọng nói anh ta đã riu lại, khi người phục vụ quay đi anh vẫn chưa nói xong lời cảm ơn.

Đó là một cảnh tượng đáng buồn và chua xót.

Vậy mà có lúc, cha cũng giống như anh ta. Cả cha và con đều có thể có lúc giống như anh ta: những người bị mắc vào cạm bẫy của bia rượu - một trong những kẻ lừa gạt tài tình nhất.

Cha gọi ma túy và bia rượu là kẻ lừa gạt tài tình vì chúng biết cách che giấu rất giỏi bộ mặt thật của chúng. Thoạt đầu chúng đóng vai trò giúp chúng ta nâng cao tinh thần và tạo sự hưng phấn, nhưng thực chất chúng chính là những mảnh màu tối đầy nguy hiểm.

Nếu chỉ một lần lâng lâng trong ma túy hay cảm nhận hơi ấm dễ chịu từ một ít men cay, có vẻ ai cũng nghĩ sẽ chẳng có vấn đề gì. Phản ứng đầu tiên của chúng ta là: "Có gì đáng sợ đâu. Nếu mình sử dụng đúng cách sẽ không có vấn đề gì. Chỉ khi nào dùng quá nhiều mới gây nguy hiểm, và mình sẽ không bao giờ làm điều đó".

Nhưng cha nhắc lại, ma túy và bia rượu là những kẻ cám dỗ tài tình. Từ lần đầu tiên ngấm vào cơ thể, chúng mang đến cho con những cảm giác mới mẻ, nhưng cũng từ những giây phút đầu tiên đó, chúng sẽ bắt đầu làm đảo lộn nhịp sinh học của con theo cách riêng.

Bằng cách thức tinh vi như vậy, những chất gây nghiện này sẽ nhanh chóng kiểm soát con người con và bắt đầu chỉ huy con theo ý chúng. Rồi tất cả chỉ là vấn đề thời gian cho tới khi chúng bắt đầu gây tác hại cho bản thân con và những người sống quanh con.

Có lẽ con chưa đủ nhận thức về sự nguy hiểm này.

Hãy xem bia rượu có tác dụng gì. Chỉ một ngụm nhỏ với nồng độ nhẹ thôi cũng đủ để con có cảm giác lâng lâng và cảm thấy cuộc sống có sắc màu hơn. Nó có thể giúp con nói những lời từ trái tim. Thế giới bỗng trở nên đáng yêu, sinh động và đầy ánh sáng ấm áp. Con cảm thấy thật yên bình.

Như vậy thì liệu có gì rắc rối?

Đúng là con sẽ không bao giờ nhận ra tác hại của bia rượu cho tới ngày nó chiếm lĩnh được con. Nhưng nếu vẫn “làm bạn” với nó thì chắc chắn ngày đó sẽ tới - ngày mà bia rượu sẽ sai khiến được con, bắt con phải phục tùng chúng.

Có thể những tác hại của bia rượu gây ra cho con sẽ không quá nặng nề. Chúng khiến con phát ngôn không chín chắn, thiếu suy nghĩ làm tổn thương đến người khác, khiến con xử sự và hành động không đúng đắn.

Nhưng cũng có thể tác hại của nó không chỉ dừng lại ở đó, con có thể làm một cô gái có thai bởi suy nghĩ bông bột và nồng nức trong cơn say. Có thể con sẽ khiến một người bạn mất mạng vì men rượu làm con không kiểm soát được tốc độ và tay lái của mình. Hay nặng nề hơn, có thể một ngày con tỉnh dậy và nhận ra rằng mình đã trở thành một kẻ nghiện ngập, bị hơi men giữ chặt và ngày càng lún sâu vào vũng lầy u tối đó.

Đó là những hậu quả nặng nề mà nếu không rơi vào, con khó có thể tưởng tượng được. Bia rượu có thể mang đến những điều mới mẻ trong hiện tại, nhưng con sẽ phải trả giá bằng tương lai của mình. Và con cũng sẽ không lường trước được cái giá thực sự con phải trả cho tới khi nó xảy đến với con.

Ma túy còn là kẻ cám dỗ giỏi hơn cả bia rượu. Chúng khiến con tin vào khả năng kiểm soát bản thân, chúng lừa gạt con như thể con có thể kiểm soát chính chúng, và không lâu sau sẽ khiến con trở thành con chột nhỏ nhoi trong ván bài sinh học mà hệ thống cơ thể con người không thể kháng cự. Chúng xảo trá hơn cả bia rượu, bởi vì đầu tiên chúng cho con những ảo giác không thể cưỡng lại, con như lạc vào thế giới cảm xúc bất tận mà cuộc sống bình thường không thể có.

Khi cha còn trẻ, mỗi lần dùng ma túy, cha luôn có cảm giác nó đã biến đổi cuộc đời cha từ chỉ hai màu đen trắng thành những màu sắc rực rỡ hơn. Có cảm giác như ma túy đã làm thay đổi con người cha, giúp cha thoát khỏi cái bóng của chính mình để nhìn cuộc đời một cách thực sự, và làm mới bản thân mình. Trong hơi thuốc, cha ngỡ như mình đã tìm lại được những cảm giác vẹn nguyên lúc ban đầu như lần đầu tiên ăn một món ăn, lần đầu tiên nổi giận, hay thậm chí là lần đầu tiên yêu đương.

Nhưng dần dần, cha nhận ra mọi việc không như cha nghĩ. Cha mất dần khả năng ngôn ngữ. Khả năng kiểm soát những ý nghĩ và sự minh mẫn cũng ngày càng kém đi. Cha mơ hồ cảm thấy những cơn đau cùng nỗi sợ hãi đang len lỏi trong cơ thể mình. Cuộc sống bắt đầu trở thành màu đen những khi không có thuốc, cả thể xác và tinh thần cha bắt đầu bị hành hạ nặng nề trong những cơn nghiện.

Cha xa rời bạn bè, những người xung quanh để đến kết thân với những kẻ nghiện như mình. Rồi cha chứng kiến có người trong số này chết, những người khác ho ra máu, người bị mất trí, kẻ chìm đắm trong những ảo giác hoang dại và đáng sợ, kẻ sa sút về thể xác...

Ma túy chỉ có thể mang đến cho chúng ta ảo giác, nhưng lại lấy đi cuộc đời thật của chúng ta. Tất cả bọn cha ai rồi cũng hiểu được bài học này, nhưng phải trả một giá đắt. Và cha không muốn con phải trả giá như vậy. Những bài học có thể được lĩnh hội bằng nhiều cách khác. Những người đã từng chứng kiến những thảm kịch do ma túy gây ra sẽ kể cho con

nghe những câu chuyện khiến con sợ hãi mà tránh xa ma túy. Nhưng vấn đề thực sự phức tạp hơn nhiều.

Ma túy và bia rượu mang quá nhiều mầm mống của những điều nguy hiểm và đáng sợ, và những mầm mống này sẽ đâm chồi nảy lộc trong tâm trí con, trong cơ thể con. Và chắc chắn con sẽ phải trả giá đắt sau những thỏa thuận với chúng. Chúng là bản thỏa thuận của ma quỷ – một lời hứa đầy mê hoặc để đổi lấy sự phục vụ không biết trước.

Cha sợ con sẽ vướng vào cuộc thỏa thuận này, bởi vì con không lường trước được mình sẽ bị ảnh hưởng như thế nào. Cha và nhiều người khác may mắn thoát ra được nhưng không có nghĩa là con cũng sẽ an toàn. Và ngay cả nếu bọn cha vượt qua được vòng nghiện ngập cũng không có nghĩa là con cũng sẽ vượt qua được. Vì vậy con tuyệt đối không được liều lĩnh, đừng bao giờ bán tương lai của con cho những niềm hân hoan hão huyền của hiện tại.

Cha viết tất cả điều này với những trải nghiệm thật nhất của mình. Con đừng tin vào những lời nguy biện cho rằng rượu bia và ma túy là thuốc chữa bệnh, là cửa sổ đến với “sự thật”, hay thậm chí là một phần thường ngày của lối sống văn minh và thượng lưu, là cách để giải phóng tâm hồn. Tất cả đều là một bản hợp đồng của ma quỷ, mà con thì không thể biết trước được mình sẽ nhận lại những gì.

Cha không muốn nói dối con. Đã có những khoảnh khắc khi say trong thuốc phiện cha nghe thấy tiếng mùa xuân lan tỏa dưới lòng đất, nghe thấy tiếng gió thổi và tiếng cây cối quện vào nhau như những bản nhạc du dương. Có những khoảnh khắc khi yêu đương nồng cháy cha đã run lên vì vẻ đẹp của người bạn tình. Nhưng chẳng có cảm giác nào tồn tại lâu cả, và luôn luôn có một bóng mây u ám lảng vảng xung quanh.

Phải nói điều này thế nào đây? Không biết vì sao, những khoảnh khắc ảo tưởng này giống y như thật vậy. Cha có thể có được cảm giác đứng ở vùng Bắc cực địa đầu trái đất, trên dãy núi Brooks Range ở Alaska và cha gần như rơi nước mắt vì xúc động trước những cảnh quan hùng vĩ mình nhìn thấy. Tuy nhiên, những khoảnh khắc ảo giác ấy sẽ nhanh chóng biến mất.

Thế giới đã chứa đủ những điều có thể hàng ngàn hàng vạn lần làm ta hạnh phúc và đủ đầy. Cha sẽ không đổi lấy 5 phút ở bên con cho tất cả những điều rực rỡ và đẹp đẽ do thuốc phiện mang lại. Cha sẽ không đổi lấy những khoảnh khắc hạnh phúc trong tình yêu của mẹ con cho những giây phút sung sướng vì ma túy hay rượu bia. Rượu bia và ma túy có sức cám dỗ thật đấy, nhưng chúng không có sức mạnh của một tâm hồn yêu thương và sẽ dễ dàng tan biến trong hư ảo. Ngược lại, những giây phút hạnh phúc và hân hoan thực sự như cha đã từng có trong gia đình mình thì mãi trường tồn.

Niềm hạnh phúc thật sự không chỉ được tìm thấy trong mái ấm gia đình. Hạnh phúc có thể dâng tràn khi con nhìn thấy nhật thực, khi bóng tối về và những chú chim ngủ vùi dưới đôi cánh, khi chiêm ngưỡng đứa trẻ được sinh ra từ người phụ nữ con yêu, và cả lúc nhìn thấy sự tĩnh lặng vô tận của không gian như khi con đứng trên một sườn núi đầy gió. Và còn nhiều hơn thế nữa trong cuộc sống bao la tươi đẹp quanh con. Ma túy và bia rượu không thể làm gia tăng những cảm giác tuyệt vời này, chúng chỉ điều khiển cho cuộc sống của con đi xa hơn về phía ảo giác và đến gần với những điều mộng mị. Trong một khoảnh khắc, ma

túy và bia rượu có thể mang lại cho con những cảm giác này nhưng rồi sẽ nhanh chóng lấy chúng đi khỏi ký ức con. Vì chúng không thể in sâu vào tâm trí con và giúp tâm hồn con rộng mở. Và cha cho rằng điểm mấu chốt là ở đây. Ta cần sự can đảm để đứng trên sự thèm khát những trải nghiệm mới hay niềm ước ao cảm giác mới.

Vì vậy con đừng bị dụ dỗ bởi những kẻ lừa gạt này. Đừng bị lừa gạt bởi những lời hứa hẹn thăng hoa của chúng. Lúc đó sức khỏe sẽ là của con. Một tâm hồn lành mạnh và một cơ thể cường tráng sẽ là của con. Còn ngược lại, nếu con làm bạn với ma túy và bia rượu, con sẽ tới nơi bóng đêm bao trùm vĩnh cửu.

Đã có không ít những người mạnh mẽ hơn cả cha và con từng bị đánh gục vì sự đeo bám dai dẳng của những chất kích thích này. Vì vậy, con hãy ghi nhớ: Đừng bao giờ kết giao với chúng, dù chỉ một lần!

Bi kịch và nỗi đau

Trong cuộc sống, không phải lúc nào con cũng được hạnh phúc và yêu thương, sẽ có lúc những bi kịch và nỗi đau ập đến. Con không thể ngăn được chúng và cũng không có cách nào tránh được. Chúng sẽ đến với con vào một thời điểm nhất định.

Khi chúng đến, chúng sẽ lấn át và biến con thành kẻ thụ động. Nếu con thuộc kiểu người bi quan, luôn quan trọng hóa những đau khổ của mình, thì con sẽ có cảm giác rằng mình là kẻ đau khổ nhất mà không ai thấu hiểu được. Còn nếu con thuộc kiểu người lạc quan, con sẽ cảm thấy nỗi đau của mình thật tầm thường khi so sánh với những thống khổ mà người khác đã gặp.

Con đừng để bị những cảm xúc này đánh lừa. Bởi người bị bỏng vì một que diêm cũng sẽ cảm thấy đau đớn không kém gì người bị bỏng trong một trận hỏa hoạn. Điều này chẳng có gì lạ, nỗi đau của con dù lớn hay nhỏ đều có thật, bởi vì chính bản thân con cảm nhận chúng. Điều quan trọng là con phải chấp nhận những nỗi đau này và xem chúng cũng như một món quà của cuộc sống và nhờ có nó con có thể bước ra khỏi chính mình, cảm thông với những người đang chịu đau khổ khác.

Khi tất cả mọi điều trong cuộc sống đến với ta đều tốt đẹp, thế giới của ta sẽ tự mình thu hẹp lại. Rồi cũng có lúc những việc như đi đến cửa hàng, hoàn thành một bài viết, thay lốp xe ô tô, tự hỏi rằng cô gái cười với mình hôm qua có thích mình không... diễn ra thật thanh bình sẽ trở nên nhàm chán.

Chính lúc ấy, những bi kịch và đau thương bất ngờ ập đến. Tùy vào cấp độ, chúng có thể phá vỡ những ranh giới mong manh trong ta và làm vỡ nát thế giới mà ta đang xây dựng. Những bi kịch và nỗi đau này sẽ làm ta thay đổi. Cuộc đời ta bắt đầu bước sang một chặng đường mới, hỗn loạn và không còn êm ả như trước. Vậy là ta ước ao giá như mình được trở lại cuộc sống cũ và giá như mình có cơ hội để làm lại từ đầu.

Nhưng không được. Cuộc sống không thể tránh khỏi những biến động, và nó không thể trở lại như lúc trước. Chúng ta bị đẩy vào một thế giới mới rộng lớn hơn, tại nơi này ta sẽ nhìn thấy được điều gì thật sự có ý nghĩa, và ta có trách nhiệm mang những điều ý nghĩa này vào trong cuộc sống thường ngày của ta. Đây là cơ hội cho ta làm tươi mới cuộc sống của mình.

Và cách chúng ta đối phó với những bi kịch và đau thương như thế nào chính là thước đo sự mạnh mẽ của ta.

Cha biết một người đã bị bạo hành từ nhỏ, anh ta từng bị xích vào giường và bị đánh đập khi còn là một đứa trẻ. Bây giờ lớn lên, anh dường như sống rất lạnh lẽo và cách biệt với mọi người, có lẽ tuổi thơ hỗn loạn đã để lại trong anh nỗi ám ảnh khó xóa nhòa.

Cha lại có một người bạn khác đã sống sót được từ trại tập trung Auschwitz^u trong khi cả cha mẹ anh đều thiệt mạng. Ông ấy bây giờ đang quần quật kiếm tiền và sống theo cách mà

ông gọi là “cuộc sống tươi đẹp”. “Tớ đã quá khổ rồi” – ông ấy nói – “vì vậy tớ có quyền mưu cầu hạnh phúc”.

Cha cũng biết một người phụ nữ đã từng bị ép bỏ đi đứa con khi còn đang trong bụng mẹ trên một chiếc bàn làm bếp bẩn thỉu đầy máu. Bây giờ cô đang dành trọn cuộc đời mình để giúp đỡ những bệnh nhân ung thư, như một sự chuộc lỗi cho những tội ác cô đã chứng kiến, có lẽ bởi hơn ai hết cô hiểu được những thống khổ của con người.

Cha không thể bình luận về bất kỳ ai trong số những người bạn này. Họ có những nỗi đau sâu xa và thấm thiết hơn nhiều lần nỗi đau của cha hay của con. Nhưng họ có một điểm giống nhau - đó là họ đã thay đổi cuộc sống của mình để đáp lại những đau khổ mà họ đã phải gánh chịu.

Có người quyết định chọn cho mình một cuộc sống lặng lẽ, có người quần quật kiếm tiền, những người này đã chọn cách đáp lại những bi kịch và đau khổ của họ bằng cách hành hạ bản thân mình nhiều hơn. Có lẽ họ phải làm vậy, họ phải trốn tránh chúng, có lẽ là sự tổn thương quá lớn trong quá khứ khiến họ không thể đối diện với chúng.

Nhưng cũng có người tiếp tục cuộc đời bằng cách giúp đỡ người khác, người phụ nữ chịu nhiều đau khổ đã vào làm việc ở khu bệnh nhân ung thư. Cô không lãng tránh nỗi đau của mình. Cô không trốn chạy khỏi nó. Cô chấp nhận nó, cư mang nó, và nhờ đó cô có sự đồng cảm sâu sắc với nỗi đau của những người khác. Vì chính cô đã từng cảm nhận được sự chết chóc của chính mình, nên cô chọn cách chia sẻ với những người cũng đang đau khổ cùng cực như cô.

Con ạ, trong cuộc đời, không ai là không từng trải qua đau khổ, tổn thương, nhưng cũng chính từ những hoàn cảnh ấy mới giúp chúng ta trưởng thành. Những người luôn tìm cách né tránh đau khổ sẽ mất đi một cơ hội lớn. Đó là cơ hội sử dụng nỗi đau để trưởng thành hơn, nhận ra những điều tốt đẹp hơn và chia sẻ chúng với mọi người.

Có thể bi kịch và nỗi đau của con chỉ là chia tay cô bạn gái hay cái chết của một con thú cưng. Hay lớn hơn đó là cha mẹ qua đời, hay một tai nạn khiến con tàn tật, hoặc cũng có thể con mắc một căn bệnh nan y... Nhưng dù đó là nỗi đau nào chẳng nữa, con hãy xem nó như thước đo cho lòng can đảm của con, và xem nó như một món quà để giúp con nhận thức được những điều quan trọng trong cuộc đời mình.

Có những nỗi đau mà ban đầu con tưởng chừng mình không thể chịu đựng được, nhưng nó sẽ được chữa lành theo thời gian. Vì vậy câu hỏi con cần đặt ra cho bản thân mình không phải là con có chữa lành được nỗi đau hay không, mà là con phải chữa lành bằng cách nào. Đau thương cũng chỉ có lúc, và khi nó bắt đầu lành lặn, con cần phải chú ý đến con người mới của mình. Những bi kịch và đau khổ làm cuộc sống chúng ta đảo lộn, nhưng bù lại chúng cho ta cơ hội để tái xây dựng cảm giác của mình về những điều giá trị và ý nghĩa.

Vì vậy, con đừng nên e ngại những bi kịch và nỗi đau. Trong những hoàn cảnh ấy, rồi con sẽ có những hành động và suy nghĩ sáng tạo để vượt qua. Chúng ta không mong nếm trải đau thương, nhưng đã là điều không tránh được thì ta phải học cách chấp nhận và vượt qua chúng. Giống như tình yêu, những nỗi đau sẽ giúp con gắn bó với mọi người hơn. Hãy cảm nhận nó một cách thực tế, nhưng sử dụng nó theo cách có thể giúp ích cho mình.

Chúng là ngọn lửa để con tôi luyện.

Chú thích:

[\(1\)](#) Auschwitz: Trại giam giữ tù nhân khét tiếng tàn bạo của Đức quốc xã.

Giao chiến

Trước đây, cha có nuôi một con chó rất hung hăng. Nó có thể tấn công những con chó khác bất kể có bị khiêu khích hay không. Nhưng khi ấy, cha phải la hét, mắng nhiếc và lôi nó đi, nhưng nó hăng quá. Khi cuộc giao tranh kết thúc, cha mới có thể bắt nó ngồi xuống và nhìn trừng trừng vào nó. Lúc này nó chỉ còn biết nhe răng hết cỡ, thở hồng hộc và đôi mắt ánh lên vẻ sung sướng điên cuồng - dù là thắng hay thua. Có một điều gì từ bên trong đã tác động làm nó không hề cảm thấy đau đớn, ngay cả khi cơ thể mang nhiều thương tích.

Con người cũng vậy. Khi chúng ta trở nên hung hăng, một bản năng sơ khai trong chúng ta sẽ trỗi dậy và ta quên đi cảm giác mình bị thương tích hay tổn hại.

Những người đàn ông có khao khát được giao chiến thường cảm thấy mình mạnh mẽ hơn trong lúc chiến đấu. Họ hoàn toàn không quan tâm đến những thương tổn họ gây ra hay những tổn thương họ phải gánh chịu. Họ thích cảm giác đan xen của sợ hãi và hiểm nguy, và họ xem việc giao chiến như một bài kiểm tra tốt nhất cho sự mạnh mẽ của mình.

Có thể con sẽ gặp hoặc quen biết những người như vậy. Vì thiếu tầm nhìn và thiếu mục đích sống, nên những người này ôm trong mình những cảm giác mang tính bản năng họ có được trong mỗi lần giao chiến. Họ nghĩ rằng khả năng giao chiến là thước đo sự mạnh mẽ, vì vậy họ đánh giá thấp những người không cùng sở thích này với họ.

Con phải cẩn thận với những người này. Họ sẽ cố thuyết phục con về sự mạnh mẽ theo cách nhìn nhận của họ và cố gắng lôi kéo con vào nhóm. Nếu con từ chối, họ sẽ trêu tức, mắng nhiếc, chọc giận và khiêu khích con. Họ sẽ lăng mạ danh dự của con và gia đình. Họ sẽ trêu đùa trên nỗi sợ của con.

Họ sẽ làm mọi cách để mang con đến vũ đài và trở thành đối thủ của họ; bởi vì nếu không có đối thủ, họ sẽ không được công nhận. Họ cần một trận đấu để khẳng định sự tồn tại của mình.

Con không được tham gia vào cuộc đấu với những người như vậy. Sự mạnh mẽ của con không cần thể hiện qua điều này. Đừng trở thành con mồi trước những lời khiêu khích của họ. Con cảm thấy e sợ không có nghĩa con là một người kém cỏi. Họ cũng sợ hãi đấy. Họ chỉ lấp liếm sự sợ hãi bằng cách cố chứng tỏ sức mạnh của mình.

Cứ cho là con phải chiến đấu và con chiến thắng. Liệu con có thấy mình mạnh mẽ hơn không? Tất nhiên là không, trừ khi con chọn cách nghĩ đo sự mạnh mẽ của mình bằng khả năng tạo ra nhiều pha bạo lực trong trận chiến hơn là sự mạnh mẽ từ khả năng có thể chống lại những bạo lực này. Vậy tại sao con lại không thể xem mình là một người yếu đuối, đơn giản bởi vì con không muốn giao chiến và con không muốn chiến thắng?

Con không được để những người này định hình cuộc đời của con. Điều con phải học không phải là chiến thắng những người này mà là chiến thắng được quan niệm rằng những người thích giao chiến là những người mạnh mẽ. Con phải học cách xác nhận rằng giá trị của con người nằm ở lòng vị tha và bác ái chứ không phải ở cảm giác bản năng cho rằng sợ

hãi là yếu đuối còn chinh phục mới là mạnh mẽ. Đó là cuộc chiến bên trong - cuộc chiến quan trọng nhất mà con phải chiến thắng. Và con sẽ không bao giờ giải quyết được cuộc chiến này bằng đối kháng cơ bắp.

Nhưng, điều đó không có nghĩa là lúc nào con cũng phải nhẫn nhịn. Có những thời điểm con phải chiến đấu để bảo vệ bản thân. Thế giới của chúng ta tràn ngập những cảnh bạo lực phi lý và những người hiểu chiến mong gia tăng sự kiểm soát thế giới quanh họ. Một lúc nào đó con phải tham gia cuộc chiến mà không thể nào tránh được.

Đó là khi một người đe dọa sẽ hãm hại con hoặc người con yêu hay một đứa trẻ, một cụ già không có khả năng tự vệ chẳng hạn, cha tin rằng con sẽ sẵn sàng chiến đấu. Nếu con bỏ qua, nghĩa là con đang làm ngơ để người khác bị tổn hại vì sự vô tâm của con.

Nhưng khi giao chiến con không nên giận dữ. Con phải hành động bình tĩnh như một bác sĩ trước mỗi ca bệnh. Một bác sĩ có thể ghét những căn bệnh, nhưng ông ta không nổi giận với chúng. Ông biết rằng mình phải hành động ra sao để có cách điều trị tốt nhất.

Giống như một bác sĩ, con phải sáng suốt và kiên quyết. Con phải giữ khoảng cách và bình tĩnh, sử dụng sức mạnh tối thiểu cần có để sớm kết thúc cuộc chiến. Đừng bận tâm là mình thắng hay thua. Khi con phải giao chiến nghĩa là con đã mất mát rồi. Vì vậy phải bình tĩnh xem xét xem mình cần làm gì để kết thúc cuộc giao chiến, sau đó hãy hành động.

Nếu con nhận thấy mình tham gia vào cuộc chiến bởi vì con muốn làm đối phương tổn thương, vậy thì đây là một cuộc chiến sai lầm. Chỉ khi nào con bước vào cuộc chiến với ý nghĩ để chống lại những tổn hại có thể gây ra cho mọi người thì lúc đó cuộc chiến của con mới là đúng đắn. Nghĩa là con đang tìm cách chữa bệnh chứ không phải trừng phạt người đã làm lây lan căn bệnh.

Hãy nhớ rằng, mặc dù vẫn có nhiều lý do chính đáng để tham gia giao chiến, nhưng chẳng có cuộc chiến nào là tốt đẹp cả. Chắc chắn sẽ có người bị tổn hại, và một khi đã có người bị tổn hại thì tất cả chúng ta đều sẽ mất mát. Vì vậy con hãy cố tránh những cuộc chiến, hoặc nếu phải giao chiến thì cũng đừng tỏ ra giận dữ để nó không ảnh hưởng đến cả tinh thần và cơ thể của con.

Như Lão Tử đã nói: “Cuộc chiến đúng đắn nhất là cuộc chiến không có sự giận dữ. Và chiến thắng vinh quang nhất là chiến thắng không gây nên oán thù”.

Hãy nhớ lấy lời này con nhé!

Chiến tranh

Cha ước gì thế giới luôn hòa bình, và con không phải tham gia vào bất kỳ cuộc chiến nào. Bởi vì chiến tranh có nghĩa là thế giới đã mất thăng bằng và cuộc sống đứng trước nguy cơ bị tàn phá.

Nhưng chiến tranh rồi sẽ xảy đến. Vậy thì lúc này con phải chọn lựa, dù cha biết rằng sự chọn lựa này không hề dễ dàng.

Trước mắt, chúng ta đang sống trong một xã hội tốt đẹp. Ta được hưởng các phúc lợi và an sinh xã hội. Chúng ta bầu ra những nhà lãnh đạo để quyết định những chính sách chung nhằm bảo đảm một cuộc sống thanh bình, yên ổn.

Vì vậy khi chính phủ phải ra quyết định về một cuộc chiến, luôn luôn sẽ có một lập luận để giải thích cho quyết định này. Có thể họ nhận thấy mối đe dọa nào đó đang ngày càng phát triển hoặc cũng có thể họ muốn thúc đẩy chính sách nào đó bằng cách khởi mào một cuộc chiến. Và họ sẽ lập luận rằng chúng ta cần chiến đấu để đảm bảo cho những nhu cầu thiết yếu của xã hội.

Tuy nhiên, với tư cách là một công dân, con có quyền không đồng tình với lập trường của họ. Con có quyền không tin vào bất cứ lý do nào để bắt đầu cuộc chiến, vì con nghĩ chẳng có mối đe dọa nào khủng khiếp hơn cho cuộc sống của chúng ta bằng việc phải để một đứa trẻ rời xa vòng tay của cha nó khi người cha hy sinh trong chiến trận.

Nhưng chính phủ có quyền triệu hồi con khi họ cần, nếu con từ chối, con sẽ gần như bị trục xuất hoặc sẽ bị bỏ tù.

Vậy thì không còn cách nào khác, khi đất nước triệu hồi con vào quân đội chuẩn bị cho cuộc chiến, con buộc phải quyết định cách thức để đáp lại lời triệu hồi này. Thông thường người ta sẽ có hai sự lựa chọn: một là không tham gia chiến tranh bằng bất cứ giá nào bởi niềm tin rằng giết chóc là sai lầm, và hai là thuận theo quyết định bất đắc dĩ này.

Những người có lý trí sẽ chọn cả hai quyết định.

Cha khuyên con hãy đối phó với chiến tranh cũng giống như đối phó với các giằng xé đang diễn ra trong cuộc sống riêng của con. Hãy hướng vào những nơi còn dịch bệnh trên thế giới này, liệu đó có phải là kẻ thù mà đất nước mình đang muốn chống lại? Hay đó là nền chính trị và lối sống của chúng ta? Liệu có phải chúng ta đang cho rằng chiến tranh là một cách cần thiết để giải quyết các bất đồng? Mối tương quan giữa con và dịch bệnh chính là mối tương quan con cần có đối với chiến tranh.

Nhưng con cũng đừng quá vội vàng hành động hay phán xét. Sự thực thì chiến tranh luôn là một phần kinh nghiệm của con người, và bạo lực cũng là một phần của tính cách con người. Vì vậy dù ta có chiến thắng và khẳng định được những giá trị, phép tắc đạo đức của mình, nhưng một khi cơn lốc bạo lực đã xộc vào cổng, thì rõ ràng chiến thắng này cũng trở nên phi nghĩa.

Bên cạnh đó, vẫn có những người kiên quyết đấu tranh để mang đến những điều tốt đẹp hơn cho dân tộc, ngay cả khi họ phải trả giá bằng cuộc sống của mình. Khi chấp nhận cho ngọn gió bạo lực đi qua xứ sở, họ tin rằng cái thiện cuối cùng rồi sẽ chiến thắng. Họ sẵn sàng hy sinh đời mình hay của người thân cho một tương lai rạng rỡ của một xã hội hòa bình mà họ đã sớm thấy được.

Nếu con có thể thành thật và đường hoàng nói rằng con thuộc vào những người có tầm nhìn xa trông rộng này, vậy thì sự lựa chọn của con là chắc chắn. Lúc này con là một người theo chủ nghĩa hòa bình và con muốn vươn đến những chân trời tươi sáng hơn ngay cả khi nó được đổi bằng chết chóc và nó sẽ hủy hoại tất cả những điều tốt đẹp trong một thời gian ngắn. Những con người vĩ đại như Martin Luther King, Mohandas Gandhi hay Mẹ Teresa đều là những người theo lập trường này.

Nhưng trước khi con trở thành người như vậy, hãy tự hỏi bản thân mình rằng, con có đủ can đảm để nhìn gia đình mình bị giết hại? Liệu những lý tưởng của con có đủ sức mạnh để thôi thúc con phải hy sinh như vậy không?

Rồi khi chiến tranh nổ ra, con hãy tự hỏi bản thân mình: Tôi có sẵn sàng để con cái tôi mồ côi cha chỉ vì đất nước tôi nhờ vào sự hy sinh của những người như tôi để có thể khai thác được dầu hỏa rẻ tiền hay sẽ có một nguồn cung cấp những tài nguyên khác? Liệu tôi có sẵn sàng hy sinh cho sự phồn hoa của đất nước tôi đến như vậy không? Liệu tôi có sẵn sàng đi theo lý tưởng một đất nước đã bị kích thích bởi chiến tranh, ngay cả khi chẳng có động cơ nào hơn là thỏa mãn sự trả đũa? Tôi có thể sát hại con cái của một người đàn ông khác để thúc đẩy những lý tưởng mập mờ mà chính phủ tôi đã quyết định theo đuổi?

Nếu con không chắc chắn nói có với những câu trả lời này, thì con phải tự phán xét rằng cuộc chiến này có đúng đắn không. Vậy dựa vào đâu con có thể phán xét?

Cha sẽ chỉ cho con một cách tìm ra lời giải hợp lý.

Có một câu chuyện của người Trung Quốc về một nhóm người trí thức ngồi xung quanh một miệng giếng để thảo luận về thiện và ác. Đúng lúc cuộc tranh luận đang sôi nổi thì có một cụ già đi ngang qua. Một người trong nhóm đề ra ý kiến “Hãy hỏi cụ già này xem”, và họ đặt câu hỏi cho cụ. Cụ già nghĩ ngợi trong giây lát, sau đó chỉ vào cái giếng và nói: “Nếu như các người thấy người ta ném một đứa trẻ xuống dưới giếng này, các người biết rằng đó chính là tội ác”.

Cách lý giải này nghe có vẻ đơn giản, nhưng nó lại bao hàm nhiều ý nghĩa trong những hoàn cảnh phức tạp hơn. Khi một xã hội hay một chính phủ giết chết một đứa trẻ, con biết rằng đang có điều gì đó xảy ra. Một bệnh dịch đang lan rộng trên trái đất, và nó cần được ngừng lại trước khi lan rộng thêm bằng cách giết đứa trẻ mang bệnh thì nó nằm giữa ranh giới giữa thiện và ác. Còn nếu chính phủ của ta phải giết trẻ em để bảo vệ những lợi ích phi thực tế, vậy thì chính phủ của ta đã sai lầm và cần bị phản đối, vì đó rõ ràng là một tội ác. Nếu một chính phủ khác đang tàn sát trẻ em và chính phủ của chúng ta thấy cần thiết phải ngăn chặn họ bằng cách tiến hành cuộc chiến, vậy thì con có thể thấy rằng cuộc chiến của chúng ta là đúng đắn.

Ít nhiều các cuộc chiến tranh xảy ra đều dựa trên những sai lầm nhất định. Những cuộc chiến để thiết lập chuyên chế trong chính sách chính trị, kinh tế hay tôn giáo chẳng khác gì một cuộc chiến nhằm thống trị về quyền lực. Những cuộc chiến để chiếm đoạt của cải và tài nguyên chính là do lòng tham và sự lo sợ. Những cuộc chiến để kết thúc sự áp bức hoặc để làm giảm bớt nạn đói triền miên thì khó xét hơn. Nhưng nhìn chung đó là những cuộc chiến sai lầm bởi có rất nhiều người vô tội phải chết, ngay cả khi mục đích của những cuộc chiến này về lý thì nghe có vẻ cao thượng.

Quay trở lại với vấn đề giết hại trẻ em. Chiến tranh có đáng giá đến mức phải đánh đổi bằng mạng sống của những đứa trẻ vô tội không? Hãy thử tưởng tượng con đang nắm trong tay sinh mạng của một trong những đứa trẻ này. Liệu con có sẵn sàng hy sinh nó để đạt được những mục tiêu hay chính sách mà đất nước con đang theo đuổi? Nếu mục đích của con là để loại trừ một tên sát nhân hàng loạt, có lẽ con sẽ sẵn sàng. Nếu dân tộc con đang đứng trước nguy cơ của chiến tranh, của bạo lực, của dịch bệnh, của nạn đói triền miên, trong khi đó mạng sống của một số người có thể giải quyết được tất cả khó khăn và xung đột, trong những trường hợp này, thì con sẽ đồng ý rằng hy sinh một vài người cũng đáng để cứu sống hàng ngàn triệu người.

Nhưng luôn luôn con hãy xem xét kỹ càng. Chính phủ của con sẽ cố hết sức để biện hộ cho những lập trường của họ. Điều này sẽ làm con hoang mang. Chính phủ sẽ dẫn ra những câu chuyện và hình ảnh với mục đích duy nhất là thuyết phục con đi theo đường lối của họ. Sự thật sẽ bị giết đầu tiên trước khi xác người nằm la liệt trên chiến trường. Khi điều này xảy đến, con phải tự xem xét lại bản thân mình. Con phải tự tìm cho mình những lời khuyên sáng suốt bằng cách nhìn nhận vấn đề đang xảy ra trước mắt ở mọi góc cạnh. Hãy cố gắng để tìm ra và đi theo con đường của chân lý.

Nếu chân lý con tìm thấy bảo với con rằng con phải chiến đấu, vậy thì hãy chiến đấu trong danh dự. Ngược lại, nếu con được mách bảo chỉ nên kháng cự thôi, vậy thì hãy kháng cự một cách dũng cảm. Nhưng dù con có chọn cách nào thì cũng sẽ có những hậu quả khắc nghiệt xảy đến, bởi vì chiến tranh bản thân nó đã, đang và sẽ là điều sai lầm. Khi chiến tranh xảy ra vào thời đại của con, bắt con và thế hệ của con phải tuân theo, thì nó là gánh nặng mà con không thể chọn lựa hay trốn thoát. Cách duy nhất là con hãy đáp trả một cách sáng suốt và kiên quyết, đồng thời ủng hộ và cổ vũ những người như con. Khi chiến tranh kết thúc – và nó sẽ kết thúc – lúc đó tất cả những người sát cánh bên con sẽ trở thành những anh chị em con, và một phần trách nhiệm của con là phải gìn giữ một cuộc sống hòa bình cho những thế hệ tiếp theo.

Và con phải nhớ rõ điều này: Không thể kết thúc cuộc chiến này bằng một cuộc chiến khác. Chiến tranh là một hạ sách, và nó luôn mang đến chết chóc. Chỉ khi nào những hiểm họa tồi tệ nhất đe dọa đến sự tồn tại của loài người, thì lúc đấy chiến tranh mới nên xảy ra, và con mới nên chiến đấu. Mục đích là hướng tất cả tới hòa bình.

Hành trình tâm linh

Chúng ta đều sinh ra với niềm tin vào một thế giới tâm linh đầy bí ẩn, dù niềm tin này có thể không hiện diện rõ ràng hay được gọi tên xác định. Có thể con thậm chí còn không biết là niềm tin này có tồn tại hay không, nhưng rõ ràng niềm tin này là có thật.

Đó là những cảm giác đến với con khi con nhìn lên bầu trời đầy sao, tự hỏi có gì đang ở đó. Đó là cái rùng mình vào buổi sáng khi con thức dậy trong một ngày đẹp trời và hít lấy hương vị của cuộc sống mà con không nhớ đã từng bắt gặp ở đâu đó. Đó là những bí ẩn khi con tự hỏi rằng điều gì có trước cả sự bắt đầu của thời gian hay điều gì ở phía bên kia sự sống.

Đó là cảm giác về thế giới vĩnh hằng.

Nhiều người có thể nói với con rằng chẳng có thế giới siêu nhiên nào cả. Tất cả chỉ là những câu chuyện cổ tích cho những người sống với trí tưởng tượng hảo huyền.

Họ cũng sẽ dùng lời lẽ để biện luận cho những giải thích lý tính về nguồn gốc của vũ trụ và những giải thích mang tính khoa học của những chuyển động hoàn hảo của tự nhiên. Họ sẽ lấy tín ngưỡng để phân biệt, làm tổn thương người khác...

Khi gặp những người này, con không nên cố tranh cãi làm gì. Đây là những người mà triết gia người Trung Quốc Trang Tử đã ám chỉ đến trong câu nói: “Ếch ngồi đáy giếng sẽ chẳng biết được sự mênh mông của trời”.

Nếu con có bất kỳ những cảm giác gì về sự kỳ bí của vũ trụ xung quanh con, nghĩa là con đã nghe được tiếng thì thầm của biển khơi bên tai con rồi đấy. Nhiệm vụ của con là thoát khỏi đáy giếng, bước về phía bầu trời, và hướng đến biển khơi. Hãy để mặc những con ếch còn lại với những tranh cãi và thảo luận hạn hẹp của chúng về những bức tường đang vây bọc xung quanh.

Nhưng không dễ dàng để quyết định rời khỏi đáy giếng đâu con ạ. Trong nỗ lực để giải thích những điều kỳ bí về thế giới siêu nhiên, người ta đã vẽ nên rất nhiều câu chuyện khác nhau, các bức tranh khác nhau và những chân lý khác nhau.

Nhưng nếu con có thể nghe thấy tiếng thì thầm của biển khơi từ đáy giếng, vậy thì đừng ngại ngần mà tiến ra biển rộng, đừng để mình bị chùn chân bởi những ngò nghêch và mâu thuẫn của các tín ngưỡng khác xung quanh. Mỗi tín ngưỡng sẽ có những niềm tin riêng, giống như có nhiều con đường tiến ra biển rộng, và biển rộng sẽ khác nhau trong con mắt của mỗi người. Vì vậy nhiệm vụ của con là tìm ra con đường để tiến tới, và không nên phán xét về con đường của những người khác.

Nhưng làm cách nào để con chọn cho mình một con đường?

Có hai con đường phân biệt dành cho hầu hết mọi người chúng ta. Con đường đầu tiên là nơi được tạo dựng nên từ những tín ngưỡng truyền thống lâu đời và khi sinh ra chúng ta đã

được đặt sẵn ở đó, trong khi con đường thứ hai là nơi ta phải một mình tìm kiếm, bởi vì chúng ta không được đặt vào một con đường đã định.

Những người ở con đường đầu tiên ít nhất cũng có một đức tin xác định để đi theo, vấn đề chỉ còn là theo đuổi niềm tin đó như thế nào. Có thể chúng ta biết rằng biển rộng là ở đó, nhưng chúng ta lại không tin tưởng vào con đường mình đang đi, vì vậy chúng ta cứ chùn chân thay vì tiến tới. Còn những người ở con đường thứ hai thì được tự do để tìm kiếm và theo đuổi niềm tin, nhưng không biết cách để tin tưởng. Vì thế mà mặc dù chúng ta luôn nhìn vào những con đường khác một cách khao khát, nhưng chúng ta lại không biết nên đặt chân vào con đường nào.

Nếu không muốn dậm chân tại chỗ, chúng ta phải bắt đầu bằng việc chấp nhận con đường mình đang theo đuổi. Mỗi chúng ta đều được ban tặng những tính cách cá biệt, có người được ban cho một tấm lòng trắc ẩn, có người lại được ban cho những nụ cười, hay sự điềm tĩnh. Có những người luôn rung động trước vẻ đẹp của con người, ngược lại cũng có người yêu say đắm vẻ đẹp của tự nhiên. Có người luôn tỏ ra bất bình và đấu tranh trước những bất công, trong khi một vài người trầm tĩnh hơn khi cố gắng làm việc thiện. Tất cả những tính cách chúng ta được ban tặng này sẽ là những điểm khởi đầu, là cơ sở của niềm tin trong ta. Vì vậy con phải xác định tính cách mình được ban tặng – xác định nguồn gốc của niềm tin trong con, và tìm cách nuôi dưỡng nó.

Có một đạo cha đã sống mấy tháng trong một tu viện dòng Benedictine ở vùng British Columbia. Cha ở đó để tác tượng cho một tu sĩ, vì vậy mà ít nhiều cũng hấp thụ được những tư tưởng trong tín ngưỡng của họ. Đó là một đường lối tu hành khắc khổ nhằm đưa con chiên đến với Chúa bằng cách phủ lấp tinh thần họ bằng tư tưởng tín ngưỡng và những lời cầu kinh cho đến khi “cái tôi” của họ bị thiêu trụi như một lớp vỏ khô, chỉ còn lại trong người là đức tin tồn tại từ hàng thế kỷ trước của dòng Benedictine.

Cha tỏ ra không đồng tình với lối tu hành này. Nhưng vị trưởng tu viện, một người đàn ông sắc sảo, một lần đã kéo cha đến bên cạnh và nói: “Hãy ở yên trong cổ máy. Nó sẽ gột rửa con”.

Và cha đã hiểu những gì vị tu viện trưởng này nói. Cha đặt mình như một vị khách đi qua vùng đất lạ, và xem đó như những trải nghiệm mới của bản thân. Những tư tưởng này đã mở ra cho cha một không gian mênh mông của đức tin tôn giáo, nơi chỉ có bóng đêm tĩnh mịch của sự đoàn kết bao trùm. Cha bắt đầu lắng nghe thứ âm nhạc hạnh phúc của thiên đàng được ngân lên bằng những nhạc cụ tạo nên bởi tinh thần Benedictine.

Nhưng đó không phải là bản nhạc của cha. Âm nhạc tín ngưỡng của cha là một thứ khác, nên cha cần phải tìm một nhạc cụ khác để ngân lên. Nhưng dù sao, cha cũng đã biết thêm được về một tín ngưỡng khác và thấy được cuộc sống còn rất nhiều điều để khám phá.

Nếu con cũng chợt bắt gặp một tín ngưỡng truyền thống có thể truyền cho con giai điệu của tâm hồn, vậy thì đừng ngại ngần mà bước theo nó. Theo con đường ấy, con sẽ ra biển rộng. Nếu con tìm được một tín ngưỡng có thể thu hút được tâm trí con, vậy thì hãy theo đuổi nó bằng tất cả trái tim mình. Hãy đọc lấy những chỉ dẫn của nó, tham gia vào các lễ nghi của nó. Hãy giao phó toàn bộ bản thân con cho những cách thức tạo nên đức tin này.

Tuy vậy con phải luôn luôn nhớ rằng: Tín ngưỡng chỉ có thể lớn mạnh trong con nếu nó được mài dũa và chỉ có thể hoàn thiện bằng việc thực hành. Giống như nhạc cụ vậy, muốn phát huy giá trị nó phải được ngân lên. Cũng giống như một con đường, nó chỉ được công nhận là con đường nếu có người đặt chân lên. Vì vậy, bằng bất cứ hình thức nào, chẳng hạn như cầu nguyện, thiền định, thờ phụng hay làm điều thiện, con phải chú ý thực hành và cải thiện tín ngưỡng của mình. Con sẽ không bao giờ thấu hiểu được những chân lý của tín ngưỡng mình đang theo đuổi nếu không trau dồi nó bằng sự rèn luyện và thực hành.

Và nếu một lúc nào đó con cảm thấy mình bị lạc lối mà không thể bước tiếp, con có thể dừng lại. Không ai có quyền bắt con phải đi theo con đường mà trái tim con không còn hào hứng nữa.

Đừng quá nghiêm khắc với bản thân mình khi những thời điểm này xảy đến. Con hoàn toàn có thể theo đuổi một đức tin nếu con có thể, nhưng trong trường hợp phải từ bỏ con cũng đừng ngại ngần. Nhưng đừng bao giờ từ bỏ việc tìm ra biển rộng. Con càng tiến gần, tiếng thì thầm của biển cả sẽ càng vang vọng, và chắc chắn rằng con sẽ cảm nhận được sự tồn tại của nó rõ ràng hơn.

Hãy tìm cho mình một con đường rực sáng như những ngày ngập nắng, một con đường tràn ngập những hương thơm khó quên và những hứa hẹn. Sau đó hãy đi theo con đường này. Chỉ có kẻ ngốc mới từ chối đi dưới ánh sáng mặt trời chỉ bởi vì hắn ta không thể nhìn thấy hình dạng của mặt trời.

Cô đơn và độc lập về tinh thần

Thế giới riêng của con người cũng là một điều bí mật. Khám phá thế giới nội tâm của chính mình giúp chúng ta có cơ hội trở về với sự thanh thản và bình yên tự nhiên, đem lại sức mạnh và sự sáng suốt nội tâm.

Cuộc sống đã khiến chúng ta quá bận rộn với rất nhiều hoạt động trong suốt một ngày. Chúng ta hoạt động trao đổi, di chuyển từ nơi này sang nơi khác, làm việc, vui chơi... khiến ta không còn thời gian để nhìn vào mặt hồ phẳng lặng phía sau những ồn ào náo nhiệt đời thường. Và chúng ta vẫn bị lầm tưởng rằng những hoạt động này đang đem lại ý nghĩa cho cuộc sống của mình. Chúng ta biến cuộc đời mình thành một chuỗi các công việc dày đặc để rồi luôn có cảm giác còn hàng đống việc chưa hoàn thành.

Sự thực thì những công việc là vô tận trong đời. Chúng ta sẽ không thể và không bao giờ hoàn thành hết mọi việc. Tốt hơn là con nên chấp nhận nhịp điệu cuộc sống và hiểu rằng có những thời điểm con cần dừng lại để tìm sự tĩnh lặng cho nội tâm, bất kể là những công việc trước mắt con có quan trọng đến mức nào.

Mặc dù điều này nghe có vẻ mơ hồ và trừu tượng, nhưng vũ trụ luôn có một âm điệu bất tận tồn tại đằng sau sự sống và cái chết. Thật khó nghe được nó trong một không gian sống ồn ào và náo nhiệt. Nó là sự thống nhất cao hơn tất cả chúng ta, dung hòa chúng ta với thực tại và cái chết mà ta không thể tránh khỏi. Và ta trở thành một phần của một thế giới to lớn hơn.

Sự thấu hiểu này chỉ có thể được trải nghiệm đầy đủ khi chúng ta độc lập về tinh thần.

Nhiều người cho rằng độc lập về tinh thần chỉ đơn giản là một từ văn hoa thay cho “ở một mình”. Nhưng ở một mình bản thân nó có thể làm nền tảng cho sự cô đơn cũng như độc lập về tinh thần. Trong khi đó, độc lập về tinh thần là trạng thái yên bình đối lập với sự cô đơn.

Cô đơn là trạng thái cảm giác nhận thức rõ mọi khoảng trống quanh mình, thấy rõ sự tách biệt giữa cá nhân với xung quanh. Đó là sự tách biệt. Còn độc lập về tinh thần là sự hòa nhập mang tính thống nhất với khoảng trống quanh mình.

Nếu cô đơn là sự nhỏ bé, thì độc lập về tinh thần là sự lớn lao khi hòa nhập vào thế giới rộng lớn. Sự cô đơn chỉ là khoảnh khắc, còn sự độc lập về tinh thần tồn tại vĩnh viễn. Cô đơn giống như một cuộc đối thoại mà chẳng có ai trả lời; còn độc lập về tinh thần là hòa điệu với sự im lặng của vĩnh hằng.

Đối với những người cô đơn, họ sợ ở một mình, bởi vì họ cảm thấy không có sự phản chiếu của bản thân. Họ chỉ thoải mái khi bản thân họ là trung tâm của các mối quan hệ. Khi họ một mình, cảm giác trống trải sẽ đến vì họ nghĩ không có điều gì nhìn nhận sự tồn tại của họ.

Độc lập về tinh thần là sự hòa nhịp với nền móng của sự tồn tại. Đó là việc bỏ cái “tôi” ra khỏi trung tâm suy nghĩ của bản thân, cảm nhận mọi mặt của cuộc sống được đầy đủ nhất.

Tất cả những điều này diễn ra trong một không gian lắng đọng, yên bình, nơi mà chúng ta không sử dụng ngôn ngữ để tư duy, và những hy vọng và ký ức cũng không còn là giới hạn của tư duy.

Có người đi vào không gian này qua những giờ khắc mơ mộng trong thuở ấu thơ. Một số khác thì tìm thấy khi trải qua sự cô đơn và bằng cách nào đó, đã vượt lên phía trước để đến với ánh sáng của sự hiểu biết. Cũng có những người lại sống trong lo lắng và chưa bao giờ biết đến sự tồn tại của không gian này.

Càng lớn lên, chúng ta càng bị vây quanh bởi gia đình, trách nhiệm, khiến việc tạo cho mình một không gian và thời gian riêng tư ngày càng khó hơn, thậm chí là không thể. Nhưng khi còn trẻ, con chỉ cần dành ra một khoảng thời gian mà con cho là vừa đủ và đúng lúc để đi vào nơi vang vọng của sự tĩnh lặng. Con có thể tìm thấy nơi này ở bất kỳ đâu, nhưng thiên nhiên chính là người thầy mang lại cho con sự độc lập về tinh thần rõ ràng nhất. Ngay cả khi có mọi người xung quanh, sự vĩ đại của thiên nhiên có thể át đi những câu chuyện phiếm vô nghĩa mà chúng ta phải nghe hàng ngày. Nếu con biết hòa điệu với thiên nhiên, sẽ không mất nhiều thời gian để con có thể cảm nhận nhịp điệu tự do và âm điệu bất diệt của sự yên bình. Và khi đã tìm được, chúng sẽ luôn ở bên con, cho dù con đang ở trong hoàn cảnh nào. Sự yên bình chung quanh con sẽ trở thành cảm giác bình an trong nội tâm, và con có thể quay lại đó bất kỳ khi nào con muốn, bởi vì con biết cần tìm nó ở đâu trong trái tim mình.

Với hầu hết mọi người, công cuộc tìm kiếm điều này đã khiến họ phải trải qua giai đoạn “hãm phanh”, nghĩa là giảm từ vội vã xuống yên lặng và dừng hẳn lại với sự yên bình. Chúng ta phải đi qua giai đoạn cô đơn, và thậm chí là hoảng sợ khi đối mặt với chính các suy nghĩ của chính mình.

Nhưng những cảm giác này rồi sẽ qua. Chúng ta sẽ dần hòa nhập vào sự yên tĩnh tuyệt đối của sự độc lập về tinh thần. Nó giống như khi ta bước vào một khu vườn rực rỡ đầy hoa và ngát hương thơm. Ta có thể nhẹ nhàng rời xa những mối quan hệ xô bồ đời thường để tiến vào hít thở một bầu không khí mới.

Chúng ta sẽ ở một nơi sâu thẳm hơn cả suy nghĩ của mình – nơi chúng ta có thể nghe từng âm thanh và cảm nhận từng nhịp đập trái tim; nơi mà chúng ta tồn tại với từng thay đổi của ánh nắng, và chúng ta cảm nhận được sự hiện hữu của một cuộc sống trường tồn.

Với cảm nhận này, cả thế giới sẽ thay đổi quanh ta. Một cái cây không còn là một vật thể, mà là một thực thể sống. Chúng ta có thể nghe tiếng xào xạc, ngửi được mùi hương và cảm nhận được nhịp điệu khi gió thổi qua ngọn cây. Sự tĩnh lặng trở thành một bản giao hưởng đầy âm điệu. Thời gian đổi thay từ một loạt các khoảnh khắc rời rạc nối lại với nhau thành một hoạt động liên mạch hòa vào nhịp sống. Sự cô đơn biến mất, sự độc lập về tinh thần hoàn toàn chiếm chỗ. Chúng ta thực sự hoà thành một với nhịp sống và dòng chảy thời gian.

Sự cảm nhận này là chìa khóa mở ra tình yêu thực sự trong các mối quan hệ. Khi bản thân chúng ta vững vàng, tự tin, thì tự bản thân mỗi người sẽ tìm thấy giá trị của riêng mình, và có thể sẻ chia những thứ đó với người thân. Chúng ta không còn cố gắng tìm hiểu mọi thứ về cuộc sống của họ hay cố dùng sự hiện diện của họ để lấp đi sự trống vắng trong ta.

Những người không biết tới sự độc lập về tinh thần không bao giờ hiểu nổi điều này. Họ bị ám ảnh bởi sự cô đơn. Họ có những đòi hỏi vô lý với người thân bởi vì họ trông đợi người thân sẽ lấp đi sự cô đơn trong họ. Trên danh nghĩa tình yêu, họ day nghiêng người thân với những đòi hỏi của mình. Họ đòi hỏi sự chịu đựng tuyệt đối như một phần của mối quan hệ, và họ sợ hãi khi những người mà họ thương yêu có những khoảng tự do riêng. Điều họ thực sự muốn là người họ thương yêu thích nghi với hình dạng của sự cô đơn của họ. Không gian trong đời họ, nơi đáng lẽ ra phải phong phú, riêng tư, thì không gì hơn một khoảng trống đang chờ đợi được lấp đầy. Tình yêu của họ trở thành sự trói buộc, và họ chẳng bao giờ hiểu được rằng sự quan tâm mà họ cho rằng không vụ lợi của mình đang vắt kiệt cuộc sống của chính những người họ quan tâm nhất.

Do đó, để thực sự hạnh phúc trong cuộc sống, con phải học bài học về sự độc lập tinh thần. Và học nó không khó chút nào cả. Con chỉ cần phải học để hiểu được sự yên tĩnh. Con phải kháng cự lại sự bồn chồn, những cuộc nói chuyện phiếm và những thứ vớ vẩn cho đến khi con thực sự tự do trong một không gian mà thời gian không còn có ý nghĩa và sự khao khát không còn tồn tại. Hãy kiên nhẫn! Hãy chấp nhận! Sự độc lập tinh thần là một đích đến, chứ không phải là một quyết định nhất thời.

Hãy luôn nhìn vào thế giới quanh mình. Ngọn núi không lo lắng khi phải đứng một mình. Con chim ung lượn vòng trên trời không khao khát phải hòa nhập với mặt trời. Chúng tồn tại trong sự yên bình vĩnh hằng, và đó là sự yên bình mà người ta chỉ có thể tìm thấy trong sự độc lập tinh thần.

Hãy tìm nó trong chính con. Hãy đến nơi mà sự độc lập tinh thần làm chủ. Uống lấy những bài học của sự yên lặng vĩ đại, và con sẽ không bao giờ phải cảm thấy cô đơn trong suốt cuộc đời.

Thể thao và thi đấu

Không giống như bất kỳ lĩnh vực nào khác, thể thao vừa là trò chơi vừa là cuộc thi đấu, nó được giới hạn bởi không gian và thời gian, cũng như có điểm khởi đầu và kết thúc rõ ràng. Tham gia thể thao nghĩa là con bước vào một thế giới sáng tạo, nơi có những tiêu chuẩn rõ ràng để con đánh giá bản thân mình, và những kết quả luôn được đưa ra một cách tức thời.

Trong thể thao sẽ có người thắng cuộc và người thua cuộc, có thời gian nhanh và chậm, cũng như điểm số cao và thấp. Thể thao cũng cho con những kinh nghiệm hiếm có, mang đến cho con một phần nhỏ của thực tại, một cách chính xác và có định lượng, tách biệt với cuộc sống hàng ngày.

Thể thao là một phần của cuộc sống nhưng luôn tách biệt với mọi thứ, và nó cho con những khoảnh khắc không thể nào quên. Hãy thử hỏi một người về một môn thể thao nào đó mà họ đã tham gia, thì ngay cả khi sự kiện đó đã xảy ra với họ từ nhiều năm trước, họ vẫn có thể sống lại những khoảnh khắc ấy một cách tươi mới và sinh động cứ như nó vừa xảy ra hôm qua.

Thể thao cũng giúp dựng lên trong con một vũ đài độc nhất, ở đó con có thể thực hành về trí tuệ và ý chí của mình. Sẽ luôn có những thước đo cụ thể để con nhận biết về năng lực của mình so với người khác. Và cũng luôn có một sự bù đắp nào đó con sẽ nhận được: nếu con thua kém về mặt thể lực, con có thể bù đắp thiếu sót đó cho bản thân bằng cách nâng cao sức mạnh của trí tuệ hoặc tính kiên trì.

Và khi mọi nỗ lực của con đã đến giới hạn cuối cùng, hãy thử hỏi xem liệu con có thể đứng vững trước một thất bại không thể tránh khỏi và tiếp tục chiến đấu? Liệu con có thể tự cổ vũ rằng mình đã thi đấu hết mình kể cả khi con không tránh khỏi sự thất bại? Liệu con có cảm thấy hài lòng về bản thân mình mặc dù con là người thua cuộc?

Những câu hỏi này chính là ý nghĩa đích thực của thể thao. Có nghĩa là thể thao cho phép bộc lộ phần đạo đức trong tính cách một người thông qua hoạt động thể chất. Điều này nghe có vẻ khá trang trọng, nhưng đó thật sự là điều con cần phải thấu hiểu.

Con là mẫu người luôn khao khát chiến thắng hay con là mẫu người không bao giờ chấp nhận thất bại? Con là mẫu người biết sử dụng cơn giận để đạt được các mục tiêu tốt đẹp hay là loại người để sự tức giận kiểm soát và đánh mất bản thân? Con là người luôn muốn hạ thấp người khác để làm mình nổi bật hơn, hay con là người luôn luôn cảm thấy hạnh phúc khi giúp đỡ người khác phát huy hết khả năng của họ?

Những hành động trên sẽ được con quyết định một cách tức thời và đầy bản năng khi tham gia thi đấu thể thao thực sự. Con sẽ chẳng có nhiều thời gian để đắn đo đâu. Chỉ sau khi trận đấu kết thúc con mới có thể thực sự suy xét những điều mình đã làm. Trong thể thao, thay vì suy nghĩ về sự tồn tại của mình, con phải hành động để tồn tại.

Cha biết một vận động viên chạy bộ. Mỗi sáng, anh đều thức dậy sớm tập luyện với một cường độ khắc nghiệt, anh leo lên leo xuống cầu thang và chạy đường trường qua các ngọn

đòi, đồng thời áp dụng cho bản thân mình chế độ dinh dưỡng nghiêm ngặt dành cho thi đấu. Nhưng cha được biết thì anh ấy chưa bao giờ thắng giải một cuộc đua nào cả.

Một hôm cha tình cờ tập thể dục cùng đường chạy với anh. Lúc ấy, anh có vẻ rất mệt vì vừa kết thúc đoạn đường chạy 1.500m.

- Tại sao anh lại phải khổ công tập luyện đến vậy? - Cha hỏi.

Anh ta đi ngược trở lại đường chạy, tới một điểm cách vạch đích khoảng 10 thước, rồi vạch một đường thẳng ngang bằng đầu mũi giày.

- Tại sao tôi lại khổ công tập luyện trên đoạn đường 1.500 m này à? - Anh ta nói - Là bởi vì 10 thước cuối cùng này. Nhờ 10 thước cuối cùng này mà tôi học được về bản thân mình nhiều hơn tại bất cứ khóa học nào.

Người đàn ông này đã rút ra được một trong những bài học có ý nghĩa nhất khi tham gia thể thao: “Bài học về 10 thước cuối cùng”. Bất kỳ môn thể thao nào cũng chứa đựng trong nó bài học này, bất kể chúng được định dạng dưới hình thức là những phút cuối của một trận game hay những centimet cuối cùng của một cú đánh gôn vào lỗ. Vì đó là những khoảnh khắc mà thể lực và ý chí của con người được thử thách nhiều nhất hướng đến sự hoàn thiện.

Con người chúng ta đều bộc lộ đầy đủ nhất ở khoảnh khắc mà chúng ta được thử thách toàn diện nhất. Bất kể con có tài năng hay không, với “10 thước cuối cùng” này, con vẫn có thể đo được khả năng của mình.

Với tất cả những lý do nêu trên, cha nghĩ rằng con nên tìm một môn thể thao con thích và hết mình vì nó. Nếu con tham gia thể thao vì nó giúp con tìm thấy niềm vui và giúp con hiểu rõ hơn về bản thân mình, chứ không phải vì cái bẫy của những thành tích cùng sự nổi tiếng mà nó mang lại, thì lúc đấy con sẽ được tặng thưởng xứng đáng. Con sẽ có được cảm giác hân hoan, tình bạn với những người khác và hơn hết, nó giúp con hiểu thấu bản thân mình.

Và hơn nữa, nếu đôi khi con gặp một người đang trải qua “10 thước cuối cùng” của chính họ, con sẽ thông cảm với những gì họ đang trải qua. Bởi vì con sẽ biết cảm giác của họ như thế nào trong “10 thước cuối cùng” đó.

Thi đấu thể thao sẽ giúp gia tăng khả năng thấu hiểu trong con. Và bất cứ một hoạt động nào giúp con có được điều này, đặc biệt là giúp con gia tăng sức khỏe thể chất và sự thấu hiểu bản thân, thì hoạt động đó nên được ghi nhận và trân trọng như là một trong những món quà thật sự mà cuộc sống mang lại.

Du hành

Những nẻo đường và những mảnh đất xa lạ luôn có sức cuốn hút đối với con người. Lòng ham thích chu du, sự hồi thúc cho một cuộc phiêu lưu, và sự ham muốn biết xem những gì phía sau chân trời giống như tiếng vọng vang lên mời gọi mỗi chúng ta dần bước vào những hành trình.

Đối với một số người, những tiếng vọng này có thể khá nhỏ và mờ nhạt. Họ dễ dàng gạt chúng qua một bên để tập trung vào những thứ gần hơn, những theo đuổi tức thời như xây dựng một cuộc sống ổn định và một gia đình ấm êm. Đối với người khác, chúng réo to như biển cả và chẳng bao giờ biến mất mặc cho những mối quan tâm thường ngày.

Theo cha, con nên lắng nghe những tiếng vọng này khi con còn trẻ. Đón lấy cơ hội và đi theo tiếng gọi từ những vùng đất mới. Hãy thử trải qua cuộc sống của một người du hành, cho dù chỉ trong một thời gian ngắn thôi. Đó là một cuộc sống mà con sẽ luôn nhớ đến với niềm hứng thú.

Để cha kể cho con một khoảnh khắc trong đời mình, có thể nó sẽ giúp con hiểu rõ hơn.

Đó là một ngày tuyết rơi dày đặc từ sớm, và khi bọn cha tới trạm kiểm soát cuối cùng, trời đã tối sầm mờ mịt. Dãy núi Brooks Range phía trước bị che phủ trong sương mù và mưa tuyết dày đặc, trông lơ mơ như một bức tường đen khổng lồ.

- Trên đó tuyết rơi dày khủng khiếp. Chúng tôi sẽ phải đóng cửa, phòng trường hợp mùa đông có thể đến bất cứ lúc nào. - Người đàn ông trong chiếc chòi kiểm soát nói, tay ôm khẩu súng trường vào lòng.

Cha nhìn vào lối đi trải đá khá hẹp phía trước, kéo dài từ trạm kiểm soát vào sâu trong sương mù. Có thể đi qua được không? Lòng đường được làm một cách vội vã cho thợ lắp đường ống đến xây đường ống Alaska nối giữa Fairbanks và Vịnh Prudhoe. Con đường không có gì hơn là một dải đá dăm lởm chởm trải dọc mặt đất gồ ghề của vùng Alaska hoang dã. Nhiều cây thánh giá trắng cắm tạm thời để tưởng nhớ những tài xế xe chở dầu lạc tay lái và lao xuống vực. Nơi bọn cha đang đứng chính là vực Tai Họa, điểm dừng cuối cùng trước khi tới Brooks Range. Phía sau những vách đá lởm chởm của rặng Brooks Range không một bóng nhà cửa trong phạm vi hàng trăm cây số.

Cha đến hỏi một tài xế xe chở dầu, người vừa vượt qua đoạn đường khó khăn đó với chiếc xe tải phủ kín băng:

- Liệu chúng tôi có thể vượt qua được không?

- Bánh xe anh có buộc xích không?

- Không.

- Nếu là tôi, tôi sẽ không cố đâu. - Ông ta nói, vẻ ngần ngại.

Cha thuật lại câu chuyện với nhóm bạn, nhưng họ gạt đi.

- Chúng ta đã đi đến tận đây rồi, không thể quay lại được.

Cha lên xe một cách miễn cưỡng, và bọn cha tiếp tục lên đường. Chiếc xe trượt dài và lắc mạnh khi tiến vào con đèo. Không lâu sau, bọn cha đã tiến sâu vào cơn bão tuyết mù mịt. Chẳng nhìn thấy gì phía trước trong khi con đèo dần hẹp lại và không có rào bảo vệ. Một chiếc xe tải ngược chiều đột ngột xuất hiện phía trước làm mọi người thót tim. Ở nơi đây, nếu bánh xe chỉ trượt một ly thôi cũng đủ khiến chiếc xe lao vào vách núi, thậm chí xác bọn cha sẽ không bao giờ được tìm thấy. Và sẽ không có gì hơn ngoài sáu người chết và sáu chiếc thánh giá trắng mới.

Người tài xế nhăn ga và lao vào bóng đêm với ánh sáng tỏa ra từ đèn pha. Bọn cha không thể giảm tốc bởi đường đầy băng trơn trượt, nếu dừng lại, sẽ không thể lấy lại tốc độ tiến lên phía trước. Và cũng không thể lùi lại do đường quá hẹp và không có độ bám. Bọn cha sẽ bị kẹt trên đèo với lũ gấu xám gầm gừ xung quanh các mỏm đá nhọn.

Một vài lần, người tài xế suýt trượt tay lái và bánh xe hất tung vụn đá xuống vực tuyết tối tăm khi ông cố hướng xe trở lại con đường.

Không ai nói một lời nào cả. Tất cả đều im lặng nghe tim đập và bám chặt lấy thành ghế. Mặt cắt không còn một giọt máu, cha tự nhủ mình sẽ chết. Cha tự trách thầm mình đã phạm sai lầm khi dẫn thân vào chuyến đi này.

Nhưng cũng thật đột ngột, bọn cha vượt qua cơn bão. Các dãy núi trải dài hai bên. Xa xa phía trước là một bình nguyên rộng mênh mông cha chưa từng thấy trong đời. Màu trắng mênh mông và tinh khiết đến nỗi dường như có thể nhìn thấy độ cong của trái đất. Bọn cha đi xuống khỏi đèo tiến tới bình nguyên, và giờ đây, sự phấn khích đã hoàn toàn thay thế nỗi sợ hãi.

Bọn cha dừng lại giữa bình nguyên.

Tiếng gió hú đã ngừng và bọn cha bước ra khỏi xe trong sự tĩnh lặng ghê người. Bầu trời buổi chạng vạng tràn ngập một màu tím bất tận làm cho mảnh đất như đông lại trong một khoảnh khắc.

Mặt đất xoay tròn và nhấp nhô trước mặt cha như mặt biển mênh mông phủ trong tuyết. Lớp đất phủ rung lên và cả bình nguyên như đang nhảy múa. Cha cảm thấy mất thăng bằng, không thể ước lượng được rằng liệu thung lũng trông thành phía trước đang ở cách nơi cha đứng là hơn chục cây số hay chỉ vài chục mét.

Xa xa từ chỗ cha đang đứng, một dãy núi uốn lượn trông giống như chiếc vương miện với những đỉnh chóp phủ tuyết hòa lẫn trong màu trắng sữa của bầu trời.

Phong cảnh quá hùng vĩ đến nỗi đá cuội trông cũng giống thạch anh. Phía bắc là những đám mây thoảng màu hoa oải hương cuộn cuộn trôi bồng bềnh giống như những ngọn núi đồ sộ trên bầu trời chạng vạng. Cha không thể phân biệt được đâu là nơi mặt đất và bầu trời gặp nhau. Cha như bị mê hoặc trước cảnh sắc thiên nhiên, một thế giới mà trí tưởng tượng của cha cũng không thể nghĩ tới được.

Cha không còn là mình nữa. Những trải nghiệm mới đã thổi qua cha như những cơn gió cuộn. Những sắc màu cha chưa từng được thấy và những không gian cha chưa từng cảm

nhận đã gột rửa tâm hồn cũ kỹ của cha và mang cha đến với phần tâm hồn mới. Phần con người cũ của cha đã lột xác giống như một lớp da không còn hữu dụng và thay vào nó là một con người mới, rộng mở hơn mà cha chưa từng biết đến.

Cha đã không còn là mình trước đây nữa.

Đây là điều kỳ diệu của du hành. Khi rời khỏi nhà, con mang trong mình mối an tâm về những hiểu biết và hình dung riêng của mình. Nhưng trong quá trình khám phá, thế giới với tất cả sự trù phú của nó đã phá vỡ những hình dung này của con. Con gặp những người con không nghĩ tới, con sẽ thấy những cảnh sắc con không tưởng tượng ra được. Thế giới trước đây của con, nơi mà con nghĩ rằng đã quá đủ rộng lớn cho con khám phá, bây giờ trở nên ngày một bé nhỏ và chỉ còn là một chấm nhỏ xíu giữa không gian và qua thời gian.

Con sẽ trở thành một người hoàn toàn khác.

Tất cả những gì con phải làm là để mình hòa điệu vào những khám phá mới. Không cần phải đi quá xa như đến vùng Bắc cực mênh mông huyền bí. Đôi khi chỉ cần một chuyến tản bộ qua một khu rừng hay qua một góc phố mà con chưa từng đặt chân đến trước đó.

Chầm chậm, ký ức về những điều quen thuộc sẽ lùi dần khỏi tâm trí con, và con sẽ thấy bản thân mình lênhên trên những trải nghiệm về thế giới xung quanh. Những suy nghĩ và những mối quan tâm của con sẽ thay đổi. Cảm xúc của con sẽ tập trung vào những con người mới và những sự kiện mới. Thế giới được định hình trong suy nghĩ và tâm trí của con, và con sẽ được giải phóng, ít nhất là trong một giây lát, khỏi những mối bận tâm đời thường.

Tuy nhiên cũng có rất nhiều người không muốn trở thành những khách du hành. Họ không bao giờ muốn rời bỏ cuộc sống hiện tại của riêng mình. Họ cố gắng mang theo cuộc sống hiện có của họ đến bất cứ nơi đâu họ có mặt, và cố gắng để tái tạo lại thế giới của họ. Họ không muốn mạo hiểm sự an toàn cố hữu từ những điều họ đã chắc chắn và cũng không muốn thừa nhận rằng những trải nghiệm của mình là nhỏ hẹp và giới hạn so với thế giới bao la rộng lớn. Họ di chuyển từ khách sạn này đến khách sạn khác, dùng tiền bạc và thẻ tín dụng để bao bọc mình, và không bao giờ thực sự trải nghiệm được thế giới họ sẽ đi qua trong quá trình du hành.

Để trở thành khách du hành thực thụ, con phải sẵn sàng thả lỏng bản thân mình để đến với những khoảnh khắc mới và thoát khỏi vũ trụ của riêng mình. Con phải tin tưởng một cách tuyệt đối vào cuộc sống của những con người và những nơi mà ở đó con sẽ tìm thấy chính mình, ngay cả khi nó sẽ làm suy yếu niềm tin của con vào cuộc sống mà con để lại sau lưng.

Con phải chia sẻ và hòa nhập với những con người này. Hãy ngồi vào chiếc bàn của họ, hãy đi trên những con đường của họ. Hãy làm quen với ngôn ngữ của họ. Kể cho họ nghe câu chuyện về cuộc đời mình và lắng nghe câu chuyện cuộc đời họ. Xem cách họ thương yêu nhau, cách họ xung khắc lẫn nhau. Xem điều gì làm họ coi trọng và điều gì khiến họ sợ hãi. Hãy cảm nhận mọi không gian xung quanh cuộc sống của họ.

Hãy trở thành một phần trong cuộc sống hàng ngày của họ, con sẽ cảm nhận và thấy được ý nghĩa của cuộc sống khi hòa nhập vào trong thế giới của mọi người. Hãy để họ trở thành một phần trong thế giới của con.

Con sẽ ngày một trưởng thành hơn với những trải nghiệm của chính mình. Con sẽ nhận ra rằng sợi dây liên kết với mọi người trên thế giới này là vô tận, và bên dưới sự khác biệt về ngôn ngữ và văn hóa của chúng ta là sự chia sẻ cho nhau giấc mơ yêu thương và được yêu thương, cũng như giấc mơ có một cuộc sống tràn đầy niềm vui hạnh phúc.

Tuy nhiên, nghe theo tiếng gọi của du hành cũng có những điều khó khăn của nó. Sự quen thuộc cố hữu sẽ níu kéo và quấy nhiễu con, cảm giác bất ổn sẽ không để con yên. Những cảm xúc của con sẽ hỗn loạn và có thể có lúc làm con mất phương hướng trong cảm giác rằng đã đánh mất dây neo của đời mình. Nếu con du hành một mình, trái tim con sẽ thổn thức khi nghĩ về những gì ảm áp và thân thuộc trước kia, cũng nhiều như khao khát một người bạn đồng hành tâm đầu ý hợp; và lúc này sự cô đơn sẽ đẩy con vào vực sâu không tưởng.

Và sau đó, sẽ có những trần trở lớn hơn xảy đến. Có thể một ngày nào đó con tỉnh dậy và phát hiện ra rằng con đã trở thành một kẻ bỏ chạy, rằng con đang sử dụng các chuyến đi như một cách để trốn khỏi những rắc rối và phức tạp của việc cố xây dựng một điều gì đó cho cuộc sống của riêng mình. Có thể con sẽ thấy rằng mình đã đi lâu quá, xa quá, và con không còn thấy mình thuộc về bất kỳ một nơi nào hay một người nào nữa. Có thể con cũng sẽ thấy rằng con đã trở thành kẻ nô lệ cho vẻ quyến rũ của những con đường và không còn thỏa mãn với bất kỳ cuộc sống nào khiến con phải dừng chân một chỗ.

Những điều này có thể xảy ra. Nhưng nó có tệ hơn là việc trở thành một người mà những giấc mơ của anh ta đã bị thiêu rụi bên dưới những lệ thường cuộc sống và trở thành một người không bao giờ có niềm vui thích khám phá điều gì phía trước?

Cha tin rằng sự mạo hiểm này là đáng giá. Có cách nào tốt hơn để con có được cảm giác đứng trên một công trình cổ xưa mà lắng nghe sự thinh lặng của mệnh mông? Có cách nào tốt hơn để con có thể nhìn vào mắt của một người đàn ông mù chữ, không bao giờ rời khỏi ngôi làng của mình, và không nói ngôn ngữ của con, mà lại biết rằng giữa hai người vẫn có những điểm chung nào đó? Và có cách nào tốt hơn để trái tim con hiểu được rằng, thế giới này thật quý giá, mỗi con người và mỗi một chốn dừng chân đều là những quà tặng độc nhất mà thế giới đã mang lại cho con?

Và khi con đối mặt với những bi kịch hay những cơ hội tuyệt vời trong cuộc sống, có cách nào tốt hơn để con hiểu được rằng có hàng ngàn, hàng triệu cách để sống, và cuộc sống của con sẽ có nhiều thay đổi, rằng chúng đều đáng giá như cuộc sống mà con đã để lại sau lưng?

Những bài học này và nhiều bài học nữa từ những chuyến du hành sẽ giúp xây dựng những yếu tố mới trong tính cách của con. Con sẽ hiểu được những khoảnh khắc đặc biệt của cuộc sống, khi nỗi sợ hãi và niềm đam mê phiêu lưu gặp nhau, khi sự cô đơn và niềm hồ hởi cũng sẽ gặp nhau. Con sẽ biết được cảm giác khi mình muốn trốn chạy, nhưng không thể nhấc chân lên được. Con sẽ phải đến bờ vực và nhảy, để biết cần quyết định như thế nào khi đối mặt với những cú nhảy khác trong đời.

Những bài học này và những ký ức này sẽ luôn ở lại bên con, sẽ trở thành nguồn động viên và dẫn lối cho con trên mỗi bước đường cuộc sống.

Khi cha ngồi đây, cha có thể tưởng tượng lại cảnh bình nguyên như mộng ở vùng Bắc Alaska. Cha có thể thấy mình ngồi cùng bàn với những thợ cầm thạch người Ý và uống thứ rượu ấm nóng có vị như ánh mặt trời. Cha có thể nhìn thấy những người phụ nữ đẩy những chiếc nôi bằng nhung đang trò chuyện với nhau trên đường phố Brooklyn. Cha có thể nhìn thấy những tia chớp xoẹt sáng lên từ mặt đất trong một đêm tháng chín ở vùng sa mạc Montana.

Nhưng hơn thế, nhờ vào những chuyến du hành, cha có thể nhìn thấy vũ trụ của mình dưới một con mắt khác. Bởi vì cha đã được đi đây đó, biết rõ những điều bản thân mình không thể phủ định và những điều mình đã lựa chọn. Cha cũng hiểu được sự ấm áp và an lành của chiếc bàn, chiếc giường ở nhà mình. Cha còn hiểu rằng thế giới này luôn mở ra trước mắt ta những cơ hội, và được là chính mình chính là cơ hội quý giá nhất.

Khi cha có tuổi và cơ thể của cha bắt đầu yếu đi, thì những ký ức của cha vẫn tươi mới và sống động cùng cha. Chúng sẽ nâng cha lên và mang cha vượt qua các ngọn núi và đại dương. Cha sẽ giữ chặt chúng và xoay chuyển chúng, cha sẽ bắt lấy những tia nắng mặt trời khi nó trở về sống động trong trí tưởng tượng của cha. Và như vậy, cha là một người giàu có và cha luôn sống trong cảm giác mãn nguyện, hài lòng.

Cha muốn con cũng có được sự thanh thản như vậy. Không có gì buồn hơn việc một ngày ta tỉnh dậy, nhìn thấy cuộc sống của mình chỉ là một chuỗi những nỗ lực vô nghĩa và những tháng ngày nhàm chán, rồi tự hỏi: *“Ta đã làm được gì?”*.

Đó là lý do tại sao chúng ta cần đi đến những vùng đất mới, tiếp xúc và cảm nhận cuộc sống mới. Nếu ta không tìm hiểu những điều chưa biết, ta sẽ chôn chặt mình trong những ý nghĩ hạn hẹp. Thế giới của ta sẽ bị thu nhỏ và ta sẽ không còn có cảm giác ngạc nhiên trước những điều mới lạ. Đôi mắt chúng ta không nhìn tới được chân trời, đôi tai của ta sẽ không nghe được những âm thanh réo rắt xung quanh. Một hàng rào đã được dựng lên ngăn ta đến với những trải nghiệm mới, và mỗi ngày của ta trôi qua một cách đều đặn trong sự chán ngán. Chúng ta thức dậy mỗi ngày và phát hiện ra rằng ta đã tự tay giết chết giấc mơ của mình để bảo bọc một cuộc sống bình yên thường nhật.

Đừng trở thành người như vậy. Sự lo ngại những điều chưa được biết và những quyền rũ của tình trạng êm ấm hiện tại luôn âm mưu để ngăn con bắt lấy những cơ hội mang đến cho con những trải nghiệm tuyệt vời. Nhưng nếu con tiến tới, con sẽ không bao giờ phải hối tiếc. Chắc chắn rằng sẽ có những khoảnh khắc bất an khi con đứng một mình trên con đường vắng dưới cơn mưa lạnh lẽo, hay khi con lên cơn sốt trên một chiếc giường lạ. Nhưng những khoảnh khắc không may này sẽ chợt đến rồi chợt đi. Cuối cùng, cái con đạt được là trở thành một người giàu có hơn, mạnh mẽ hơn, sáng suốt hơn, hạnh phúc hơn; và thật tuyệt vời được trở thành một người mà những mạo hiểm và gian khổ đã trải qua chẳng là gì nếu so sánh với những kiến thức và kinh nghiệm đã tích lũy được.

Cha đã viết vào nhật ký của mình một câu chúc dành cho người du hành: *“Chúc có được đôi giày ấm, một cái gối êm và quần áo khô ráo”*. Chỉ vậy thôi. Với tất cả những thứ đơn giản và gần gũi đó, bất cứ ai cũng hoàn toàn có thể mơ tới những vì sao.

Những khoảnh khắc đặc biệt

Cha còn nhớ khi ấy, lúc cha 25 tuổi, không một xu dính túi, ốm yếu, cô đơn và sợ hãi sống trong gác xép nhỏ tại một thị trấn trước đây vốn là một trường đại học thời Trung cổ ở Marburg, Đức. Cha không có bạn bè và phải sống xa gia đình. Cả ngày cha làm việc cho một cửa hàng phục hồi đồ cổ, và vào các buổi tối cha đi lang thang trên đường giữa những dòng người không cùng ngôn ngữ.

Chưa bao giờ cha cô đơn đến thế.

Mẹ của người chủ cửa hàng nơi cha làm việc là một người đàn bà rất thân thiện và tế nhị. Bà đã nhìn thấy những xáo trộn cũng như những diễn biến đang xảy ra trong lòng cha. Bà đã nhìn thấy cha ngồi vẽ tranh với những đứa trẻ hàng xóm dưới bóng râm của tòa lâu đài. Bà đã thấy cha trong những lúc lơ đãng nhìn vào khoảng không.

Vậy là, một ngày bà đến bên cha.

- Ta đã quan sát cậu. - Bà nói. - Ta nhìn thấy được sự cô đơn trong đôi mắt của cậu. Ta nhìn thấy trái tim cậu đã bỏ cậu ra đi. Có rất nhiều người như cậu. Khi cuộc sống trở nên quá khắc nghiệt, những người như cậu chỉ biết trông chờ vào tương lai. Hoặc họ lại vọng về những niềm hạnh phúc trong quá khứ. Thời gian là kẻ thù của họ. Những ngày họ đang trải qua cũng chính là kẻ thù của họ. Ở thời điểm hiện tại, họ không có được một niềm tin nào vào sống. Họ chỉ sống cho tương lai và cho quá khứ. Nhưng sống như vậy là sai lầm.

Bà lại tiếp tục:

- Ta có một nguyên tắc đơn giản mà bản thân ta vẫn đang thực hiện: Hãy luôn tìm kiếm những khoảnh khắc đặc biệt.

Rồi bà ngồi xuống cạnh cha:

- Những khoảnh khắc đặc biệt xuất hiện bất cứ khi nào và bất cứ ở đâu. Nó là khoảnh khắc mà cậu thực sự cảm thấy mình hòa nhập với thế giới xung quanh. Nó có thể là khoảnh khắc của tình yêu và cũng có thể là nỗi khiếp sợ. Nó sẽ luôn ở trong ký ức của cậu. Đến bây giờ, những người bạn của ta đã lần lượt qua đời, nhưng ta luôn có những khoảnh khắc đặc biệt để nhớ. Đó là những khoảnh khắc chúng ta nhìn vào mắt nhau xưa kia.

Cha quay lại, nhìn vào khuôn mặt nhân hậu của bà. Bà nhẹ nhàng:

- Hãy lắng nghe thật kỹ những lời ta nói. Khoảnh khắc này đây cũng là một khoảnh khắc đặc biệt. Chúng ta sẽ không bao giờ quên được nó. Vì lúc này ta và cậu đang rất gần nhau. Hãy bắt lấy khoảnh khắc này và giữ chặt nó. Đừng quay lưng với nó. Rồi nó sẽ trôi qua và chúng ta vẫn sẽ là chính mình trước đó. Nhưng những khoảnh khắc đặc biệt này sẽ xâu chuỗi với nhau như những hạt ngọc trai để tô điểm cho cuộc đời cậu. Tìm kiếm nó hay không hoàn toàn tùy thuộc vào cậu. Tạo ra nó hay không cũng tùy thuộc vào cậu. Và cậu được toàn quyền quyết định việc có chia sẻ chúng với người khác hay không.

Bà vuốt tóc rồi vỗ nhẹ vào đầu cha:

- Hãy luôn tìm kiếm những khoảnh khắc đặc biệt.

Vài năm sau, bà qua đời. Căn bệnh ung thư đã cướp đi sinh mạng của bà, nhưng cha không bao giờ có thể quên được những lời bà nói. Cha không bao giờ còn xét đoán những khoảnh khắc bằng niềm vui hay nỗi đau chứa trong nó. Thay vào đó, cha tìm cách để trải qua khoảnh khắc đó bằng cách để nó lấp đầy trái tim và tâm hồn mình.

Cha biết rằng nếu cha biết sống tất cả cho hiện tại, thì những khoảnh khắc đặc biệt sẽ đến. Cha đã trải qua nó khi ngồi lặng lẽ bên tách cà phê, lắng nghe tiếng chim hót bên ngoài cửa sổ. Cha đã trải qua nó khi nói chuyện với những người xa lạ. Chúng đến như những dòng nước lũ ngập tràn trong một cuộc sống đầy biến động, không báo trước và không mong đợi, nhưng cũng thật ấm áp và trở thành những kỷ niệm sống mãi trong ký ức cha. Chúng chính là những món quà tinh thần vô giá.

Con phải học cách để đón lấy những khoảnh khắc này trong cuộc sống. Chúng thật sự là những hạt ngọc trai đáng giá vô cùng. Con không thể ép buộc được nó. Con cũng không thể tạo ra nó. Nhưng con có thể có nó khi trái tim con tĩnh lặng và sống hết mình với những phút giây hiện tại.

Tuy nhiên, con sẽ không bao giờ bắt gặp những khoảnh khắc đặc biệt nếu con chỉ chăm chăm phán xét hoặc cân đo những sự kiện xem chúng có mang lại lợi ích hay góp phần vào hạnh phúc của con. Làm vậy tức là con đang đi theo “cái tôi” và chính cái tôi đó sẽ giới hạn tầm nhìn và ước vọng của con. Chỉ khi con hòa mình vào vũ trụ, con mới có thể thay đổi và làm đẹp hơn “cái tôi” của mình. Khi đó, và chỉ khi đó, những khoảnh khắc đặc biệt mới xuất hiện trong cuộc đời con.

Vì vậy, khi con cô đơn, xa nhà, hay ở bất cứ nơi nào, hãy tìm kiếm những khoảnh khắc đặc biệt. Khi con bước đến chạm vào khuôn mặt người con yêu, hãy tìm kiếm những khoảnh khắc đặc biệt. Khi con bị chặn lại trên đường bởi một kẻ thô lỗ với đôi mắt thao láo và nói những lời chối tai, hãy tìm kiếm những khoảnh khắc đặc biệt. Nó sẽ ở đó. Và nó đang đợi con.

Cha biết rất ít về các bài tập thiền. Nhưng cha tin rằng khoảnh khắc đặc biệt cũng chính là những giây phút mà thiền hướng tới. Nó là món quà của tạo hóa dành cho những người biết hòa mình một cách vô tư nhất vào cuộc sống mà không phán xét hay đòi hỏi sự đền đáp.

“Hãy luôn tìm kiếm những khoảnh khắc đặc biệt”. Nếu cha có thể truyền được toàn bộ ý nghĩa trong câu nói này cho con, nghĩa là cha đã cho con chiếc chìa khóa đơn giản và thanh khiết nhất để đến với niềm hạnh phúc của cuộc đời.

Sức mạnh của sự quan tâm

Hầu hết chúng ta đều sống trong nỗi hoang mang về việc định hình vị trí của mình trong xã hội. Nhiều người, đặc biệt là những người trẻ, mê mải lao theo cuộc sống học đòi kẻ khác cho tới khi họ không còn biết chính mình là ai. Một số khác lại mong muốn trở thành người có vẻ hoàn hảo, đã cố gây ấn tượng bằng cách phô trương những thành tích và tầm quan trọng của mình với mọi người. Tuy nhiên hành động của hai loại người này chỉ thể hiện nỗi sợ hãi rằng có ai đó sẽ phán xét con người họ.

Khi còn trẻ, cha cũng từng bị ám ảnh vì nỗi sợ đó. Cha thường không dám hành động một cách khách quan nhất vì sợ bị người khác đánh giá. Có nhiều lúc cha cố gắng để buộc mình thành trung tâm của cuộc thảo luận để chắc chắn rằng cha được công nhận trong mọi điều cha nghĩ hay cha làm. Cha loại bỏ người khác ra khỏi cuộc thảo luận, cố hạ thấp người khác, chỉ vào những điểm yếu và mâu thuẫn của họ như thể đó là cách để nâng cao giá trị bản thân mình.

Mãi đến khi cha nhận được lời nhận xét của chú Craig thì cha mới thật sự nhận thức được bản thân mình.

Chú Craig và cha là bạn thân, đã học và tốt nghiệp cùng nhau. Cả hai có rất nhiều điểm chung. Duy chỉ có một điều khác là chú ấy sống dưới ánh mặt trời tràn đầy tinh thần, còn cha lại sống dưới ánh trăng. Cả hai cứ như là hai tấm gương phản chiếu ở những góc độ mà chẳng bao giờ mỗi người tự nhìn thấy ở bản thân.

Một ngày mùa thu nắng ấm, cha và chú Craig đang ngồi tại khu vực học bài quen thuộc, vừa học vừa thảo luận về một vấn đề chuẩn bị cho khóa luận tốt nghiệp. Cha nhìn ra cửa sổ và nhận ra một trong những giáo sư của mình đang đi ngang qua bãi đậu xe. Thầy đã không ở trường cả mùa hè, và năm học trước cha đã có vài hiềm khích với thầy ấy. Cha đã từng phản biện gay gắt một vài ý kiến của thầy, rồi cũng nhận lại từ thầy điều tương tự. Từ ngày đó cả hai không còn gặp nhau.

- Chết tiệt. - Cha nói với Craig. - Tớ chẳng muốn nhìn thấy ông ấy.

- Sao vậy? - Craig hỏi.

Cha giải thích với Craig chuyện xảy ra vào mùa xuân năm trước.

- Tớ đã từng đụng độ với ông ấy. Và tớ nghĩ, ông ta cũng chẳng ưa gì tớ.

Craig đi tới bên cửa sổ nhìn người thầy đang đi qua.

- Tớ cho rằng cậu đã nghĩ sai rồi. - Chú ấy nói. - Cậu là người đã quay lưng đi, và cậu làm vậy chỉ vì cậu lo sợ. Có thể thầy đã nghĩ là cậu không ưa thầy, nên thầy mới đối xử lạnh lùng với cậu. Mọi người ai cũng vậy. Người ta chỉ đối xử tốt với những người cũng đối xử tốt với họ. Nếu cậu cho thầy thấy rằng cậu yêu mến thầy, thì thầy sẽ cởi mở với cậu thôi. Hãy đi xuống và nói chuyện với thầy đi.

Cuối cùng cha cũng bị chú Craig thuyết phục. Cha chậm chậm đi xuống cầu thang dẫn ra bãi đậu xe và khi gặp thầy, cha cố gắng nở một nụ cười thân thiện nhất có thể và hỏi thăm thầy một cách nồng hậu. Thầy nhìn cha vẻ bất ngờ, và sau đó đặt tay lên vai cha. Cả hai tiếp tục vừa đi vừa nói chuyện. Cha có thể thấy Craig đang đứng ở nơi cửa sổ nhìn theo và mỉm cười.

Điều này thật đơn giản, vậy mà trước đó cha chưa bao giờ nhận ra. Khi đối mặt với mọi người, cha đều lo sợ họ sẽ phán xét cha, trong khi họ cũng lo sợ cha phán xét lại họ. Tất cả chúng ta đều sống trong nỗi sợ hãi bị người khác phán xét, trong khi chỉ cần một hành động nhỏ của sự chân thành quan tâm cũng đủ để lấp đi khoảng trống ấy.

“Người ta chỉ đối xử tốt với những người cũng đối xử tốt với họ”. Câu nói của chú Craig đã giúp cha nhìn thế giới bằng một đôi mắt khác. Thay vì nhìn thấy sự phán xét trong đôi mắt của mọi người, cha đã thấy là họ cần cha. Cha cũng thấy được ở họ mong muốn được chú ý và quan tâm. Cha bắt đầu nhận thấy rằng hầu hết mọi người đều không phải đợi để đánh giá cha, mà chờ cơ hội để chia sẻ một vài điều về bản thân họ.

Từ ngày đó về sau cuộc sống của cha đã được xoay chuyển, dù thực hiện điều này thật không đơn giản. Vẫn còn rất nhiều thời gian cha lo sợ bị người khác phán xét. Và cha vẫn bị tổn thương khi một vài người ngạo mạn đã lợi dụng sự cởi mở của cha và dùng chúng để cười cợt hoặc hạ thấp cha. Nhưng rồi cha cũng nhận ra rằng nếu ta quan tâm và yêu mến mọi người thì thế giới sẽ mở rộng ra trước mắt ta.

Cha đã khám phá ra thế giới của những người mà cha sẽ chẳng bao giờ biết được nếu không mở rộng quan hệ với họ. Người thợ sửa xe, người thu ngân, hay người điên, kẻ trộm – tất cả đều có những câu chuyện về cuộc đời họ.

Người nông dân kể cho cha nghe về chiếc máy cày, các nhà khoa học nói với cha về nguyên tử. Cha biết được cuộc sống ở ven biển nước Úc, và biết được cảm giác ra sao khi phải đứng suốt ngày trong một nhà máy đóng đồ hộp. Một lần trên một chuyến tàu đi qua Canada, cha đã bắt chuyện với một người bị tất cả mọi người xa lánh vì anh ta cứ nói chuyện như người say. Qua câu chuyện, cha mới biết được anh này vừa phục hồi sau một cơn đột quỵ. Anh ấy là kỹ sư làm việc trên chính tuyến đường sắt mà cha đang đi, và cả hai đã trò chuyện đến tối mịt. Mỗi một dặm đi qua, anh ấy luôn làm cha thích thú với những câu chuyện về lịch sử của tuyến đường sắt này: nào là Pole P’ Bones Creek – tên gọi của hàng ngàn bộ xương bò được chôn cất bởi thợ săn da đỏ, nào là huyền thoại về một người thợ đặt đường ray tàu có thể nâng tới 500 pound (khoảng 227 kg) thép dùng làm đường ray, rồi một trưởng tàu tên là McDonald luôn mang theo một con thỏ như bạn đồng hành trong mỗi chuyến đi... Khi bọn cha tạm biệt, anh ấy nói:

- Cảm ơn đã nói chuyện với tôi. Hầu hết mọi người chẳng ai bận tâm tới tôi.

Nhưng thực ra chính cha mới phải là người cảm ơn vì cha đã nhận được rất nhiều điều thú vị qua những câu chuyện rất sống động của anh.

Ở một góc đường náo nhiệt của Oakland, California, một gia đình hỏi đường cha hóa ra là một gia đình đến từ vùng ven biển Tây Bắc hẻo lánh của nước Úc. Cha đã hỏi thăm họ về

cuộc sống ở quê hương. Bên tách cà phê, họ đã khiến cha thích thú với những câu chuyện về những con cá sấu nước mặn khổng lồ “với chiếc lưng vĩ đại như mũi xe” ở gần nhà của họ.

Mỗi cuộc gặp gỡ trở thành một cuộc phiêu lưu, và mỗi người là mỗi bài học trong cuộc sống. Người giàu, người nghèo, người quyền lực, người cô đơn, ai cũng có những giấc mơ và những nỗi băn khoăn như cha đang có. Và nếu chừng nào cha còn lắng nghe, thì mọi người vẫn luôn còn những câu chuyện độc đáo để chia sẻ.

Nếu con là người sẵn sàng tiến tới bên người khác và mở lòng ra với họ thì bức tường bao quanh con sẽ bị đập đổ. Những người được con quan tâm sẽ hướng về phía con. Nhiều người tin tưởng con vì con biết lắng nghe họ. Con sẽ thấy rằng đây mới là khi con được đánh giá cao và được tôn trọng hơn là việc con tìm cách phô trương những thành tích và tầm quan trọng của con trước người khác, bởi vì con đã cho người khác cơ hội để tỏa sáng.

Đó là những điều mà Craig đã hiểu được. Đó là lý do mà chú ấy đã lấp đầy mọi căn phòng mình bước vào bằng sự ấm áp và nồng nhiệt. Chú đã làm nảy sinh những tình cảm tốt đẹp để lấp đầy khoảng cách giữa mọi người với nhau.

Để trở thành một người như chú Craig, con phải có dũng khí lắm đấy. Bởi vì có thể nhiều người sẽ nghi ngờ con đang lôi kéo họ vì những động cơ đen tối. Họ sẽ đặt nghi vấn cho sự nồng nhiệt của con và lợi dụng sự cởi mở của con. Nhưng họ không thể làm gì hoặc nói gì để có thể làm mất đi cảm giác ấm áp có được từ việc con mở rộng niềm yêu mến của mình đến mọi người và cuộc sống quanh con. Và không có một sự buộc tội nào có thể làm biến mất cảm giác hạnh phúc con có được từ việc biết rằng cuộc sống của con sẽ phong phú hơn nhờ những người mà con đã gặp.

Hãy tận dụng cơ hội. Hãy yêu mến mọi người mà con có dịp tiếp xúc. Hãy xem đó là cơ hội để mở ra những cánh cửa mới cho con. Hãy thử xem liệu ánh sáng con chiếu lên người khác sẽ phản chiếu lại hàng trăm lần hay không.

Sự kỳ diệu của nghệ thuật

Giao thừa đêm qua, ti-vi đã chiếu lại buổi biểu diễn bản giao hưởng số 9 của Beethoven tại Berlin Schauspielhaus do nhạc trưởng vĩ đại Leonard Bernstein⁽¹⁾ chỉ huy. Đó là buổi biểu diễn vào dịp giao thừa năm 1989.

Cha còn nhớ năm đó mình đã đọc được thông tin về buổi biểu diễn này. Đây là một buổi hòa nhạc nhân kỷ niệm ngày bức tường Berlin sụp đổ. Cha đã thấy những công dân Đông Âu sống với niềm hạnh phúc khôn cùng mà có lẽ những người ngoài cuộc như chúng ta chỉ có thể tưởng tượng ra. Đó là một bầu không khí rạo rực, ngất ngây, dâng trào men say.

Những nhạc sĩ từ Liên bang Nga, Mỹ và các nước ở châu Âu đã quy tụ lại cho buổi diễn. Đội hợp xướng cũng được tập hợp lại từ khắp nơi trên thế giới.

Leonard Bernstein đã được đề nghị chỉ huy dàn nhạc này. Ông, một người gốc Do Thái đã phải trải qua những năm tháng đen tối của Holocaust⁽²⁾, đứng ngay giữa trung tâm thành phố vốn là biểu tượng của chế độ cai trị Quốc xã và là nơi thế giới đã bị chia cắt làm đôi, một bên là chủ nghĩa cộng sản và một bên là chế độ dân chủ, chuẩn bị để chỉ đạo dàn hợp xướng đa quốc tịch với khái hoàn ca.

Thời gian sống của Bernstein không còn nhiều nữa.

Buổi hòa nhạc ấy quả thật là một diễn văn tiễn biệt ý nghĩa nhất dành cho con người đã dâng hiến cả cuộc đời mình cho vẻ đẹp và sức mạnh của âm nhạc. Nơi ấy, cha đã thấy gương mặt hạnh phúc của những nhạc công, vẻ ngơ ngác của những đứa trẻ được vinh dự tham gia dàn hợp xướng, những giây phút tĩnh lặng, những cảm xúc mãnh liệt của thánh giả, tất cả tạo nên không khí một buổi hòa nhạc tuyệt vời ngoài sức tưởng tượng.

Tất cả hòa vào nhau trong một khoảnh khắc: những lý tưởng và vinh dự to lớn của dân tộc Đức anh hùng; chiến thắng rực rỡ khi tinh thần con người đã vượt qua sức mạnh chính trị; âm nhạc kỳ diệu của Beethoven; những vần thơ mạnh mẽ về tự do của Schiller; những cuộc trùng phùng sau bao ngày xa cách; năm cũ, thời đại cũ qua đi mở ra một tương lai tươi sáng khi bức tường Berlin sụp đổ và niềm hoan hỉ đã vắng bóng lâu ngày bây giờ dâng trào trong cảm xúc của nhân loại khắp nơi.

Khi Bernstein vung lên chiếc gậy chỉ huy giàn nhạc, mọi cảm xúc bỗng kéo nhau ùa về – niềm hạnh phúc, sự đau thương, sức mạnh và sự vĩ đại – xua tan bóng mây quá khứ kinh hoàng khi sáu triệu con người bị thảm sát và những năm tháng đau thương cùng cực của những con người bị lưu đày.

Tất cả vang lên cùng một nhịp điệu, âm nhạc ngân dài, trải rộng và trở thành những cảm xúc thanh bình.

Cha đã chảy nước mắt. Chưa bao giờ cha có những cảm xúc mãnh liệt như vậy. Âm nhạc đã hàn gắn những vết thương và mang đến tình yêu cho cuộc sống. Nó là sự thú tội, là sự ngợi ca. Nó đã khơi dậy được mối giao hòa, phần tình cảm đích thực trong mỗi chúng ta.

Buổi hòa nhạc kết thúc và cha thấy mình như được đổi thay. Nghệ thuật đã mang đến cho cha những khoảnh khắc thật tươi đẹp trong cuộc sống. Cha không được chứng kiến trực tiếp, không được hòa vào dòng người đó nhưng cha vẫn cảm thấy như mình đang hiện hữu ở khoảnh khắc mà chỉ có nghệ thuật mới có thể mang lại, khi con người chúng ta đã sáng tạo nên những hiện hữu từ điều hư vô, và mang vào nó một vẻ đẹp đầy giá trị - có thể là vĩnh hằng.

Đó chính là sức mạnh của nghệ thuật. Sức mạnh này sống trong những bài ca, những câu thơ, những trang tiểu thuyết, trong các bức họa, các công trình kiến trúc, những tác phẩm điêu khắc... Đó là những tác phẩm tồn tại theo thời gian và con người muôn đời luôn ngưỡng mộ.

Cha có thể đo được cuộc đời mình bằng những khoảnh khắc khi nghệ thuật đã giúp biến chuyển cha – lúc cha đứng trước nhà thờ Duomo Pieta⁽³⁾ – tác phẩm của kiến trúc sư vĩ đại Michelangelo, hay lần đầu tiên lắng nghe Dylan Thomas⁽⁴⁾ đọc thơ, nghe giai điệu của Bach⁽⁵⁾.

Và không chỉ có thế, cha có thể tìm thấy niềm vui và hạnh phúc trong những khoảnh khắc rất đời thường khi cha ngồi trong một quán bar đầy khói thuốc, lắng nghe Muddy Waters và Little Walter song tấu; nghe một cô gái người Nhật nhỏ bé chơi một bản sonata bằng đàn violin; khi cha dừng chân trước một quầy hàng lưu niệm ở vịnh Hudson, nhìn vào một bức ảnh Inuit⁽⁶⁾ khắc hình một người gấu.

Những khoảnh khắc này con có thể tìm thấy mọi lúc, mọi nơi. Nghệ thuật không phải là những thể hiện quá cao vợi, nghệ thuật là sợi dây kết nối đầy sáng tạo để gắn kết con người lại với nhau. Và khi ta đón nhận, trái tim ta rộng mở, tâm hồn ta khao khát và trí tưởng tượng ta sẽ bay bổng.

Con cần những khoảnh khắc này để cuộc sống của con thoát khỏi sự tẻ nhạt của những mối bận tâm thường ngày.

Nếu con có thể tạo nên những khoảnh khắc ấy – nếu con là một họa sĩ hay một nhà thơ, nếu con là một nhạc sĩ hay là một diễn viên – con đang mang trong người những giá trị vô cùng. Nếu con không thể sáng tạo, ít nhất con phải học cách yêu nghệ thuật để sự sáng tạo của người khác tồn tại và trở nên sống động trong con.

Một khi con đã yêu thích một môn nghệ thuật đủ để con cảm nhận được nó, con sẽ nghe được tiếng vang vọng từ một cuộc sống đầy bí ẩn và khát khao đang mời gọi.

Và đó có thể là cách ngắn nhất để tiến đến thiên đường.

Chú thích:

(1) Leonard Bernstein (1918 – 1990): Huyền thoại của nhạc cổ điển Mỹ. Ông được xem là nhạc trưởng vĩ đại, một pianist hoàn hảo, đồng thời là một trong số những nhà soạn nhạc xuất sắc nhất nước Mỹ.

(2) Holocaust: Tên gọi nạn tàn sát khoảng 6 triệu người Do Thái và nhiều nhóm thiểu số khác ở châu Âu và Bắc Phi do phát xít Đức và các nước cùng phe gây ra trong Thế chiến thứ hai.

(3) Duomo Pieta: Nhà thờ Duomo của Ý được xây dựng vào thế kỉ 14, bên trong có bức tượng Pieta – một tuyệt tác bằng đá cẩm thạch của kiến trúc sư vĩ đại Michelangelo (1475 – 1564).

(4) Dylan Thomas(1914 – 1953): Nhà thơ nổi tiếng nước Anh.

(5) Johann Sebastian Bach (1685 – 1750): Nhà soạn nhạc thiên tài người Đức.

(6) Inuit: Một tộc người sống ở vùng Bắc Mỹ, gần Bắc Cực, trên đảo Groenland, tại eo biển Bering.

Phụ nữ và đàn ông

Đó là một mùa hè rực lửa. Khi ấy cha còn trẻ và đang sống tại Ý. Bạn cùng phòng của cha là một người Iran. Cậu ta sống khá lặng lẽ, có cảm giác như cậu đang phải chịu đựng một gánh nặng tinh thần nào đó. Cậu ta tự gọi mình là Camillo vì không muốn mọi người nhận ra cậu là người Iran. Cha và cậu ta dần trở nên thân thiết.

Người Ý thường có thói quen đi dạo quanh thị trấn trong cái nóng của buổi chiều muộn. Người ta khoác lên người những trang phục đẹp nhất rồi đi đến quảng trường hay vòm phun của thị trấn để uống một ly Campari hoặc tản bộ cùng bạn bè. Đây là khoảng thời gian dành cho những câu chuyện vãn.

Một chiều, Camillo rủ thêm một người bạn của cậu ta là Reza, cùng đi tản bộ. Reza khá sôi nổi và hài hước. Cậu ta có vẻ nổi bật trong các câu chuyện tếu nhưng thường trở thành một gã khờ trong các cuộc đàm luận nghiêm túc.

Bọn cha bắt đầu tản bộ khi trăng đã lên quá những ngọn đồi. Đó là một ngày đẹp trời, con phố tẻ nhạt thường ngày bỗng đông như ngày hội.

Đi phía trước bọn cha là ba cô gái trẻ tay trong tay. Reza níu tay áo cha lại và thì thầm:

- Xem tớ này. - Rồi cậu ta chạy nhanh về phía các cô gái và lộn một vòng trước mặt họ. Thật tình nhìn cậu ta lúc này không khác gì một con khỉ đang diễn trò.

Ba cô gái lùi lại và nhìn chăm chăm vào Reza. Cậu ta cười lớn và chạy ngược về phía cha, huyền thuyên một câu gì đấy bằng tiếng Iran. Camillo thì cúi mặt xuống đất vì ngượng.

- Cậu làm cái quái gì vậy? - Cha sửng sốt hỏi.

- Ôi dào, phụ nữ ấy mà. - Cậu ta nói. - Họ thích những trò như vậy.

Reza đã nhầm. Phụ nữ không thích những hành động như vậy. Họ chỉ hưởng ứng chúng vào đúng thời điểm. Nhưng họ thực sự không thích những trò đó. Nó làm cho họ cảm thấy như đang trở thành đối tượng để trêu đùa và làm cho mối quan hệ giữa chúng ta với họ trở thành hình ảnh đáng xấu hổ như thể cảnh mèo vờn chuột, trong đó chúng ta đóng vai những con mèo lỗ bịch nhất.

Một vài người trong chúng ta đôi khi cũng có những hành động như Reza vậy. Ta có thể thấy những chuyện như thế ở khắp mọi nơi: những gã tài xế trên các xe tải, những gã doanh nhân trong cầu thang máy, hay những gã trai trẻ lảng vảng tại các ngã tư - bọn họ huýt sáo, gào rú, nhìn chăm chăm vào thân thể của những người phụ nữ, thúc khủy tay hay đàm tiếu - mặc nhiên cho rằng họ có cái quyền đối xử suồng sã như vậy đối với phụ nữ.

Thật buồn khi chứng kiến những chuyện như thế và cũng thật xấu hổ thay. Tất cả những hành động khiếm nhã, những từ ngữ cộc nhả mà họ thể hiện chẳng khác gì chiếc mặt nạ họ dùng để che giấu sự ham muốn điên cuồng đối với phụ nữ.

Thực ra sự ham muốn đó cũng là lẽ tự nhiên. Từ thuở sơ khai, phụ nữ đã luôn là trung tâm của cuộc sống chúng ta. Chúng ta yêu họ, chúng ta ghét họ, chúng ta cần họ, thậm chí có lúc chúng ta còn hy vọng mình sẽ không còn khao khát họ. Và có những lúc, chúng ta không nhìn nhận đúng giá trị về người phụ nữ.

Chúng ta, những người đàn ông, chưa đặt mình trong vai trò một người phụ nữ. Chúng ta không thể hiểu được những chịu đựng sinh lý và cả những vấn đề tâm lý mà người phụ nữ phải đối mặt trong cuộc sống. Chúng ta cũng không thể hiểu được nỗi đau của những người phụ nữ khi bị đối xử phân biệt về giới ngay từ lúc mới sinh ra.

Vì vậy, chúng ta với tư cách là những người đàn ông cần phải phá bỏ những suy nghĩ cũ kỹ và thừa nhận những vai trò không thể thiếu của người phụ nữ trong cuộc sống. Đồng thời, chúng ta cần phải nhìn lại bản thân để xem mình có mang những định kiến, những thái độ đã làm phụ nữ tổn thương và giận dữ hay không, để chắc chắn rằng chúng ta có là một “Reza” thứ hai hay không, để chắc chắn rằng chúng ta có coi thường họ hay không.

Cuối cùng, khi đã thay đổi cái nhìn về người phụ nữ, chúng ta cũng cần phải tìm tiếng nói chung với họ để có thể trở thành bạn bè và người yêu thực sự tùy theo mối quan hệ phát triển theo hướng nào. Chúng ta cần tìm ra những điểm chung nơi phụ nữ và đàn ông để cùng nhau sống trong hòa hợp.

Thực hiện được điều này không hề dễ dàng. Hiện tại, không ai biết cách để vạch ra rõ ràng đâu là những mặt chung của hai giới và đâu là thế giới riêng của mỗi bên.

Chúng ta cần phải quan tâm đến những khác biệt này ngay cả khi ta đang đấu tranh cho sự bình đẳng giới. Đàn ông không phải là phụ nữ; và ngược lại. Sự khác biệt giữa hai giới sẽ luôn hiện hữu. Và vấn đề là chúng ta phải tìm ra một khuôn khổ chung nơi sự khác biệt sẽ được thể hiện rõ ràng mà không cần đến sự khuất phục từ cả hai phía.

Thế hệ của con có cơ hội để thay đổi điều này. Các con có cơ hội để thiết lập một thế giới mới của loài người. Khi đó đàn ông sẽ biết cách ứng xử với phụ nữ một cách lịch sự, có trách nhiệm và nhìn nhận ở họ những ảnh hưởng tích cực hơn.

Trong thế giới lúc ấy, chúng ta có thể yêu thương nhau, vui đùa cùng nhau, làm việc cùng nhau mà không có nỗi sợ hãi và những lời chỉ trích; một thế giới thân thiện mà không có sự xét đoán và những định kiến lạc hậu.

Đã đến lúc chúng ta phải bắt đầu hành động. Chúng ta có thể bắt đầu vào bất cứ đâu, có thể là trên chiếc xe tải, cũng có thể là trong chiếc thang máy quen thuộc hay tại các ngã tư đông người. Chúng ta cũng có thể bắt đầu từ ngay chính trái tim, suy nghĩ của mình và những người bạn xung quanh.

Phụ nữ đã hành động rồi, và con đường của họ đầy cam go. Bây giờ đến lượt những người đàn ông chúng ta phải vào cuộc. Nhưng thời điểm cho cuộc chiến đã chín muồi. Một trong những bài học lịch sử đã dạy ta đó là nếu chúng ta không chọn cuộc chiến, thì chính cuộc chiến sẽ chọn chúng ta.

Thực tế là nó đã chọn các con, những người đàn ông trong moat thế kỷ mới.

Và nhiệm vụ của các con là học cách để hành động như một người đàn ông đích thực, không phải là một Reza thứ hai.

Chú thích:

[\(1\)](#) Camillo: Một tên gọi khá phổ biến của người Ý.

Điều kỳ diệu của tình yêu

Tình yêu là điều kỳ diệu. Tình yêu đến như thế nào cũng là một bí ẩn. Và chẳng ai giải thích được tại sao tình yêu lớn lên cũng như tại sao tình yêu chết đi.

Con có thể phân tích sự kỳ bí này, tìm kiếm các nguyên nhân và lý do, nhưng con sẽ không thể làm gì để điều khiển được con người mình. Con người chúng ta là một món quà sẽ đến rồi sẽ mất đi vào một thời điểm nhất định, nên tình yêu khi tìm đến với ta cũng như một món quà bí ẩn mà ta không thể đặt câu hỏi cho sự hiện hữu của nó.

Thỉnh thoảng – hy vọng rằng ít nhất là một lần trong cuộc đời con – món quà tình yêu sẽ tìm đến với con như một bó hoa tươi thắm nhất, để con sẽ đón nhận và trân trọng tất cả vẻ thần kỳ của nó. Nó là giấc mơ mà tất cả chúng ta đều chia sẻ với nhau và mong có được dài lâu. Nhưng thông thường hơn, tình yêu sẽ đến và giữ chặt con, làm con thăng hoa trong một khoảng thời gian ngắn rồi sẽ vụt bay đi.

Khi tình yêu tìm đến, những người trẻ tuổi họ thường tóm lấy và giữ chặt nó cho mình, mà không nhận thấy rằng món quà tình yêu dễ dàng đến thì cũng dễ dàng mất đi. Khi họ không còn cảm giác về tình yêu nữa, hay khi người họ yêu đã mất đi cảm giác yêu đương với họ, họ cố gắng một cách tuyệt vọng để níu kéo tình yêu đã chết thay vì chấp nhận để nó ra đi.

Họ muốn có câu trả lời rõ ràng trong khi chẳng có câu trả lời nào cho tình yêu cả. Họ muốn biết họ đã làm sai điều gì khiến người họ yêu không còn yêu thương họ, hoặc họ cố gắng để làm người mình yêu thay đổi, vì họ nghĩ rằng nếu thay đổi một vài điều nhỏ nhặt thì tình yêu sẽ lại đơm hoa. Họ đổ lỗi cho hoàn cảnh và nghĩ rằng rồi một ngày tình yêu sẽ trở lại tươi đẹp như xưa. Họ cố gắng mọi cách để tìm ra lý do của những gì đã xảy ra. Nhưng chẳng có sự lý giải nào thỏa đáng trong tình yêu cả, và nếu họ cứ không chịu chấp nhận những sự kỳ bí của tình yêu thì họ sẽ mãi sống trong bế khổ mà thôi.

Con cần hiểu khía cạnh này của tình yêu và chấp nhận nó. Con cần phải trân trọng những gì tình yêu đã mang lại cho mình. Nếu con yêu một người nhưng người ta không dành tình cảm cho con, cũng đừng tự trách mình. Con chẳng làm gì sai cả. Chỉ bởi vì tình yêu đã không trú ngụ trong trái tim người con yêu.

Nếu có một cô gái yêu thương con nhưng con không thể đáp lại, hãy cảm thấy vinh hạnh rằng tình yêu đã đến và gọi con mở cửa, và hãy từ chối một cách lịch sự với món quà mà con không thể đáp trả. Đừng lợi dụng nó, và cũng đừng gây nên những tổn thương. Tình yêu sẽ đáp trả những gì con đối xử với nó, nỗi đau và niềm hạnh phúc là như nhau, cho dù cuộc sống và hành trình của chúng ta không giống nhau.

Khi con yêu một cô gái và cô ấy cũng đáp lại tình yêu của con, con sẽ cảm thấy thật hạnh phúc. Nhưng rồi một ngày nếu con nhận ra tình yêu không còn nữa, thì cũng đừng cố gắng để níu kéo hay đổ lỗi cho ai. Hãy cứ để nó ra đi. Bởi vì sự ra đi này là có lý do và cũng có ý

nghĩa. Đến một lúc nào đó con sẽ hiểu được, chỉ là con không thể kiểm soát được là lúc nào mà thôi.

Nhớ rằng con không thể tìm kiếm tình yêu. Tình yêu tự nó sẽ tìm đến con.

Tất cả những gì con cần làm khi tình yêu đến là hãy chấp nhận nó với tất cả sự trân trọng. Hãy cảm nhận những hạnh phúc nó mang lại cho con, hãy tiến tới và chia sẻ nó. Chia sẻ cùng người đã mang nó đến với con. Chia sẻ cùng những người thiếu thốn tình cảm. Chia sẻ cùng cả thế giới này theo những cách mà con có thể.

Nhiều người đã sai lầm khi xem tình yêu như một nhu cầu chỉ để đáp ứng cho những thiếu thốn tình cảm mà họ phải chịu đựng quá lâu. Tình yêu lúc ban đầu có thể làm họ ngất ngây trong men nồng hạnh phúc, nhưng khi tình yêu nguội lạnh họ lại xem nó chỉ như một nhu cầu. Họ thôi không còn trở thành người tạo ra tình yêu mà thay vào đó trở thành kẻ tìm kiếm tình yêu. Họ quên rằng điều bí mật của tình yêu đó là tình yêu là một món quà, và nó chỉ phát triển khi được sẻ chia. Đừng xem trái tim con như một khoảng không trống trải cần được lấp đầy bằng tình yêu.

Hãy nhớ lấy điều này, và giữ nó trong trái tim con. Tình yêu đến và đi đều có thời điểm riêng, và có nguyên nhân riêng của nó. Con không thể mua chuộc, bắt buộc hay thuyết phục tình yêu ở lại. Con chỉ có thể ôm chặt tình yêu khi nó tìm đến với con và chia sẻ nó. Nhưng khi tình yêu chọn cách đi khỏi trái tim con và trái tim người con yêu, con không thể và không nên hành động gì con ạ. Tình yêu đã và luôn là một điều bí ẩn. Hãy hạnh phúc vì những khoảnh khắc nó đã tìm đến con. Hãy luôn để trái tim mình rộng mở, tình yêu rồi sẽ lại quay về.

Bí ẩn của tình dục

Con cũng giống như những thanh niên khác đang ở độ tuổi mà mong ước được gần gũi phụ nữ đang kiểm soát mọi suy nghĩ thoáng qua trong con và ảnh hưởng rất nhiều đến cách nhìn của con về cuộc sống. Cha cũng đã từng như con, và con trai con rồi cũng trải qua những nhu cầu như vậy. Nhu cầu này đã, đang và sẽ luôn tồn tại như thế.

Vậy thì nhu cầu mạnh mẽ như một sự thúc giục này là gì? Làm thế nào để con có thể chế ngự được nó?

Câu trả lời thật chẳng hề đơn giản.

Tình dục là điều vô cùng bí ẩn. Nó là một trong những phần sơ căn nhất của con người, bám rễ sâu hơn cả tính cách và nguồn gốc của mỗi cá nhân. Đó là tiếng gọi của bản năng duy trì nòi giống.

Vì thế không một lý lẽ hay nghĩ suy nào có thể giúp cho con sẵn sàng trong lần đầu đến với nó. Chỉ với hành động đó, con trở thành một người khác hẳn. Một cách đột ngột, cuộc sống của con bắt đầu mới mẻ. Các rào cản được mở rộng và nhận biết của con về cuộc sống cũng thay đổi. Con sẽ thuộc về một điều gì đó rộng lớn hơn, sâu xa hơn rất nhiều so với những gì con có thể tưởng tượng.

Một khi đã ân ái, con sẽ không thể ngừng được ý muốn có lại những cảm giác đã trải qua, và con sẽ luôn muốn được thỏa mãn nhu cầu đó.

Và đó là con đường dễ dàng biến tình dục trở thành điều tồi tệ. Bởi vì tình dục như một cơn đói mang tính vật lý và có thật, nên nó không bao giờ thật sự có thể làm ta chán chê. Chúng ta có thể dập tắt cơn đói trong một chốc lát, nhưng rồi nó sẽ trở lại, và mạnh mẽ hơn bao giờ hết.

Rất nhiều người đàn ông đã để mình bị điều khiển bởi nhục dục. Họ buông mình theo những cơn thèm muốn cho tới khi được thỏa mãn, trong khi tình dục là cơn đói vô tận. Những cảm giác lý tính về tình dục, những khao khát luôn muốn tìm kiếm những điều mới lạ khiến họ như kẻ khát mong được giải tỏa. Những người này đang chuốc lấy điều hiểm nguy cho mình. Họ sẽ không đủ khả năng để giữ vững tình yêu khi những cảm xúc ân ái ban đầu nguội lạnh và thay đổi theo thời gian.

Một số khác lại say sưa trong sự huyền bí của cảm xúc. Họ cảm nhận được sự bất diệt và thiêng liêng của tình dục và muốn rằng những cảm giác này trở thành trung tâm và cốt lõi của những trải nghiệm tình dục của họ. Với họ, phụ nữ chính là nơi chứa đựng những điều huyền bí. Vì vậy mà khi người yêu của họ là một phụ nữ với đầy đủ những hy vọng, trăn trở, và cá tính của một người bình thường, thì họ lại mất cảm hứng; bởi vì khi đó người yêu của họ không còn đơn thuần là một trải nghiệm của cảm xúc nữa.

Cả hai loại đàn ông này đều làm tổn thương đến phụ nữ và đến chính bản thân họ. Loại đầu tiên yêu phụ nữ vì họ mang đến cho anh ta sự chìm đắm vô tận trong những khoảnh

khắc nồng nhiệt. Loại thứ hai yêu phụ nữ vì họ mang đến cho anh ta cơ hội để chìm đắm trong những khoảnh khắc mới mẻ. Hai loại đàn ông này đều có thể tự cho rằng đời sống tình dục của họ là khỏe mạnh và đều ca tụng sự tuyệt vời của nó.

Nhưng cả hai đều thẳng thừng không nhìn nhận cá tính và sự hiện hữu rất con người của người phụ nữ họ yêu. Ngay cả khi những người đàn ông này thực lòng trân trọng người phụ nữ của họ, họ cũng bằng cách nào đó hướng tình cảm của mình vào vẻ đẹp và sự huyền bí của người phụ nữ nói chung hơn là bản thân của một người phụ nữ nói riêng. Sự thích thú thực sự của họ nằm ở những cảm giác mà phụ nữ mang lại cho họ, chứ không nằm ở chính người phụ nữ mà trong vòng tay người ấy họ có được những khoảnh khắc đầy cảm xúc. Người phụ nữ thực sự mà họ đang yêu không khác gì một phương tiện để họ đạt được khoái cảm, và ngay khi cô ấy không giúp thỏa mãn điều đó, cô sẽ bị bỏ rơi.

Những người đàn ông như vậy sống trong đau khổ của những ảo vọng, đồng thời họ cũng hạ thấp nhân phẩm của những người phụ nữ họ yêu. Họ lạc lối trên con đường tìm kiếm hạnh phúc; và khi thức tỉnh, họ để lại sau lưng những trái tim và niềm tin tan vỡ. Nhưng họ vẫn ngoan cố bởi vì họ tin rằng họ đang theo đuổi một cái gì đó lớn lao.

Cha hy vọng con sẽ không trở thành một người như vậy.

Không nơi đâu mà sự thật lại phơi bày rõ ràng như trong đời sống ái ân. Nó nằm ngay giữa bản thân chúng ta, xô đẩy ta ở mọi hướng. Nếu đời sống ân ái chỉ là việc ta phơi bày nó ra giữa thể giới và hưởng thụ nó theo cách làm thỏa mãn ta về mặt thể xác, thì việc ân ái này chẳng khác gì những loài động vật khác, và sớm muộn gì cuộc sống của ta sẽ trở nên tẻ nhạt và thiếu thốn. Ngược lại, nếu ta cảm nhận việc ân ái bằng thái độ sùng bái cảm xúc và tôn vinh nó như một điều quá thần kỳ của tâm hồn, ta sẽ chẳng khác gì một thiên thần gãy cánh.

Chúng ta không phải là động vật, cũng chẳng phải thiên thần. Chúng ta rất khác biệt – chúng ta là con người – chúng ta là sự kết hợp giữa tinh thần và thể xác. Một đời sống tình dục thực sự lành mạnh sẽ là sự kết hợp cả tinh thần và thể xác trong những cử chỉ yêu thương.

Chia sẻ tình yêu với một người phụ nữ nghĩa là con đang chia sẻ một trong những sự kỳ bí tuyệt vời nhất của loài người. Đừng tự hạ thấp mình và người phụ nữ của mình khi sử dụng quan hệ xác thịt như một cách để đuổi theo những ham muốn của bản thân.

Điều kỳ diệu chỉ có thể đến khi con và người con yêu dâng hiến bản thân mình cho nhau bằng tất cả tâm hồn và thể xác.

Cha sẽ không đưa ra cho con những chỉ dẫn về nghệ thuật ân ái. Tự con sẽ tìm ra cách tốt nhất cho mình, một phần là do việc ân ái vẫn luôn là một điều huyền bí vượt xa hơn sự hiểu biết của ta, và một phần cũng bởi vì việc ân ái không giống nhau với mỗi người, với mỗi đối tượng, và giữa mỗi cặp đôi với nhau.

Đây là điều mà những người trẻ rất dễ hiểu sai về tình dục. Họ tìm kiếm những người bạn tình “sành điệu”; họ cố để khiến mình trở thành một “người bạn tình tuyệt vời” bằng việc học theo những kỹ thuật và tư thế được viết trong sách hướng dẫn. Một cách hời hợt, họ đánh giá khả năng chăn gối của mình và người bạn tình của mình dựa trên những điều đó.

Họ đổ lỗi việc không thỏa mãn về tình dục cho người bạn tình, và quả quyết rằng cô ta hoặc anh ta là một “người tình kém cỏi”.

Họ hoàn toàn đã bỏ qua một sự thật quan trọng là tình dục không chỉ đến từ một phía. Nó là một sự trải nghiệm thần diệu chỉ có thể xảy ra giữa hai con người có cảm xúc yêu đương, chứ không phải giữa hai cá thể riêng biệt.

Có thể với người phụ nữ này đời sống ân ái của con sẽ rất tuyệt vời, mãnh liệt và cuồng nhiệt. Với người khác, đó là một cảm giác dịu dàng khi hai con ở bên nhau, và cảm giác thăng hoa sẽ hòa hai con làm một. Cũng có thể với một người khác, con sẽ cảm thấy có một khoảng cách, thậm chí là nỗi e sợ, và mặc dù ở bên nhau nhưng con vẫn thấy tâm hồn mình như ở tận đâu đâu. Và với một người khác, đời sống ân ái của con chỉ như một sự gần gũi thân thiện, tuy ấm áp nhưng thật sự không thể thăng hoa, không thể hòa hai con làm một.

Con sẽ khám phá ra rằng mình có thể là một người tình tuyệt vời với người này, nhưng lại tồi tệ với người khác. Hay người phụ nữ con nghĩ là một người tình kém cỏi có thể lại trở thành người tình tuyệt vời nhất của một người đàn ông khác. Con sẽ không bao giờ biết được điều gì sẽ được bộc lộ trong đời sống ân ái, cho đến khi con thực sự chia sẻ cơ thể và tâm hồn con, bởi vì nó nằm ở sự trải nghiệm được tạo ra bởi cả hai người.

Khám phá lạ lùng này chính là nguồn gốc của những bối rối, tổn thương cũng như những thăng hoa trong đời sống ân ái. Thích hay không thì con vẫn phải thừa nhận rằng tình dục tồn tại trong cuộc sống lứa đôi như một chất xúc tác. Có nhiều đôi chẳng hề có một điểm tương đồng nào trong cuộc sống thường nhật nhưng lại được gắn kết bằng chất xúc tác này chặt đến mức họ không thể dứt ra. Và cũng có những đôi yêu nhau tha thiết nhưng lại không tìm được sự hòa hợp trong đời sống ân ái. Những nỗ lực ân ái lại trở thành những thất bại vụng về và cứng nhắc. Càng cố gắng họ lại càng trở nên lạc điệu và mất hòa hợp. Điều này không có nghĩa họ không phải là người tình tuyệt vời của nhau. Có chăng là do chất xúc tác đó đã không được phát hiện đúng, bất chấp những ý nguyện của cả hai, và họ không thể làm gì hơn để sửa chữa.

Hầu hết cặp đôi khác rơi đâu đó ở khoảng giữa. Họ không hoàn toàn đắm chìm vào đam mê nhục cảm mà cũng không hoàn toàn lạc điệu. Cảm xúc của họ đi cùng với nhau, khi thì hòa quyện khi thì hững hờ, cùng nhau đấu tranh, chia sẻ và cảm thông với những lúc thăng trầm của nhau. Họ có thể không phải lúc nào cũng có những giây phút thăng hoa bên nhau nhưng họ luôn nhận ra được tình cảm nồng nàn của nhau, và họ cũng biết sẽ có những giây phút cả hai sẽ gần gũi nhau hơn ai hết. Họ nhìn nhau bằng thứ tình cảm chỉ hai người yêu nhau mới có, và hiểu nhau sâu hơn cả suy nghĩ và lý trí có thể hiểu. Họ có thể chẳng có những giây phút ân ái mặn nồng, nhưng họ chỉ cần tình yêu là đủ.

Chìa khóa để nhận ra khi nào một mối quan hệ ân ái kết thúc là dựa vào sự nồng nhiệt khi gần gũi. Con có thể bắt đầu rất cuồng say. Và có thể có những giây phút thăng hoa. Nhưng trong mọi mối quan hệ, cảm xúc sẽ nguội dần đi. Đó là kết quả khó tránh khỏi của sự quen thuộc. Qua thời gian, sự hăm hở khao khát nhau lúc ban đầu dần dần biết mất. Thay vào đó là thói quen, là sự thường nhật đã dần can thiệp vào những giây phút ân ái, khiến con không còn hoàn toàn hết mình trong những giây phút này.

Con có thể vịn vào sự nhầm chán này để tìm kiếm những người khác có thể mang lại cho con cảm xúc mới mẻ, dù đó không phải là người con yêu tha thiết nhất. Nhưng con phải biết rằng tình cảm nếu chỉ xây dựng trên những tương đồng thể xác sớm muộn gì cũng đi đến kết cục đáng tiếc, khi mà đam mê bị thay thế dần và sự tận tâm của cả hai dành cho nhau trở nên nguội lạnh. Vậy là con cũng chẳng thay đổi được gì, mà chỉ làm tổn thương mình gây đau khổ cho người khác. Con nên hiểu rằng tình dục cũng như cuộc sống, đều có lúc thăng trầm, và sự giảm sút đam mê ân ái là một điều tất yếu.

Nếu con và người bạn đời của con yêu nhau thật lòng, tình yêu của các con sẽ lớn lên cùng với đam mê thể xác và sẽ giúp lấp đầy lại khoảng trống khi tình yêu nguội dần. Các con sẽ hòa hợp với nhau, hiểu nhau và chân thành mong ước cho hạnh phúc của nhau. Những sẻ chia cùng nhau trong cuộc sống sẽ trở thành những biểu hiện thương yêu và sẽ bù đắp cho những thiếu hụt về đời sống ân ái của hai con. Sự gần gũi thể xác sẽ bắt kịp sức mạnh tình yêu như một phần thưởng xứng đáng và đầy thỏa mãn của tình yêu, và lúc này sự khao khát của hai con dành cho nhau cũng trở nên sâu đậm hơn nhiều.

Là một người đàn ông, con nên quan tâm đến cảm xúc của người phụ nữ của mình. Có nghĩa là con sẽ đặt nhu cầu của người ấy lên trên nhu cầu của bản thân con. Nếu đó là một người khá thụ động, con hãy cư xử thật dịu dàng. Nếu đó là một người chủ động và nồng nhiệt thì hãy tôn trọng những ham muốn của đối phương. Nếu đó là một người quá nhút nhát, hãy giúp cô ấy vượt qua sự sợ hãi này. Và nếu đó là một người hoang dại và điên cuồng, con cũng hãy hòa điệu hết mình.

Hãy tiến tới bên người yêu của mình, tìm hiểu những cảm xúc và bản năng ân ái của cô ấy, để cô ấy được thể hiện và lấp đầy bản thân mình bằng những cử chỉ yêu thương của con. Không nên áp đặt tình yêu của con lên cô ấy. Hãy xây dựng tình cảm dựa trên sự chia sẻ và niềm tin, để tình yêu chấp cánh một cách tự nhiên nhất. Hãy tán dương vẻ độc đáo đầy quyến rũ của cô ấy và xây nên giữa hai con một vẻ đẹp duy nhất.

Nếu con cho rằng như vậy là quá thụ động – giống như việc con phải từ bỏ quá nhiều những nhu cầu ân ái của bản thân – thì cha cam đoan với con điều này sẽ không xảy ra. Cổ máy tình dục của đàn ông đơn giản hơn phụ nữ rất nhiều. Khi ta hưng phấn thì coi như mọi chuyện đã xong. Còn đối với phụ nữ thì ngược lại. Ta thâm nhập vào cơ thể của họ, và họ đón nhận ta. Điều này đòi hỏi sự đồng thuận rất cao. Chính vì vậy những phản ứng của họ rất phức tạp và đa dạng. Chỉ sự gần gũi thể xác thì không đủ, họ còn cần ở ta những tình cảm thực sự.

Một người đàn ông chỉ biết quan tâm đến sự thỏa mãn bản thân thì chỉ có thể xác của người đó là đàn ông. Hẳn ta không thể là một người đàn ông thực thụ theo bất cứ nghĩa nào, ngay cả khi hẳn ta nghĩ mình rất khỏe trong chuyện gối chăn. Không bao giờ hẳn có thể được coi như một bạn tình thực thụ trừ phi hẳn tự nhìn lại những nhu cầu tình dục của mình và hiểu được nhu cầu tình cảm cũng như thể xác của người yêu. Hẳn cần nhận ra rằng ân ái là một nghệ thuật trao tặng và món quà lớn nhất là làm cho người phụ nữ cảm thấy được chở che trong tình yêu.

Điều này đôi khi đi ngược lại bản năng của cơ thể chúng ta. Không có gì lạ khi đàn ông và phụ nữ có quỹ đạo tình dục khác nhau. Đàn ông mạnh mẽ trong việc đạt đến cực điểm và

khi đó, cảm giác như ai đó bật sáng tất cả ngọn đèn và chúng ta bị quăng đi, mông lung rồi trở lại mặt đất. Phụ nữ thì chậm rãi hơn, như con sóng vỗ bờ rồi nhẹ nhàng thoái lui.

Phụ nữ muốn cảm nhận sự hiện hữu khi thăng hoa và lúc lên đỉnh họ muốn nhẹ nhàng cùng ôm nhau hạ cánh chứ không phải rơi tự do từ đỉnh cao của cảm xúc. Họ không hiểu được cảm giác khi đàn ông đạt đến đỉnh điểm, vì vậy họ bị tổn thương bởi sự hưng hờ đến đột ngột mà đa phần là do sự giảm nhiệt quá nhanh ở chúng ta. Họ muốn cảm nhận chúng ta yêu thương họ chứ không phải chỉ ân ái với họ. Do đó rất quan trọng khi chúng ta vượt lên trên bản năng tình dục của bản thân, vượt ra khỏi sự lệch pha để thể hiện tình yêu của mình.

Đây là cách trao tặng mà tình yêu thực sự được đo đếm. Nếu con không đặt sự thỏa mãn – cả tình cảm lẫn thể xác – của bạn đời làm trọng, thì con sẽ chỉ là một kẻ ích kỷ mà thôi. Con có thể ảo tưởng rằng mình là người yêu tuyệt vời và con có thể làm cho vài người phụ nữ cuồng say. Nhưng khi đó, sự tuyệt vời của nghệ thuật ái ân là khi hai người hòa làm một để cùng sáng tạo một cái gì mới mẻ sẽ mãi chỉ một giấc mơ con không thể đạt được. Sẽ luôn có một bóng mờ che phủ giữa hai con như đang nói rằng: “Ta ở đây để thỏa mãn chính bản thân mình”, và điều này sẽ không dẫn đến kết quả tốt đẹp nào cả.

Hãy nhớ rằng trong tình dục con không thể dối lừa. Nếu con chỉ muốn khám phá những người phụ nữ khác nhau, con sẽ thể hiện điều này. Nếu con chỉ muốn chứng tỏ bản thân bằng việc chinh phục phụ nữ, con cũng sẽ thể hiện điều này. Bất cứ động lực nào của con cũng sẽ lộ diện, ngay cả khi con không nhận ra. Và người phụ nữ của con sẽ thấy điều đó. Họ không nói ra nhưng họ cảm nhận được.

Đây là những điều lạ kỳ chỉ có ân ái mới giải mã được. Nó nói lên sự thật của trái tim. Con có thể che giấu sự thật nhưng sớm muộn gì thì sự dối trá cũng sẽ lộ mặt.

Và cha không hề muốn con sống với sự lừa dối đó. Cha muốn con hiểu sự chân thành khi hai người gắn bó và yêu thương nhau đến mức không còn khoảng cách. Cha mong con hiểu niềm vui của những giọt nước mắt lăn tròn trên má hai con từ những điều tốt đẹp con đã sẻ chia. Nhưng quan trọng hơn hết, cha mong con có thể nhìn thẳng vào mắt người phụ nữ đang ở trong vòng tay con và nói “Anh yêu em!” với một trái tim chân thành.

Nếu con làm được điều này thì con đã có thể bước vào đời sống ái ân thật sự. Còn nếu chưa thì đó chẳng qua chỉ là mối quan hệ thể xác. Và lúc này, khoảng cách giữa con và người bạn tình của con sẽ xa cách nhau như thể mặt đất và bầu trời.

Nỗi ám ảnh của trái tim

Có một điều có lẽ từng xảy đến với hầu hết đàn ông, nhưng ít ai chịu tiết lộ. Đó là câu chuyện về hình bóng của những người tình trong quá khứ.

Câu chuyện bắt đầu khi chàng trai vào tuổi thanh niên, chàng trai luôn mơ mộng về một người yêu hoàn hảo. Cô gái như một sự bí ẩn và chứa đựng những điều đẹp đẽ và hoàn hảo nhất. Nàng như một ảo ảnh, một giấc mơ, một hương thơm tỏa mát cho tâm hồn.

Người tình trong mộng này sẽ luôn tồn tại trong gương tượng của chàng trai, cho đến một ngày chàng tin rằng mình đã tìm thấy nàng - người phụ nữ trong mơ. Nàng là tất cả những gì anh từng ao ước. Và khi tình cảm của anh được đáp lại, anh cảm thấy hạnh phúc vô vàn vì cuộc đời đã mang nàng đến bên anh.

Họ say sưa tìm hiểu và khám phá lẫn nhau với tâm trạng dâng trào cảm xúc. Nhưng dần dần, cảm xúc nồng nhiệt ban đầu bắt đầu trở nên nguội lạnh.

Người tình bí ẩn và xinh đẹp ban đầu dần dần không còn là một giấc mơ, mà trở thành một con người của thực tại. Nàng đã bắt đầu có những đòi hỏi. Nàng cũng biết nổi giận và cũng có những thói quen riêng. Những xung khắc xuất hiện. Tâm hồn họ không còn hòa hợp như lúc ban đầu.

Và anh bắt đầu để ý những người phụ nữ khác. Anh thấy dường như họ hấp dẫn hơn người phụ nữ của anh. Giọng nói của họ du dương hơn, tiếng cười có nhiều giai điệu hơn... Và anh thấy họ gần với giấc mơ của anh hơn.

Người phụ nữ mà anh đã từng nghĩ sẽ đóng đầy cuộc sống của anh giờ đây trở nên quá tầm thường và tẻ nhạt.

Không lâu sau, mối quan hệ giữa họ trở nên trống rỗng. Khoảng cách hình thành và ngày càng nói rộng. Cuối cùng, họ chia tay. Trái tim họ đều bị tổn thương. Nỗi buồn ngọt ngào vây quanh người bị bỏ lại. Trong khi cảm giác vừa tội lỗi, vừa nhẹ nhõm, rồi giận dữ, rồi tự đổ lỗi cho bản thân cuộn xoáy trong người ra đi.

Thời gian trôi qua. Vết thương lòng của anh và nàng cũng dần lành lặn.

Một người phụ nữ khác xuất hiện, lại bắt đầu một điệu nhảy như anh đã từng có với người tình cũ.

Họ nhanh chóng ngã vào vòng tay nhau. Khoảng thời gian này vừa khó khăn lại vừa hạnh phúc. Anh cũng nhìn vào mắt nàng như đã nhìn người xưa. Nhưng rõ ràng anh nhìn thấy vẫn như có một hình bóng khác còn ngự trị đâu đó trong trái tim anh.

Đó là hình ảnh người phụ nữ đầu tiên anh yêu.

Anh đắm chìm trong những cảm xúc mới. Nhưng hình bóng cũ chẳng bao giờ nhạt phai. Nó như một tiếng vang vọng không thôi ám ảnh.

Đó là hình ảnh của người tình cũ: là chiếc bóng của mối tình đã qua.

Điều nhảy lại quay vòng. Hết người phụ nữ này đến người phụ nữ khác, ai cũng có sự khác biệt, ai cũng giống như một mùa xuân mới. Qua mỗi người, anh lại khám phá thêm một phần của cơ thể mình mà anh không hề biết là nó có tồn tại. Và anh luôn có được sự mới mẻ trong những mối tình về sau, sự mới mẻ mà trái tim anh và thể xác anh không thể tưởng tượng ra được.

Nhưng mỗi lần ở bên cạnh bất kỳ người tình nào về sau, anh cũng nghe thấy tiếng vang vọng. Bất kể anh hết mình với người tình hiện tại như thế nào, bất kể tình yêu của anh mãnh liệt ra sao, không gian quen thuộc xung quanh vẫn bị bủa vây bởi chiếc bóng của người tình cũ. Và càng về sau, những chiếc bóng lại xuất hiện ngày một nhiều hơn.

Anh không thể thừa nhận điều này với chính bản thân mình, nhưng rõ ràng trái tim anh đã không còn trọn vẹn cho những người đến sau. Những vết thương lòng đã không thể lành lặn và những cảm xúc hạnh phúc xưa đã ăn sâu vào ký ức anh. Tình yêu hiện tại của anh, bất kể có chân thành đến thế nào, cũng vẫn có hình bóng và những tiếng vang vọng cũ.

Anh bắt đầu hiểu ra một sự thật, khủng khiếp nhưng cũng đẹp đẽ vô cùng. Anh phát hiện ra rằng những người phụ nữ mà anh đã từng yêu không còn là ký ức nữa, mà đã trở thành hiện tại. Họ sống mãi trong trái tim anh.

Bây giờ là lúc anh phải trả giá cho mỗi một mối tình anh đã trải qua. Tình yêu của anh từ đây sẽ không còn trọn vẹn nữa.

Từ câu chuyện này, cha muốn nói với con rằng con hãy cẩn trọng với tình cảm của mình. Đừng lướt qua tình yêu một cách quá dễ dàng. Nếu phải mạo hiểm để chọn lấy một tình yêu đích thực trong đời thì hãy cứ mạo hiểm. Nhưng hãy nhớ rằng mỗi một mối tình cũng giống như một cuộc hôn nhân và chúng sẽ không bao giờ rời bỏ con. Và mỗi một mối tình như vậy sẽ làm giảm bớt – dù ít hay dù nhiều – khả năng con có thể yêu trọn vẹn một người khác, bởi vì mỗi một người tình cũ sẽ chiếm một vị trí không thể thay đổi trong khoảng không gian của trái tim con.

Vì vậy hãy chọn lựa yêu thương một cách cẩn thận và chân thành. Bất kỳ một cái chạm khẽ nào cũng sẽ để lại những ký ức khó quên.

Hôn nhân

Không có người đàn ông nào lại không muốn được yêu thương, nhưng cha ít gặp ai trong số họ có cái nhìn cởi mở về hôn nhân. Có vẻ như họ cho rằng hôn nhân là sự kết thúc, sẽ gò bó cuộc sống của họ hơn là mở rộng nó. Và dường như ai cũng nghĩ rằng hôn nhân sẽ giới hạn cuộc sống của họ mà không nghĩ rằng nó cũng giúp họ đạt được nhiều điều.

Khi còn trẻ, nỗi lo ngại này cũng từng xuất hiện và làm cha ngập ngừng trước quyết định hôn nhân. Cha không muốn mình phạm phải sai lầm. Cha đã nhìn thấy bạn bè kết hôn và sau đó chứng kiến cuộc sống gia đình lạnh nhạt của họ. Cha lại nhìn vào những người lớn tuổi hơn và thấy cuộc sống của họ như đang phải chịu đựng nhau. Cha hình dung ra một cuộc sống với những đêm dài không tình yêu và những ngày cãi vã, cha không dám tưởng tượng rằng mình và một người nữa sẽ vướng vào những điều như thế.

Nhưng bên cạnh đó cũng có những cuộc hôn nhân thực sự hạnh phúc đến tận tuổi già. Họ yêu thương và gắn bó với nhau, họ chấp nhận cả những nhược điểm của nhau. Cha bắt đầu đặt ra những câu hỏi để lý giải vì sao họ có thể trải qua gần ấy năm chung sống trong thương yêu như vậy, khi mà cuộc sống luôn chứa đựng rất nhiều mâu thuẫn về cả hai phía? Điều gì đã lưu giữ tình yêu trong họ?

Câu trả lời có lẽ nằm ở sự lựa chọn đúng đắn trước khi đi đến với hôn nhân. Một mối quan hệ tốt, thông hiểu lẫn nhau là rất quan trọng. Nó giúp con sáng suốt để nhìn nhận những ưu nhược điểm từ người con chọn làm bạn đời, và khi chấp nhận nghĩa là con đã chấp nhận một cuộc sống có sự tồn tại của những điều ấy. Nó giúp con vượt qua những cuốn hút về mặt thể xác để nhìn nhận được một cách toàn vẹn và chính xác hơn về người con sẽ chung sống sau này. Khi ấy, con sẽ biết cảm thông cho niềm vui, nỗi buồn và sự sợ hãi của nhau. Biết chấp nhận nhau ở cả mặt tốt lẫn mặt xấu. Biết chia sẻ thời gian bên nhau trước khi bị cuốn vào sự hấp dẫn giới tính.

Điều này thật lý tưởng nhưng không phải lúc nào cũng diễn ra như vậy. Con cần phải biết vượt qua những cảm dỗ tức thời trước mắt để tìm thấy những chìa khóa giúp con có thể tìm ra tiếng nói chung với người bạn đời tương lai của mình.

Một trong những chìa khóa quan trọng này là tiếng cười. Tiếng cười sẽ cho con biết con với người bạn đời tương lai có hòa hợp với nhau về lâu dài hay không. Nếu tiếng cười giữa hai con vang lên thoải mái, không hàm ý chế giễu thì các con đã có một mối quan hệ tốt đẹp. Tiếng cười là con đẻ của sự bất ngờ. Nếu con có thể làm đối phương mỉm cười, nghĩa là con luôn có thể mang đến sự bất ngờ. Và nếu con luôn có thể làm người ta bất ngờ, thì con luôn khả năng làm tươi mới cuộc sống của con.

Hãy cẩn thận với những mối quan hệ không có tiếng cười. Ngay cả những mối quan hệ tốt đẹp nhất nếu chỉ dựa trên sự nghiêm nghị sẽ vẫn có khuynh hướng đổ vỡ. Qua thời gian, việc khăng khăng giữ cái nhìn nghiêm nghị với cuộc sống sẽ làm các con có khuynh hướng xung khắc với những người không có cùng quan điểm, và lúc đấy mối quan hệ sẽ rạn nứt.

Tiếp sau tiếng cười, hãy tìm kiếm một người bạn đời tương lai có những tính cách mà con trân trọng. Tính cách của con người thể hiện qua việc ứng xử với mọi người và các tình huống trong cuộc sống. Hãy nhìn vào cách cô ấy quan tâm những người xung quanh và cư xử với các mối quan hệ hằng ngày. Và hãy cẩn thận, nếu hai con cư xử không tốt với cuộc sống xung quanh, thì sớm muộn gì cả hai cũng sẽ xem thường lẫn nhau và tình yêu sẽ bị giết chết.

Và hãy nhìn vào cách người bạn đời tương lai của con đối mặt với cuộc sống. Chúng ta sống trong thế giới có cả thực và ảo, tâm hồn con người có cả những thực tế và những mộng mơ. Nếu một trong hai con bị ảnh hưởng sâu sắc bởi sự hấp dẫn của những sự việc ảo, trong khi người kia lại quá thực tế, thì con phải chắc chắn rằng sự khác biệt này sẽ không gây nên một lỗ hổng không thể hàn gắn được.

Có rất nhiều chìa khóa, nhưng con phải tìm những chiếc quan trọng với riêng mình. Trong mỗi người đều có những phần riêng tư mà bản thân mỗi người không muốn thay đổi. Nếu con yêu một người không thể chấp nhận những phần bất khả xâm phạm này của con, hay ngược lại con không thể chấp nhận phần riêng tư của cô ấy, con sẽ thấy rồi có lúc cả hai dần tách biệt lẫn nhau.

Vì thế hãy lựa chọn thật cẩn thận và sáng suốt. Như vậy con mới thể tìm thấy một người bạn đời như con mong ước và khi đó, những điều kỳ diệu trong hôn nhân sẽ đến với con.

Cha đã rất cân nhắc khi dùng từ “điều kỳ diệu trong hôn nhân”. Nhưng cha nghĩ rằng đó không phải là một từ phô trương hay sáo rỗng. Luôn luôn có những sự kỳ diệu trong hôn nhân. Và quá trình đó ta gọi là “sự biến chuyển”.

“Biến chuyển” là một trong những hiện tượng không hề lạ lẫm trong tự nhiên. Hạt biến chuyển thành hoa. Kén thành bướm. Mùa đông sang mùa xuân. Và một sinh linh ra đời là sự chuyển biến từ tình yêu hai người dành cho nhau.

Hôn nhân cũng là một hành động biến chuyển mà ta đã chọn để thực hiện. Tình yêu của ta được chăm bón như một hạt giống, và đến thời điểm nó sẽ nở thành hoa. Chúng ta không thể biết bông hoa nở ra sẽ như thế nào, nhưng ta biết rằng rồi nó sẽ nở. Nếu con chọn lựa kỹ càng và sáng suốt, con sẽ có một bông hoa đẹp. Nếu sự lựa chọn của con là sai lầm bắt nguồn từ những nguyên nhân sai lầm, con sẽ có bông hoa không như ý muốn.

Chúng ta đều sẵn sàng chấp nhận sự thật rằng sẽ có những chuyển biến tiêu cực trong hôn nhân. Và đó chính là điều làm cha luôn lo ngại khi cha còn trẻ. Cha chưa bao giờ biết chắc được điều đen tối gì đã chuyển biến tình yêu thành sự hận thù và cay đắng. Cha cũng không chắc rằng ngọn lửa tình yêu ban đầu luôn chuyển biến thành những kết quả tích cực. Tất cả những gì cha tin là sức mạnh của cảm xúc hiện tại và nỗi sợ hãi khi nó nguội lạnh dần.

Nhưng bên cạnh đó vẫn có những chuyển biến tích cực. Cũng giống như những chuyển biến tiêu cực, đây là kết quả của sự phát triển từ từ. Nhưng thay vì bị tiêu tan bởi hàng ngàn đòn giáng, nó lại lớn mạnh lên từ hàng ngàn tin yêu. Hai cuộc đời đã gặp nhau. Hai con người khác biệt nhau, hai cuộc sống không giống nhau, hai nhận thức khác xa nhau trở nên hòa hợp và chia sẻ chung nhau một cái nhìn về cuộc sống. Họ vẫn có thể có những xa cách,

nhưng rồi họ trở thành một. Có một sự phát triển và mở rộng trong mối quan hệ, không phải là sự kết thúc và gò bó như cha đã từng lo sợ.

Nhưng như vậy không có nghĩa là sẽ không có những căng thẳng và cạm bẫy trong hôn nhân. Mỗi sự lựa chọn trong cuộc sống đều chứa trong nó sự căng thẳng, kể cả đối với người độc thân, người đã có gia đình hay kẻ đa tình. Và mỗi một sự lựa chọn đều có thể khiến người ta do dự rằng biết đâu con đường ta không chọn lại hấp dẫn và thú vị hơn; và do đó, mỗi sự lựa chọn của ta sẽ dễ bị đánh giá thấp hơn so với giá trị thật của nó.

Nhưng chỉ có hôn nhân mới làm cho cuộc sống say mê hơn, mở rộng hơn và sôi nổi hơn nhờ vào những trải nghiệm khi hai con người hòa làm một. Mặc dù những người chung sống không hôn thú vẫn có thể cảm nhận được niềm vui trong việc chia sẻ cuộc sống với nhau, nhưng chỉ có hôn nhân mới có thể tạo nên một lực hút đặc biệt để cho những trải nghiệm này trở nên phong phú hơn.

Vì vậy đừng lo ngại hôn nhân, chỉ là con không nên vội vã xông vào nó. Hôn nhân là hành động của niềm tin và nó chứa trong mình sức mạnh của sự biến chuyển. Nếu con được trái tim mách bảo rằng người bạn đời con chọn sẽ cùng con mở ra một chân trời mới, nếu con có niềm tin rằng con có thể cưỡng lại được sự ham muốn về một con đường khác và một người phụ nữ khác, nếu trái tim con đủ nồng nhiệt để không cảm thấy nhàm chán với cuộc hôn nhân khi trải qua nhiều năm tháng, vậy thì con đã sẵn sàng để tìm kiếm sự kỳ diệu trong hôn nhân.

Nếu không, hãy chờ đợi. Sự kiên nhẫn sẽ được đền đáp bằng một cuộc hôn nhân lý tưởng. Và khi thời điểm đến, bông hoa hạnh phúc sẽ nở rộ.

Sự chung thủy

Làm sao con có thể luôn giữ sự chung thủy với một người phụ nữ? Mỗi người phụ nữ giống như một thế giới riêng, với mùi hương khác nhau, cảm xúc khác nhau và tâm hồn khác nhau. Thật không dễ để cưỡng lại những ham muốn được khám phá sự khác biệt này khi con biết nó đang hiện hữu.

Và một khi biết là thế giới này có nhiều hơn một người phụ nữ, con sẽ tin rằng mỗi phụ nữ sẽ mang đến cho con một cuộc sống hoàn toàn khác nhau. Làm sao con có thể quay lưng lại điều này khi con biết rằng thế giới của con sẽ trở nên tươi mới hơn mỗi khi có sự xuất hiện của một người phụ nữ khác?

Thật không dễ dàng. Sự cám dỗ luôn luôn bên con.

Bất kể con yêu vợ con như thế nào, bất kể con đánh giá cao cô ấy như thế nào, vẫn sẽ có những người phụ nữ khác bước qua cuộc đời con và mang theo những điều tươi mới mà con nghĩ là đã tàn úa hoặc thậm chí là cả những điều con chưa từng biết đến trong cuộc sống.

Con sẽ làm gì khi điều này xảy ra?

Có những người đàn ông dễ dàng thuận theo bản năng của họ. Họ tin rằng sức mạnh của sự hấp dẫn là tự nhiên và không có lý do gì phải từ chối. Cũng có người cố gắng chống lại sự quyến rũ này.

Cha thật may mắn. Chân trái của cha đã giữ cha lại.

Chuyện xảy ra mấy năm trước, khi đi dạo qua khu đỗ xe, cha bị trượt trên một mảnh băng đọng và ngã. Khi ngã xuống, cha nghe một tiếng khô khốc từ cái chân trái.

Ban đầu cha nghĩ không có gì quá nghiêm trọng. Cú ngã có vẻ rất bình thường. Trong nhiều tháng, thậm chí cha còn không quan tâm đến việc đi chụp X-quang. Nhưng khi cha đi chụp, bác sĩ phát hiện ra rằng xương chân trái của cha đã bị nứt làm đôi.

Các bác sĩ bó chân cha lại bằng thạch cao, cho cha một cái nạng, và chuyển cha đi điều trị. Họ bảo rằng cha gặp may vì cái xương vẫn được giữ cố định. Khi lành lặn lại, nó sẽ nhanh chóng hồi phục khả năng như trước.

Họ chỉ đúng một nửa. Cái xương đã liền, phục hồi nguyên khả năng cũ. Nhưng vết thương thì không bao giờ lành lặn như cũ. Nó tồn tại như một nỗi ám ảnh trong tâm trí cha, và mỗi khi cha trượt ngã hay mất thăng bằng, tiếng động khô khốc của chiếc xương gãy lại vang vọng trong đầu cha; và mặc dù không hề nghĩ đến, toàn bộ sự việc cũ lại hiện trước mắt cha như những thước phim.

Bất cứ khi nào cảm thấy mình bị quyến rũ bởi một người phụ nữ khác, cha lại nghĩ về cái chân gãy. Cha nghĩ về việc cha đã không quý trọng nó khi nó còn nguyên vẹn. Cha nghĩ về khoảnh khắc nó bị gãy, và cha nghĩ đến điều tồi tệ rằng cả cuộc đời còn lại cha sẽ không còn

có thể tự tin vào nó nữa. Cha không thể xem nó như cũ, bất kể cha có tự an ủi mình rằng rõ ràng là nó đã lành lặn và mạnh khỏe như chưa từng có điều gì xảy ra.

Sự phản bội trong hôn nhân cũng giống như cái chân bị gãy của cha vậy. Ban đầu nó có vẻ không nghiêm trọng. Theo thời gian, con thậm chí vẫn có thể làm lành lặn những mảnh vỡ và mối quan hệ nhờ đó có thể còn gắn bó hơn, nhưng nó sẽ không bao giờ còn như cũ. Nó sẽ để lại một vết sẹo, và vết sẹo này sẽ ám ảnh con mãi mãi.

Có cuộc hôn nhân nào lại đáng phải lâm vào kết cục như vậy?

Đó là điều con phải quyết định.

Con có thể chấp nhận khi cuộc hôn nhân của con đã đến hồi kết thúc vì tình yêu con dành cho người bạn đời của mình đã hết, hoặc khi hai con cảm thấy đang bị cầm tù trong một mối quan hệ buồn tẻ và bế tắc, hoặc vì các con đã mắc những sai lầm khi chưa cân nhắc kỹ trước khi tiến tới hôn nhân, hay do cả hai con đã thay đổi, và đang đẩy nhau xuống vực thẳm của mối quan hệ.

Nhưng sẽ như thế nào nếu cuộc hôn nhân của con tan vỡ chỉ vì con bị quyến rũ trước vẻ hấp dẫn mới mẻ? Sẽ như thế nào nếu con đang nhầm lẫn giữa tình yêu và sự thu hút về thể xác? Và sẽ thế nào nếu con thực sự là kẻ bị ám ảnh bởi tình ái, nên chẳng có người phụ nữ nào có thể làm con thỏa mãn?

Đó là những câu hỏi con cần phải đặt ra cho bản thân mình. Nếu đã có một người đàn ông phải trải qua nhiều đêm với một người phụ nữ đã cạn kiệt yêu thương, thì sẽ luôn có một người đàn ông đã bỏ lại một mối quan hệ tốt đẹp và đắm đuối để đuổi theo một sự cám dỗ rồi sẽ đổ vỡ ngay khi sự hấp dẫn mất đi và những lo toan hằng ngày lại bắt đầu xuất hiện.

Hãy suy nghĩ kỹ trước khi con mạo hiểm với tình cảm của chính mình. Không ai trong chúng ta có thể tránh được sự cám dỗ của một nụ cười. Và không ai trong chúng ta có được một cuộc hôn nhân lý tưởng đến mức ta không hề cảm thấy bị lôi cuốn vì một hình bóng khác, hình bóng có thể dẫn ta đến những hy vọng và mơ ước tốt đẹp hơn.

Tình cảm và cuộc sống có mối quan hệ mật thiết nhau, và chúng quý giá hơn những chiếc xương nhiều. Ngay cả một chiếc xương gãy cũng khiến cha phải đề phòng mặt đất dưới chân mình, thì đối với một điều mong manh nhưng quý giá như tình yêu, cha biết mình phải trân trọng và cẩn thận đến mức nào.

Cha mong con nhìn nhận điều này cũng giống như cha vậy.

Tình cha con

Chúng ta thường mơ về một tình yêu hoàn hảo, cố gắng để trở thành người hoàn hảo, luôn nhìn vũ trụ như một tác phẩm hoàn hảo của tạo hóa. Nhưng tất cả những nỗ lực và tranh đấu của ta hầu như đều dẫn đến sự thất vọng. Cuộc sống và cả chúng ta không phải bao giờ cũng hoàn hảo. Chết chửa trong ta là đầy ắp những tư lợi và những khao khát không làm sao thỏa mãn được. Chẳng bao giờ là đủ.

Nhưng có một nơi mà ở đó sự hoàn hảo tồn tại với tất cả sự toàn vẹn của nó.

Đó là tình cha con.

Khi con nhìn vào đứa con của mình, con sẽ thấy một tình yêu toàn vẹn.

Đây là điều tự nhiên. Một đứa trẻ được sinh ra với tình yêu và sự phụ thuộc hoàn toàn vào cha mẹ. Nó hiện hữu một cách đầy đủ, vô thức trong cuộc đời một đứa bé, không vì bất cứ điều kiện hay động cơ nào.

Sự hoàn hảo của tình yêu đó sẽ làm trỗi dậy sự hoàn hảo ở trong con.

Và thời khắc phần máu mủ của con được sinh ra là thời khắc sáng lòa, con sẽ cảm nhận được chính cuộc đời mình.

Cha đã từng cho rằng mình không bao giờ muốn trở thành một người cha, bởi vì cha cảm thấy mình phải có quá nhiều trách nhiệm khi nhận trọng trách này. Nhưng khi cha trải nghiệm việc làm cha, thế giới như hồi sinh trước mắt cha.

Cha đã thoát khỏi gánh nặng trách nhiệm và sợ hãi. Việc trở thành một người cha đã giúp cha hiểu được cha mẹ mình và trân trọng họ hơn bởi tình yêu họ dành cho cha. Và cha cũng hiểu được niềm hạnh phúc tuyệt vời khi là một người con, và vì vậy, cha không còn ngạc nhiên về việc người phương Đông rất coi trọng quan hệ cha con và xem việc đền đáp ơn sinh thành của cha mẹ của trách nhiệm làm con.

Cha cũng cảm thấy được an ủi nhiều hơn với những khiếm khuyết của mình, bởi vì cha biết mình còn rất nhiều việc phải làm. Cuộc sống vẫn có một sự thống nhất nào đó được truyền qua nhiều thế hệ, mà thế hệ sau sẽ tiếp tục công việc của thế hệ trước như một nghĩa vụ, một bổn phận phải thực hiện.

Tất cả như sự bắt đầu. Cha đã nhìn mỗi người đàn ông bằng một con mắt khác. Cha ghét chiến tranh vì một lý do mới, nhưng cha biết nếu cần thì mình sẽ chiến đấu, để bảo vệ con của cha. Cha yêu phụ nữ không chỉ bởi vẻ đẹp của họ mà bởi những món quà họ mang lại cho cha – đó chính là con.

Cha hiểu thêm về một dạng mới của tình yêu, nơi đó không có sự tư lợi hay ham muốn.

Chính con đã giúp cha tìm ra sự tự do thật sự này.

Sức mạnh của những trải nghiệm này là không thể lý giải được. Đó là một trong những niềm hạnh phúc vô biên không lý do. Khi đã trải qua điều này, với tất cả sự ấm áp và dịu dàng, nó sẽ giúp con trở thành một người đàn ông thực thụ.

Nhưng như vậy không có nghĩa là khi con làm cha thì con sẽ tự động trở thành một người cha tốt. Làm cha, giống như trong hôn nhân, là một cuộc đấu tranh kiên định chống lại những hạn chế và tư lợi. Nhưng sự thôi thúc để trở thành một người cha hoàn hảo là ở đây, bởi vì con của con là một món quà hoàn hảo. Con cảm nhận được nó ngay trong trái tim con, và nó thiết lập một chuẩn mực giúp con tiến bộ hơn trong cuộc sống.

Vì vậy hãy cẩn trọng trong việc là một người cha. Làm cha thì dễ nhưng làm một người cha tốt là rất khó.

Và nếu cuộc đời con không bằng phẳng – nếu cuộc hôn nhân của con không tốt đẹp, nếu con bị ám ảnh bởi những suy nghĩ xấu xa của bản thân đang ăn mòn cuộc sống, nếu con không có những kỷ luật mà một người cha phải có – con có thể sẽ quy ngã.

Vậy thì hãy xem việc làm cha như một món quà. Nó là một trong những điều kỳ diệu nhưng giản đơn của cuộc sống, có thể đến với tất cả mọi người, dành cho tất cả mọi người và giúp mọi người được tự do. Một đứa trẻ, bất kể là khỏe mạnh hay ốm yếu, khiếm khuyết hay xinh đẹp, đều đưa cuộc sống của mỗi chúng ta đến với một chân trời mới. Đó là một trải nghiệm còn tuyệt vời hơn cả giấc mơ. Bởi tình cha con là một tình yêu hoàn hảo.

Tuổi già

Cách con cư xử với người già sẽ nói cho con biết con là người như thế nào. Giống như đứa trẻ, người già đôi khi bị xem như một gánh nặng. Nhưng họ khác đứa trẻ ở chỗ chẳng mang lại hy vọng hay hứa hẹn nào ở tương lai. Họ rõ ràng là một gánh nặng, là một trở ngại, nhưng nếu biết đón nhận và có cái nhìn sáng suốt, nhân hậu thì người già lại là một kho những trải nghiệm vô cùng quý giá mà các thế hệ sau có thể học hỏi.

Cha hy vọng rằng con là một người biết kính trọng người già và trân quý những điều họ có.

Trong thời đại ngày nay không dễ để làm được điều này. Chúng ta đã hầu như không quan tâm đến những người lớn tuổi. Họ thường được nhắc đến bằng những từ khiếm nhã và khó nghe như “cổ lỗ sĩ”, “công dân già” “người hết thời”. Những sai sót của họ không được chấp nhận, những gánh nặng họ để lại khiến chúng ta sợ hãi, và họ bị đặt sang một bên như một kẻ bỏ đi. Nhiều nơi người già dường như không được yêu thương, không được tôn trọng và không được công nhận cả những bài học từ cuộc sống mà họ đã kinh qua.

Có lúc, con sẽ thấy rằng trong con xuất hiện hai luồng suy nghĩ về hai loại người già. Loại người đầu tiên sẽ cuốn hút con, đặc biệt là những người luôn thể hiện sự sôi nổi tuổi trẻ trong tuổi già của họ. Loại thứ hai lại trở nên đáng sợ bởi tính khí thất thường và khó chịu của họ hay bởi vì cái chết đang đến gần với họ. Và đôi khi vẫn xuất hiện loại thứ ba là những người già sẽ mang đến cho con rất nhiều niềm vui bởi họ vừa muốn làm con vừa lòng vừa có rất ít đòi hỏi.

Nhưng bất kể họ có làm con cảm thấy thế nào, con vẫn nên quan tâm, chăm sóc họ cẩn thận. Họ đã là con và con sẽ trở thành như họ. Con đang mang trong mình hạt mầm của tuổi già, và ngược lại những người già cũng nghe được tiếng vang vọng của tuổi trẻ mỗi lần họ nhìn thấy con.

Con sẽ thấy rằng có rất nhiều người già khó tính. Họ chỉ nghĩ đến họ và có những bận tâm riêng. Họ đòi hỏi chúng ta phải nghĩ về họ và cảm xúc của họ trong khi họ có rất ít hoặc hầu như không quan tâm đến những cảm xúc của ta.

Nếu như con gặp những người già như vậy, con nhất định không được đối xử tệ với họ.

Giống như trẻ nhỏ, những người già cũng bị phụ thuộc vào thế giới xung quanh và họ cũng lo lắng sợ mình sẽ bị bỏ rơi. Họ đang phải đối mặt với cái chết và họ luôn bị dày vò, bởi thế giới mà họ đã bỏ thời gian, tuổi tác và tất cả sự cố gắng để tạo nên bây giờ đang bị lụi tàn trước lớp trẻ có nhiều tiềm năng lớn hơn. Cơ thể đang phản bội lại họ. Họ dần dần cảm thấy vây quanh chỉ còn là những người già như họ, và họ nghĩ những người trẻ sẽ xa lánh họ. Họ chỉ còn biết sống với những ký ức thời trẻ của mình.

Khi con gặp những trường hợp như vậy, con nên cảm thông cho sự khó chịu của họ. Điều này cũng giống như khi con mệt mỏi, bệnh tật, hay giận dữ và đang bị tổn thương, con cũng sẽ cảm thấy khó chịu với mọi thứ xung quanh. Nhưng con nghĩ kỹ và để ý xem, bên dưới bề

mặt những hành động của họ là những kinh nghiệm sống mà con không thể có được từ bất cứ ở đâu.

Ngay cả khi kinh nghiệm của họ là những thứ đơn giản nhất, giới hạn nhất và bình thường nhất trong cuộc sống, họ vẫn là những người nhìn thấy thế giới trước con. Họ chính là thể hệ gần gũi với thể hệ của con nhất. Những câu chuyện của họ mang hơi thở của cuộc sống thực sẽ truyền qua con khi con nói chuyện với họ. Họ giúp con rút ngắn thời gian để hiểu rõ hơn về cuộc sống. Họ cho con những món quà từ chính cuộc đời mà họ đã trải qua. Do đó con nên trân trọng, tôn kính và lắng nghe những người lớn tuổi.

Có một điều rất quan trọng mà con phải ghi nhớ là con phải tránh cho được cảm bầy của lòng thương hại khi con cư xử với người già. Với nhiều người, bên dưới lớp vỏ quan tâm chăm sóc là sự kờ cả và xúc phạm bằng cách đối xử với người già như đối với trẻ nhỏ. Họ lớn tiếng với người già, thậm chí xem người già như những kẻ khờ. Họ coi những quan tâm của người già như những điều vụn vặt trong cuộc sống, và nghĩ về người già như về một đứa trẻ thiếu suy nghĩ. Với hành động và cách cư xử này, họ tước đi của người già sự trân trọng mà bất cứ người lớn tuổi nào cũng cần được có.

Những người này, với cách cư xử của họ, đã gây nên những tổn thương giống như những người đã bỏ rơi người già. Thông qua hành động của họ, họ đã khiến người già phải đối mặt với sự yếu đuối và vô dụng của bản thân, chứ không giúp người già thấy được giá trị của mình. Những quan tâm và tôn trọng thực sự là để bù đắp cho những yếu đuối, và nâng tầm giá trị của sức mạnh tuổi già lên. Vì vậy hãy quan tâm, lắng nghe, mỉm cười và chăm sóc họ một cách ân cần. Và hãy thừa nhận rằng những lời nói và hành động của người già cần được lắng nghe một cách nghiêm túc.

Con phải nhớ rằng, ngay cả trong sự yếu đuối, người già vẫn tìm kiếm và đánh giá cao phẩm giá của mình. Hơn bất kỳ ai khác, họ muốn cảm nhận được rằng cuộc đời của họ vẫn còn có giá trị, và thời gian sống không bị lãng phí. Nếu con có thể cư xử với họ bằng một trái tim chân thành, không có sự tôn kính giả tạo và không bị ảnh hưởng của lòng thương hại; nếu con có thể đánh giá cao họ và để họ chia sẻ những quả ngọt từ trải nghiệm đời họ, bất kể chúng là những kinh nghiệm bình thường đến đâu chăng nữa, thì con đang thể hiện mình là một người có trái tim nhân hậu.

Con là một người biết yêu thương thực sự, chứ không phải phục vụ họ.

Cha sẽ kể con nghe câu chuyện về ông Dan Needham.

Tuần trước cha đã cùng mọi người chôn cất ông ấy. Dan từ trần ở tuổi chín mươi lăm. Cha biết ông nhiều năm trước, khi cha làm việc cho một dự án nghiên cứu về lịch sử truyền khẩu.

Lúc trước, cha từng dẫn học trò đến để trò chuyện cùng ông, lắng nghe ông kể chuyện ông nội của ông đã chiến đấu với người da đỏ Sioux, và hồi tưởng lại việc những người da đỏ đã xoay xở cuộc sống như thế nào trong suốt những năm đói kém của thời kỳ đại khủng hoảng.

Những học trò của cha không phải lúc nào cũng chú ý lắng nghe, nhưng Dan không lấy làm phiền lòng. Ông biết rằng việc tìm hiểu quá khứ là cần thiết với bọn trẻ, và ông vẫn tin rằng trái tim họ đang lắng nghe ông, ngay cả khi đôi tai họ làm điều ngược lại.

Dan luôn làm mọi người thấy mình được chào đón khi đến nhà ông. Ông luôn ăn vận lịch sự và ngồi đợi bọn cha ngay ở cửa, ông tỏ ra hứng thú với những câu chuyện đến nỗi không muốn bọn cha về sớm, ngay cả khi sự mệt mỏi hiện rõ trên gương mặt ông. Ông cố gắng trả lời một cách đầy đủ nhất những câu hỏi của bọn trẻ, chăm chú lắng nghe họ. Thỉnh thoảng ông lặp lại những điều đã nói hoặc kéo dài quá lâu một chủ đề, và những học sinh thúc tay nhau hoặc nháy mắt với nhau. Ông nhìn thấy nhưng vẫn giữ thái độ bình thản để không bị xao nhãng trong câu chuyện.

Mấy năm gần đây, sức khỏe của ông Dan đã yếu đi nhiều. Ông chuyển đến sống tại một nhà dưỡng lão và dường như hiếm khi rời khỏi giường. Nhưng bất cứ lúc nào ông cũng sẵn sàng trò chuyện với những người đến thăm. Ông chấp nhận tuổi già của mình với sự thanh thản và bình tâm như một điều tất yếu phải đến.

Khi ông mất, có rất ít người biết. Ông đã sống lâu hơn những người thuộc thế hệ của mình, và khi ra đi ông đã mang theo rất nhiều ký ức bên mình. Ông mang theo tia sáng trong đôi mắt khi kể về thời điểm người chiến binh - cha ông trở về từ trận chiến trên một chiến xa. Ông mang theo nụ cười đã xuất hiện khi diễn tả cảm xúc lần đầu tiên lái chiếc Model-T [\(u\)](#).

Khi ra đi, ông đã mang theo cả những câu chuyện về cuộc sống ông đã trải qua, chiêm nghiệm và học được. Ông mang theo cảm giác về sự tồn tại và một lối sống đã hình thành nơi ông suốt chín mươi lăm năm cuộc đời.

Cha không biết liệu những người trẻ đã từng ghé thăm ông có nhận ra sự mất mát này không. Cha không chắc liệu họ có thấy được điều gì khác ở ông ngoài việc ông là một lão già vui chuyện với cặp mắt kèm nhèm và bộ da nhăn nheo đầy những đốm đồi mồi. Cha không chắc họ có lắng nghe những câu chuyện của ông không hay thậm chí là họ có quan tâm không. Với họ, cuộc sống chỉ nằm ở tương lai. Trong khi Dan chỉ luôn vọng về quá khứ.

Không ai trong số những người từng đến nghe ông kể chuyện có mặt ở đám tang ông. Họ có nhiều nơi phải đi và nhiều việc phải làm. Dan sẽ bảo rằng chẳng sao cả. Hãy chôn những người chết thật nhanh chóng và thành kính, sau đó hãy tiếp tục cuộc sống.

Nhưng quả thật không dễ dàng để lãng quên một con người như vậy. Cuộc sống của họ đã chạm vào gờ cuộc sống của ta, và họ giúp ta trở thành chính ta. Chúng ta sống trong một cuộc sống đã từng được họ góp tay xây đắp, và từ sự hiện hữu của họ ta sẽ biết được mình sẽ trở thành ai.

Những người trẻ sẽ sớm nhận ra điều này. Họ sẽ làm sống lại những câu chuyện của ông, và ông sẽ trở thành một trong những câu chuyện của họ.

Khi họ chỉ cho con cái xem chiếc Model-T, họ sẽ kể cho chúng nghe câu chuyện về một cụ già đã từng lái nó cùng với bạn bè.

Khi con của họ hỏi về quá khứ, lúc những hiệp ước với người da đỏ được ký kết, họ sẽ kể cho chúng nghe về cụ già mà ông nội của cụ đã từng có mặt vào thời điểm này.

Khi họ già đi và cố gắng để truyền lại cho thế hệ sau những trải nghiệm của mình, họ sẽ hiểu được tại sao ông Dan chỉ mỉm cười khi họ huýt sáo và cười rúc rích hay thúc khuỷu tay nhau. Và khi họ đối mặt với cái chết, họ sẽ nhớ về sự thanh thản và bình tâm mà ông Dan đã mang theo khi ông sắp ra đi, và có lẽ nó sẽ tiếp thêm can đảm cho họ.

Vào lúc họ già đi, ông Dan sẽ trở thành bạn của họ, thân thiết hơn là khi họ đang ngồi dưới chân ông với tư cách là những thanh niên trẻ. Họ sẽ trưởng thành cùng với những trải nghiệm của ông và sử dụng nó cho chính họ.

Đó là cách chúng ta sẽ cư xử với người già. Họ giúp ta trở nên sáng suốt hơn khi gần bên họ.

Dan Needham đã ra đi, nhưng ông vẫn hiện hữu, như việc mọi cái chết vẫn còn hiện hữu, khắc vào ký ức của ta và đọng lại mãi ở đấy. Bởi vì ông không chỉ cho ta những trải nghiệm trong quá khứ, ông còn cho ta sự sáng suốt để hiểu được tương lai.

Chú thích:

(1) Model-T: Mẫu xe hơi nổi tiếng của công ty Ford, được tung ra thị trường lần đầu tiên vào năm 1908 và chấm dứt sản xuất vào năm 1927 với hơn 15 triệu chiếc đã được bán ra. Đây là dòng xe hơi đầu tiên tiếp cận với giới bình dân, được xem là sản phẩm mở ra thời đại xe hơi cho thế giới và được bình chọn là “mẫu xe của thế kỷ”.

Cái chết

Cái chết là một trong những điều bí ẩn nhất đối với con người. Giống như sự ra đời và tình yêu, nó là một định mức mà tất cả chúng ta đều trải qua, nó nối kết tất cả chúng ta, nhưng không ai biết được những gì đang chứa đựng trong đó.

Chúng ta có thể tìm hiểu về cái chết qua những quyển sách, hay được nghe kể lại từ những người đã trải qua cái chết lâm sàng, nhưng sẽ không bao giờ là đầy đủ và chính xác bởi vì sự thực là mỗi người đều phải đối diện với cái chết một mình. Do đó cái chết cũng là một sự riêng tư, mà chính từng người phải tự trải nghiệm lấy.

Vậy thì cha có thể nói cho con điều gì về cái chết?

Nhiều năm về trước, cha đã được chứng kiến hiện tượng nhật thực toàn phần. Cha đã leo lên đỉnh một ngọn đồi ngồi đợi nhật thực. Lúc đó đang là sáng sớm, mặt trời đang lên dần. Trên cây những chú chim đang líu lo hót. Xa xa dưới chân ngọn đồi, những đàn bò đang gặm cỏ và những chú ngựa đùa giỡn xào xạc đám cỏ lau.

Nhật thực đến, mặt trời bắt đầu tối dần. Những con ngựa im bật, đàn bò đứng bất động. Chim ngừng tiếng hót. Khoảnh khắc khi mặt trời bị mặt trăng nuốt mất, thế giới như dừng lại. Đàn bò chuẩn bị đi ngủ, còn những chú chim vù đầu sau đôi cánh.

Mặt trời chỉ còn lại vầng hào quang ma quái với thứ ánh sáng yếu ớt. Không một ngọn gió. Không một tiếng động. Sau đó, ánh sáng mặt trời cũng biến mất, thay vào đó là bóng tối bao trùm.

Ngay trong khoảnh khắc đó cha như cảm nhận được sự hủy diệt và cái chết, nhưng cha không hề sợ hãi. Cha nghĩ về người chú sắp mất đang ở rất xa cha. Ngay khoảnh khắc mặt trời biến mất, cha đã nghĩ về nỗi sợ hãi của chú, nỗi cô đơn của chú và ước gì cha được ở bên cạnh chú lúc này.

Cha không biết phải gọi những điều mình vừa cảm nhận là gì. Nó là thế giới hoàn toàn khác mà cha không thể hiểu. Nhưng cha biết là nó liên quan tới cái chết, và liên quan tới bóng tối mà mỗi chúng ta đều có lúc phải tiến vào.

Ở đó có sự yên bình, một sự yên bình vượt quá sự hiểu biết của tất cả chúng ta.

Khi nỗi sợ hãi về cái chết tràn ngập trong cha, giống như nỗi sợ hãi khi cha đối mặt với bệnh tật hay nguy hiểm, cha đã nghĩ về đỉnh ngọn đồi với những chú chim giấu mình dưới đôi cánh. Tất cả chúng ta – cả cha, những chú chim, đàn bò, bầy ngựa – đã được đón nhận một điều kỳ diệu và bí ẩn bên ngoài cuộc sống.

Đó là thời khắc chúng ta cảm nhận được sự tĩnh lặng tuyệt đối mà ngay cả cái tôi cũng biến mất. Nhưng không có sự sợ hãi, mà là sự đón nhận để khám phá. Vì lúc ấy, chúng ta như đang được đưa đến một thế giới kỳ diệu khác mà ta đã chấp nhận nó như một cái ôm yên bình của giấc ngủ đã được mong đợi từ lâu.

Cha đã nhận ra là chúng ta không sợ cái chết, mà điều chúng ta lo sợ chỉ là việc chúng ta sẽ đánh mất cá nhân mình, và cá nhân chúng ta thì đâu biết gì về sự vĩnh hằng hơn là bóng đêm biết về mặt trời.

Vậy thì, hãy đừng sợ cái chết. Nó có thể lấy đi cuộc sống duy nhất của chúng ta, nhưng chúng ta có thể thay đổi nó bằng chính cuộc sống mà ta đang sống, hoặc nếu nó cuốn ta vào cùng với nhịp điệu vĩ đại của thiên nhiên, thì ta sẽ hòa nhập vào sự yên bình vĩnh hằng của tạo hóa.

Trong một khoảnh khắc ngắn ngủi khi cha đứng trên ngọn đồi lúc mặt đất vụt tối sầm lại, cha đã không cảm thấy sự mất mát hay khoảng cách nào với xung quanh. Thay vào đó cha lại thấy một cảm giác không thể nói nên lời là mình đã đạt được điều gì đó, thấy tất cả những ranh giới trong mình như đang vỡ tan thành cảm giác thanh bình vô tận.

Nếu đó là khoảnh khắc của cái chết, thì rõ ràng cái chết không có gì đáng sợ, và chúng ta nên giữ lấy nó như một hành trình tất yếu mà mỗi người đều phải đi qua, để hòa nhập vào thế giới vĩnh hằng.

Có thể bây giờ chúng ta chưa thể hình dung được sự hài hòa này. Thậm chí có thể chúng ta còn xem nó như một điều gì khủng khiếp và trống rỗng. Nhưng chúng ta không nên vội thất vọng. Sự bao la không bao giờ là khoảng trống, nó là sự hiện hữu. Ngay cả ở những nơi bao la nhất thì sự thinh lặng vẫn có thanh âm của riêng mình.

Lời kết

Tâm sự của cha

Tháng Tám, mặt trời treo chênh vênh trên bầu trời lặng gió, khi những bóng râm trải dài trên mặt đất cũng là lúc cuốn sách này đi vào hồi kết. Lúc này đang là cuối mùa hè, là thời gian để nghỉ ngơi, để hoàn thành các công việc.

Cha đã từng ngán ngẩm những ngày tháng Tám uế oải này. Có cảm giác thời gian dường như ngừng lại, những hứa hẹn của mùa hè đã trôi qua và lời thì thầm của một mùa đông ảm đạm đã bắt đầu phảng phất trên đầu ngọn gió.

Nhưng bây giờ cảm giác này không còn nữa, thay vào đó là sự mến thương. Có một sự thông thái ẩn trong vẻ tĩnh mịch của nó. Trên cánh đồng, những hứa hẹn của mùa xuân đang cất tiếng. Nắng gắt đã dịu dần và những con thú đang lim dim ánh mắt mơ màng.

Một thời điểm thích hợp để kết thúc.

Và cũng là thời điểm của cha - thời điểm của tuổi trung niên. Giống như trái đất vậy, cha đứng ở đây và ngắm nhìn sự thay đổi của cảnh sắc cuộc đời mình.

Từ đây cha có thể nhìn thấy mùa xuân của con đang tiến đến đằng sau cha. Cha có thể cảm nhận được những hy vọng ngập tràn, những giấc mơ rõ ràng và đầy tươi mới trong con. Nhưng cha cũng có thể cảm nhận được những dấu hiệu đang đến của tuổi già trong cha, lạnh lẽo hơn và cũng tối tăm hơn.

Trong một khoảnh khắc ngắn ngủi, cha đã hòa mình vào các thế hệ, vừa là một người cha vừa là một người con.

Và nó đã thay đổi cha.

Cha bây giờ đã nhẫn nại hơn. Giống như những hạt giống trên cánh đồng, cha biết thời điểm để hành động và thời điểm để chờ đợi. Những hạt mầm cha đã gieo chỉ có thể nở hoa khi nó sẵn sàng, và không gì có thể hối thúc nó được.

Cha cũng sáng suốt hơn. Những ước vọng và giấc mơ thời tuổi trẻ của cha đã trở thành những thực tế giản đơn, những hạnh phúc đời thường. Và thế là đã đủ.

Cha cũng nhìn vào những gánh nặng trên vai mình một cách thân ái hơn. Gánh nặng của gia đình và của việc làm cha bây giờ trở thành niềm hạnh phúc. Nó xoa dịu trái tim cha, và cha sẵn sàng đón nhận những trở ngại cũng như những giới hạn trong cuộc sống của mình.

Và cha hiểu hơn về tình yêu, bởi vì cha đã từng có nó và cũng từng mất nó, vì vậy mà cha đã trân trọng nó hơn.

Nhưng trên hết, cha đã ân cần hơn với bản thân mình và mọi người, bởi vì cha đã hiểu cảm giác gọi là sự thanh bình - rằng bao nhiêu phần của cuộc đời chúng ta chính là sản phẩm của

những điều thật nhỏ như là một cái chạm khẽ, một ánh nhìn lướt qua, hay một bức thư không bao giờ được gửi và cũng không có người nhận.

Nếu như cha không ở vị trí đó ngay tại thời điểm đó, hay nếu bàn tay đó đã không chìa ra cho cha khi những bàn tay khác rút lại, nếu cha đã có sự dũng cảm để dừng lại khi sợ hãi hay dù sợ hãi nhưng vẫn tiếp tục tiến lên một cách dũng cảm, nếu cha đã muốn nói không nhưng lại nói có, nếu cha có nhiều hơn hay ít hơn một đồng đô-la thì cuộc đời cha đã là một cuộc đời khác, và cha đã xa hẳn cuộc đời hiện tại của mình giống như nó là một câu chuyện hay một giấc mơ vậy.

Và cha thật biết ơn điều này. Những cơ hội đã đến với cha dường như giống những món quà hơn là những trách nhiệm.

Quả thật, tuổi trung niên là một giai đoạn tuyệt vời trong cuộc đời cha. Có một sự thanh bình vào lứa tuổi này, thanh bình hơn tuổi trẻ của cha nhiều.

Con sẽ hiểu được sự thanh bình này khi con cũng đến tuổi như cha. Nhưng hiện tại, tuổi trẻ của con là một giai đoạn tràn đầy những cảm xúc tươi mới. Hãy ôm trọn lấy nó. Hãy ca ngợi nó. Hãy sống hết mình với những vui buồn của nó. Nhưng nhớ rằng hãy luôn ân cần với bản thân con và với mọi người. Chúng ta là những đứa con của cơ hội, và không ai có thể nói rằng tại sao vẫn có cánh đồng nở hoa trong khi những cánh đồng khác lại úa tàn dưới ánh nắng mặt trời tháng Tám.

Hãy quan tâm đến những người ở quanh con. Hãy nhìn xa hơn vào cuộc sống mà con đang lựa chọn.

Và hãy cho đi. Cho đi bằng bất cứ cách nào con có thể, và bất cứ thứ gì con sở hữu. Cho đi cũng đồng nghĩa với yêu thương. Giữ lại chẳng khác gì hủy hoại. Hãy ít quan tâm hơn về những gì mình có được mà quan tâm hơn đến việc nó được chia sẻ như thế nào. Khi đó, cuộc sống của con sẽ có ý nghĩa và trái tim con sẽ được yên bình.

Bên ngoài, hơi lạnh đang tràn về. Những cành cây bulo đang nhảy múa và mấy bông hoa đang chuyển mình trước gió.

Xa xa, một chú chim gavia đang kêu lên những tiếng cô đơn, vang vọng.

Thật tuyệt vời khi được sống, con trai ạ!

Thật tuyệt vời khi được sống!

ĐÔI NÉT VỀ TÁC GIẢ

Kent Nerburn là một nghệ sĩ điêu khắc có tiếng trên thế giới với nhiều tác phẩm điêu khắc hiện đang trưng bày tại Tu viện Benedictine Westminster ở Mission, British Columbia, và bảo tàng Hòa Bình ở Hiroshima, Nhật Bản. Ông đã có bằng tiến sĩ về Tín ngưỡng và Nghệ thuật học, từng sống nhiều năm với bộ lạc Ojibwe ở vùng phía bắc Minnesota, giúp đỡ việc thu thập các chứng tích của tổ tiên họ và biên tập 3 quyển sách của người da đỏ: *Native American Wisdom*, *The Wisdom of the Great Chiefs*, và *The Soul of an Indian*.

Ông sáng tác nhiều tác phẩm đáng chú ý với giọng văn sâu sắc, đầy chất thơ như: *Letters to My Son*, *Neither Wolf nor Dog: On Forgotten Roads with an Indian Elder*, *A Haunting Reverence*, *Small Graces*, *Simple Truths*, và *Make Me an Instrument of Your Peace*.

Hiện tại ông đang sống tại miền Bắc Minnesota cùng vợ, Louise Mengelkoch và con trai Nicholas.

Chia sẻ ebook : <http://downloadsach.com/>

Follow us on Facebook : <https://www.facebook.com/caphebuoitoi>